

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ KÜLTÜR YAYINI

1 ARALIK 2016

Bütün Dünya

192297 SAYI: 2016 / 12

FİYATI: 5 TL

METE AKYOL

11.8.1935 - 3.11.2016

ÖZEL SAYI

Duayen Gazeteci, Yazar,
Bütün Dünya Genel Yayın Yönetmenimiz

Mete Akyol

Anısına

Mete Akyol;

1935 yılında Ordu'da doğdu. Ortaöğrenimini, Talas Amerikan Ortaokulu ve Tarsus Amerikan Koleji'nde yaptı. Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nin İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden mezun oldu.

Gazeteciliğe, üniversite son sınıfta okuduğu 1959 yılında başladı. Milliyet, Öncü, Hürriyet, Dünya, Günaydın ve Sabah gazetelerinde, muhabir röportaj yazarı, köşe yazarı ve genel yönetmen görevlerinde bulundu.

TRT televizyonunun yayına başladığı 1968 yılından itibaren, çeşitli dönemlerde TRT'de, kuruluş dönemlerinde de NTV ve TV8 televizyonlarında röportajlar yaptı, programlar hazırlayıp, sundu.

1987-1992 yıllarında İstanbul Üniversitesi Basın Yayın Yüksek Okulu'nda ve 1992-2000 yıllarında Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi'nde verdiği gazetecilik konusundaki derslerini 2000'li yılların başında Başkent Üniversitesi İletişim Fakültesi'nde sürdürdü.

Sağlık Eğitim Vakfı'nda 1989 yılından bu yana müteveli heyeti üyesi, Başkent Üniversitesi'nde ise 2000 yılından bu yana müteveli heyeti üyesi görevlerinde bulundu.

1998 yılında İnkılap Kitabevi'yle ortaklaşa yayımlamaya başladığı ve 2000 yılından sonra yayımını Başkent Üniversitesi Kültür Yayını kimliğiyle sürdüren Bütün Dünya dergisinin Yayın Genel Yönetmenliğini yaptı.

Başkent Üniversitesi'nin yine bir kültür hizmeti kuruluşu olan Kanal B Televizyonu'nda yayın denetimcisi görevi yaptı ve bu televizyonda belirli sürelerde programlar hazırladı ve sundu.

11.8.1935 - 3.11.2016

UNUTMAYACAĞIZ

İŞIKLAR İÇİNDE OL

HUZUR İÇİNDE UYU

Can Dostum Mete'nin Ebediyete “Sessiz” Vedası

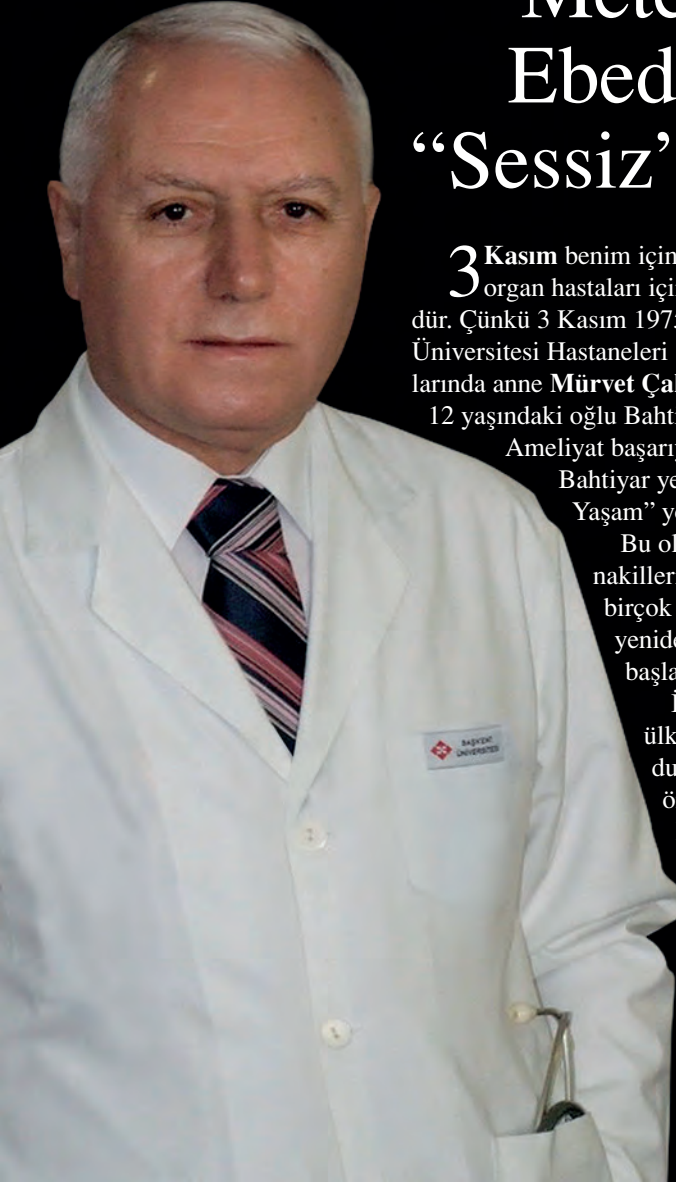
3 Kasım benim için olduğu kadar, kronik organ hastaları için de ayrıcalıklı bir gündür. Çünkü 3 Kasım 1975 salı günü Hacettepe Üniversitesi Hastaneleri 18 ve 19 numaralı odalarında anne **Mürvet Çalışkan**'ın bir böbreğini 12 yaşındaki oğlu Bahtiyar'a naklediyorduk.

Ameliyat başarıyla sonuçlanmış ve Bahtiyar yeni böbrek ile “Yeniden Yaşam” yolculuğuna başlamıştı.

Bu olay ülkemizde organ nakillerinin kapısını açmış, birçok kronik organ hastası yeniden yaşam yolculuğuna başlamıştır.

İşte bu hayati konuyu, ülkemize ve dünyaya duyurmak için basınımıza önemli görev düşüyordu.

Merhum Abdi İpekçi ile başlayıp **Orhan Duru, Selma Tükel, Halit Kıvanç, Merhum Jülide Gülizar, Emin Çolaşan, Erdal İpekeşen, Mahmut**

Temizyürek ve birçok basın mensubuylu devamı geldi.

Ama bir duayen gazeteci ve televizyoncu vardı ki, zaman oldu televizyonda, zaman oldu gazete-deki köşesinde ve toplantılarda heyecanlı bu olayı gündeme getirdi. Nasıl ki; gerektiğinde garson kılığına girerek başbakan ve devlet başkanlarıyla haber yaptı; Kıbrıs çıkartmasında “esir” alındığında dahi görevini yaptı ve tarih yazdı... İşte o “**Can Dostum**” **Mete Akyol**’du.

“Bütün Dünya 2000” konu olduğunda bana “*Bu mecmua yaşamalıdır*” dediğinde, “*Tamam Mete o zaman Başkent Üniversitesi Kültür Yayını olsun, ama sorumlusu sen olacaksın*” yanıtını vermişim. İşte bugünkü “**Bütün Dünya 2000**” onun eseridir.

Mete gerçek bir basın duayeni, kahramanı, **Atatürk** ve **Cumhuriyetimize**, tarihimize sahip çıkan, onları yüceltip yükseltmeyi kendisine görev edinmiş **Can Dostum**’du.

Kanal B televizyonundaki belgeselini, onu zorlayarak yaptırdım.

Maalesef **Can Dostum**’a doktor olarak yardımcı olmama fırsat bulamadan, hem de 3 Kasım 2016 tarihinde Ankara’ya gelmek üzere hazırlık yaparken “sessizce ebediyete veda” etti.

Yani **3 Kasım 1975**, birçok insanın yeniden yaşama yolculuğunun başlangıcı ama **3 Kasım 2016**, **Can Dostum Mete Akyol**’un ebediyete sessiz vedası... Elbet ki Takdiri İlahi...

Ne yazmıştı:

Allah’ın dediği olur...

Seni unutmayacağım ve unutturmayacağım;
ışıklar içinde rahat uyu aziz can dost kardeşim...

14.11.2016 (23.10)

Prof. Dr. Mehmet HABERAL

Silivri'de
Prof. Dr.
Mehmet Haberal
ile birlikte
tahliye sevinci

Mete Akyol Prof.
Dr. Mehmet
Haberal'a özgürlüğe
kavuşmasının ardından
armağan olarak 105
yıllık aile mirası para
keselerini sunarken.
(Keselerde eski harfler
ile Özgürlük, adalet,
kardeşlik sözcükleri
yazılıdır.)

Başkent
Üniversitesi
Kütüphanesi'nin
açılışında
9. Cumhurbaşkanı
Süleyman Demirel
ve Prof. Dr.
Mehmet Haberal ile

Bütün Dünya

2000

Başkent Üniversitesi

Adına Sahibi:

Prof. Dr. Mehmet Haberal

Yayın Genel Yönetmeni:

Mete Akyol

Ufuk Akyol

Görsel Yönetmen

ve Yayın Genel Yönetmeni

Yardımcısı :

Turgut Keskin

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:

Gülçin Orkut Akyol

Teknik Yapım Yönetmeni:

Faruk Güney

Yayın Danışmanı:

Yaşar Öztürk

Türk Dili Danışmanı:

Haydar Göfer

Sanat Danışmanı:

Süheyla Dinç

Eğitim Danışmanı:

Dr. Fatma Ataman

Düzeltilme Sorumlusu:

Nükhet Alicikoğlu

Başkent Üniversitesi'nin bir kültür hizmeti olan Bütün Dünya 2000, Başkent Üniversitesi kuruluşlarından

Aküm Reklamcılık, Danışmanlık ve Yayıncılık Ajansı Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin 1. Caddesi No: 77, Bahçelievler, Ankara adresinde hazırlanmıştır.

Seçiciler Kurulu:

Prof. Dr. Nevzat Bilgin (*Anısal Başkan*)

Prof. Dr. Ahmet Mumcu

Prof. Dr. Solmaz Doğanca

Prof. Dr. Sevil Öksüz

Prof. Dr. Ender Varinlioğlu,

Prof. Dr. Okay Eroskay

Prof. Dr. Fuat Çelebioğlu,

Prof. Dr. Sedefhan Oğuz,

Prof. Dr. Levent Peşkiricioğlu,

Gürbüz Atabek, Kaya Karan,

Ayhan Erten, İlhan Banguoğlu,

Ahmet Aydede, Ertan Karasu, Manuel Bilos

Sürekli Yazarlar:

Yahya Aksoy, Yücel Aksoy, A. Erdem Akyüz, Prof. Dr. Kemal Arı, Sabriye Aşır, Dr. Sıtkı Aydınel, Nuray Bartoschek, Kaya Boztepe, Haluk Cansın, Nevin Dedeoğlu, Haluk Erdemol, Sema Erdoğan, Konur Ertop, Gürbüz Evren, Metin Gören, Mümtaz İdil, Muzaffer İzgü, Nilay Karatosun, Filiz Leloğlu Oskay, Cengiz Önal, Cengiz Özakinci, Sanieye Özden, Tekin Özertem, Yaşar Öztürk, Zeki Sarhan, Sezin San Sungunay, Mete Tizer, İzlen Şen Toker, İzmir Tolga, Melek Şirin Tolga, Mehmet Ünver, Dr. Mehmet Uhri, Orhan Velidedeoğlu, Dr. Öğüt Yazman, Aylin Yengin, Halit Yıldırım, Mustafa Yıldız

Okur-BütünDünya Yazışma Adresi:

okurlabasbasa@butundunya.com.tr

Yönetim Merkezi:

10. Sokak No: 45, Bahçelievler, Ankara

Tel: (0312) 215 51 27-313

Faks: (0312) 222 90 07

İletişim Adresi:

Sedef Cad. 2446 Ada, 1. Parsel, A Blok,

Kat: 3, Da: 16, Ataşehir, 34750 İstanbul

Tel: (0216) 456 27 27 (pbx)

Faks: (0216) 456 27 29

Baskı: APA Uniprint Basım Sanayi ve Ticaret A.Ş.

Hadımköy, İstanbul Cad. Ömerli Mah. No:159

Arnavutköy, 34555 İstanbul

Dağıtım: Yaysat

Basım Tarihi: 23 / 11 / 2016

www.butundunya.com.tr • butundunya@butundunya.com.tr

Bütün Dünya'nın sevgili okurları;

Dergimizin kurucusu, editörü, koordinatörü, kısaca herşeyi Mete Akyol'u aniden kaybetmenin şaşkınlığı içinden zaman geçtikçe çıkarken, gerçeğin ağır ve acıtan hüznü hücrelerimize kadar varlığını hissettiriyor bu günlerde. Mekânı cennet, ruhu şad olsun.

Onun ardından, babasını kaybeden bir oğul olarak değil ama, görevi devralan, bayrağı düşürmeden tutup kaldıran tüm Bütün Dünya ailesinin bir ferdi olarak karşınızdayım.

Tanrı utandırmasın!

Bu Aralık ayı sayımızı başta Prof. Dr. Mehmet Haberal olmak üzere, tüm Bütün Dünya ailesinin isteği ile sevgili Mete'ye, sevgili Mete ağabeye, babama, Mete Akyol'a

ayırдық.

Onun ardından sevenlerinin, sayanlarının yazdıklarını olabildiğince paylaşmaya çalıştık. Ayrıca yazılarından örnekler koyduk ki, sayfaların arasındaki hüznü biraz olsun dağıtabilelim, onu yazılarıyla da hatırlayabilelim ve onu, onunla beraber anabilelim.

Kitaplığımızda, sizlere ömrü boyunca yazılarıyla hizmet etmeye çalışmış bu yürek adamının, Mete Akyol'un bir hatırası olarak saklamak istersiniz diye umuyor ve Aralık 2016, Mete Akyol sayımızı sizlere sunuyoruz.

Saygılarımla ve sevgilerimle,

Dr. Ufuk Akyol

Fark Yaratmak

Mesleklerinde, yaşamlarında ikon, simge olmuş değerli insanların kimilerinin yaşarken değil öldükten sonra kıymetleri anlaşılır. Fark yaratmak kolay bir iş değildir.

Yazan: NECEF UĞURLU

Çünkü insanlık tarihi fark yaratılanlarla didişme, linç etme teşebbüsleri, hapsedilmeleri hikayeleriyle dolup taşar.

Çok kıskanırlar.

Bilgisizlikleriyle yüzleşmekten, değişim ve gerçeklerden, bilimden, ilimden, gazetecilikten, sanattan, aklınıza ne gelirse gerisini siz koyun, korkan insanların endişeleri bazen fark yaratan insanlar için büyük acılara mal olur.

Öyle bir zamanda yaşıyoruz ki artık değerli insanlar neredeyse başarılarını belli etmemek zorundalar, başarı, liyakat, yetenek, işinin ehli olmak hayati tehlike arz eder bir hâl aldı.

Bu insanlık halini değiştiremiyoruz, Mete Ağabeyimiz bu girdaptan

80 yıllık yaşamında dimdik ayakta kaldı ve sağ çıktı .

İnsanlıktan, ülkesinden umut kesmeyen, karşı durması, uyarması gereken anlarda, kardı soğuktu demeden bekleyen, gerektiğinde bir kırık sandalye üstünde ilkelere, dürüstlüğe, merhamete sessiz davetler yapan bir adamdı .

Cebinde hep verecek bir şeyleri vardı, hem de herkes için, ukala, zeki, aptal, kafasız, inanan, inanmayan, bilgili, bilgisiz, maksatlı, maksatsız hiç bir ayırım yapmadan .

Bu insanların kapasiteleri kadar alabileceklerini bilerek farklı duruştakileri kendi ilkeleri ve doğrularında bir araya getirmeye çalışarak geçen bir ömür.

Cesur, inatçı, zeki, dilini neza-

ketiyle yögürmüş, kontrolü elinden bırakmayan en ağır soruları insan ruhunu incitmeden sorabilen, sorgulayan bir insandı.

İnsanca yaşamak için doğrularla yanlışları ayıran temel prensiplerin peşinde olduğuna ne şüphe!

İrk, mezhep, yaş, yetenek, siyasi görüş, milliyet ayrımcılığının ateşten tuzaklarının üzerinden atlayıp geçen bir hümaniteriyendi.

Gerektiğinde direnişçi, sivil bir itaatsizliğe sessizce kendi yorumunu

Mete Ağabey yaşarken kıymeti bilinmeyen bir insan olmadı, çok sevildi. Pek çok konuda fark yaratmasına rağmen.

katabilen ve bu zorlu yolculuğuna ailesiyle devam edebilen bir insandı.

Hayat, iş arkadaşı, destekçisi kendisi gibi benzersiz bir kadınla yoluna devam etti.

Konuksever, yemekler, kurabiyeler yapan, oğlu, gelini, torunları, arkadaşları ülkesi için akan suları durduran, kendisinden daha uzun boylu bu güzel kadının daha küçük bir kızken ağabeyleriyle aşık atıp Kız kulesi etrafındaki akıntıları hesaplayıp boğulmadan sahile yüzüp sağ çıkıp annesinden tokat yemeyi göze aldığını düşünürsek ikisinin nasıl bir muhteşem yol arkadaşları

olduğunu anlamak zor değil.

Mete Ağabey yaşarken kıymeti bilinmeyen bir insan olmadı, çok sevildi.

Pek çok konuda fark yaratmasına rağmen.

Kalabalıklar, insandan kaçan biri hiç değildi öyle ki onu linç etmek isteyenlerin sehvasından kurtulup onlarla yaşamaya devam edecek, kucaklayacak kadar cesur ve iyi bir insandı.

Belki bu yüzden her ölüm kaçınılmaz bir ayrılık getirmesine rağmen onu bir daha göremiyeceğimiz gibi gelmiyor.

Çünkü ölüm onun için son söz olmadı, ardında hiç unutulmamacak sözler bıraktı.

Gidişi ve var olduğu zaman dilimlerinde, bu dünyadaki yolculuğunda aslında değişen bir şey olmayacak. Var olan hiç bir şeyin yok edilemeyeceği gibi, form değiştirdi hepimizin zamanı gelince değiştireceği gibi, yarattığı fark geride kalan kitaplar, röportajlar, söyleşiler saymakla bitmez bir enerji olarak duruyor.

Her cenazede aslında geride kalanlar o çok acı veren anlarda, kendilerini gömerler. Kimbilir belki bu sebepten çok acıdır ölüm.

Mete Akyol hiç bir şeyi yanında götürmedi hepsi duruyor, kefenin cebi yok derler ya, biliyordu bunu.

Yalnız yazdıkları değil, biraraya gelmezleri bir araya getirip düzenlediği buluşmalar, ucu açık bırakılacak seyahat hayalleri, ada

gezileri, yemekler, birlikte dinlenen müzikler, koyu tartışmalar, bir şiir, bir öykü, bir olay üzerine Gülçin'in müdahalesiyle rayına oturtulan kaha ve dansla biten tartışmalar...

Ölümden sonra yaşam var mı yok mu bilmiyorum ama MeteAkyol'dan sonra yaşam var ve devam ediyoruz...

Bazen bir rüyada, veya bir otobüste etrafa boş gözlerle baktığım ve yaptıklarımınla düşündüklerimin ayrı şeyler olduğu anlarda bir ses, bir sözle, bir çiçek kokusu, bir şiirle geri gelenler hep benim giden ruhlarım olmalı, rastlamaktan korkmadığım, hatta gelmelerini sevinçle karşıladığım.

Onlar gölgeler, veya rüya gibi de olsa gelirler, bırakmazlar.

Bir yaratmak böyle bir şey olsa gerek.

Bir kişinin ölümüyle nüfus azalır mı, biri ölür, binlerce çocuk doğarken. Evet nüfusumuz 1 kişi azaldı, bir tuhaf tenhalık var, gidenin fena halde fark yaratmış olması böyle bir şey olmalı. Fark yaratarak başkalarının anılarında varlığını sürdürebilmek az buz iş değil.

Hayatınızda fark yaratmış bir insana rastlamanız anlık bir iş onu anlamak saatler, günler, aylar olabilir, ve sevmek yıllar, ama sonra unutmak ömrünüzün sonuna kadar mümkün değildir.

Mete Ağabey'e ait cevabı içinde saklı sorular, cevaplar, araştırmaları, programlar, eserleri kısaca "sonrası" kaldı.

Hayatınızda fark yaratmış bir insana rastlamanız anlık bir iş onu anlamak saatler, günler, aylar olabilir, ve sevmek yıllar, ama sonra unutmak ömrünüzün sonuna kadar mümkün değildir.

Böylesi değerleri yıllar sonra açılmak üzere bir kapsüle koyup gömüyorlar, gelecek nesillere kurtarılmış, özenle saklanmış kitaplar, notalar her ne ise fark yaratmış olan pek çok üniversitelerin bahçelerinde gömülü, sağlama alınmış bilgiler, belki yapabileceğimiz son görev budur ona.

Sonrası Kalır / Edip Cansever

On Kalır benden geriye dokuzdan önceki on

Dokuz değil on kalır

On çiçek, on güneş, on haziran

On eylül, on haziran

On adam kalır benden, onu da

Bal gibi parlayan, kekik gibi bunalan

On adam kalır.

Ne kalır ne kalır

Tuz gibi susayan, nane gibi yayılan

Dokuzu unutulmuş on yüz mü kalır

Onu da unutulmuş bir şiir belki

kalır

*On çizik, on çentik, on dudak izi
Bir çay bardağında on dudak izi
Aşklardan sevgilerden
Suya yeni indirilmiş bir kayık gibi
Akıp geçmişsem, gidip gelmişsem
Bir de bu kalır.*

*Ne kalır benden geriye, benden
sonrası kalır*

Asıl bu kalır.

*On yerde adam geçse geçmese
Dağlardan tepelerden inen bir
düzlüktüm, anlaşılır.*

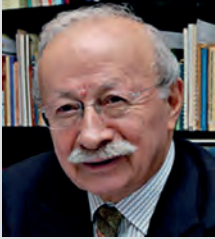
Akşam olur bir günden dibe

çökerim

*Su içer dibe çökerim
İyimser bir duvarcıyım her gün
bir tuğla düşürürüm elimden
Bu yüzden gecikirim
Size bu sıkıntı kalır.*

Canım Gülçin Akyol oğlu
gözümüzün ve gözünün bebeği
Dr. Ufuk Akyol, gelin, torunlar,
kıymetli ailesine, sevenlerine
 Mete Ağabeyin kardeşi eşim
Ahmet Uğurlu ve ben içten taziyele-
rimizi arz ederiz. •

“Onun Yeteneğini En İyi Değerlendiren Abdi İpekçi’ydi”

Akyol, gazetecilik dünyasının en önemli yeteneklerinden biriydi. İlk günden dahi insana ‘karşımda gazetecilik

açısından müstesna bir kişilik var’ diyecek kadar belirgindi yetenekleri. Profesyonel anlamda beraber çalışın ilk arkadaşlarından biriyim. 19-20 yaşlarında çektiği fotoğraflarda başarılıydı. Sonra unutulmaz röportajlara imza attı. Onun yeteneğini en iyi değerlendirenlerden biri rahmetli Abdi İpekçi’ydi. Ve orada harika röportajlar yapmasına imkân verdi.”

Oktay Ekşi

CHP İstanbul Milletvekili,
Basın Konseyi Eski Başkanı

“Umut Nöbeti’ni Beraber Yaptık”

“Aşıktım onun kelimelerine, kelimelerle oynamasına. En son da ‘Umut Nöbeti’ni beraber yaptık.

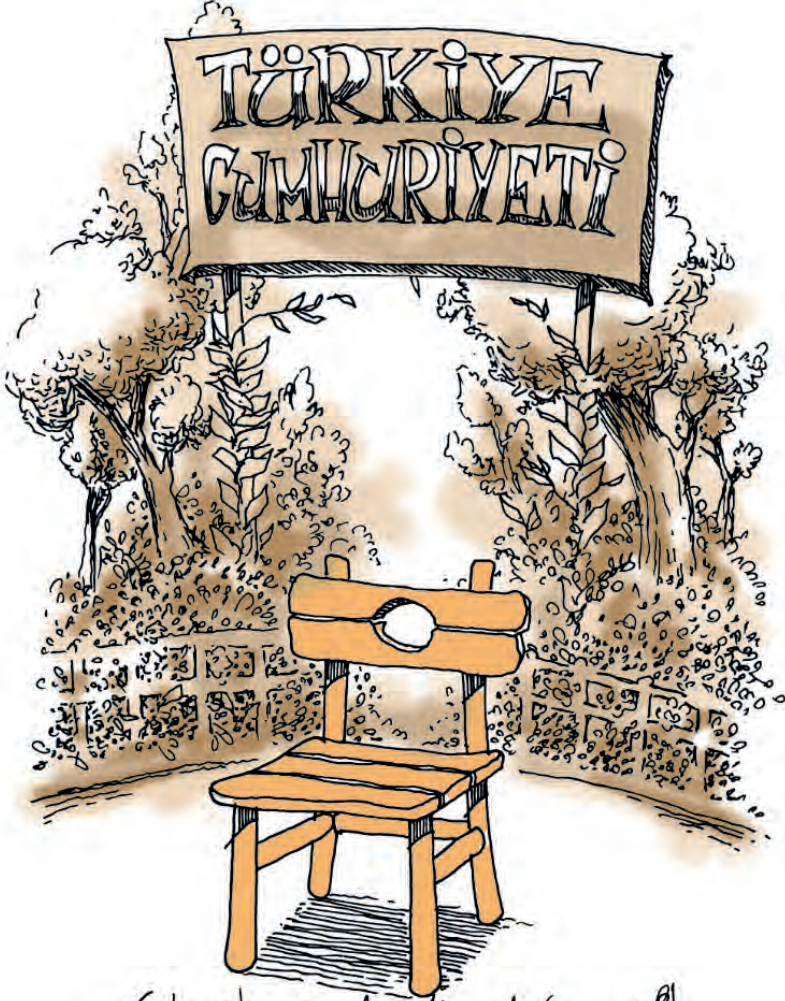
Bir akşam telefon etti. ‘Pınar ben sandalyemi Silivri’nin önüne atıyorum’ dedi. ‘At ve bana fotoğrafını gönder ben de bunu bütün dünyaya medyaya yayayım. Kamuoyu ile paylaşalım bu işi’ dedim.

Fotoğrafı attı ve Umut Nöbeti öyle başladı Silivri kapısında. Biz onun öncülüğünü devam ettiren gazetecilerdik.”

Pınar Türeç

Basın Konseyi Başkanı

Fırçalayarak
Serdar Günbilen

Güle güle sevgili Meşe Abi...

66. Sone

*Vazgeçtim bu dünyadan tek ölüm paklar beni,
Değmez bu yangın yeri, avuç açmaya değmez.
Değil mi ki çiğnenmiş inancın en seçkini,
Değil mi ki yoksullar mutluluktan habersiz,
Değil mi ki ayaklar altında insan onuru,
O kızıoğlan kız erdem dağlara kaldırılmış,
Ezilmiş, horgörölmüş el emeği, göz nuru,
Ödlekler geçmiş başa, derken mertlik bozulmuş,
Değil mi ki korkudan dili bağılı sanatın,
Değil mi ki çilgınlık sahip çıkmış düzene,
Doğruya doğru derken eğriye eğri çıkmış adın,
Değil mi ki kötüler kadı olmuş Yemen'e,
Vazgeçtim bu dünyadan, dünyamdan geçtim ama,
Seni yalnız komak var; o koyuyor adama.*

Shakespeare'den çeviren:

CAN YÜCEL

YAZILARINDAN SEÇMELER

Perihan

Urfa'nın güneşinin acımasızlığı, Mayıs gitmeden başlamaz. Mayıs'ın son günleri, güneş altında oturmanın zevkli olduğu son günlerdir, Urfa'da.

Akçakale ilçesinin Meşrefe köyünde hepimiz bir evin duvarının dibinde oturmuş, sırtlarımızı toprak duvara dayamıştık.

Gün de güzeldi o gün, güneş de güzeldi.

Onlar konuşuyorlardı ben dinliyordum. Ben soruyordum. Onlar anlatıyorlardı. Perihan'a işte orada, o anda takıldı gözüm. Dibinde oturduğumuz, sırtlarımızı dayadığımız duvarın köşesinden başını uzatmış, bizi dinliyordu. Önce farkına varmadığı bir anda fotoğrafını çektim. Sonra da ne yapacağına karar verinceye kadar birkaç fotoğrafını daha çektim.

Bu yazı
Mete Akyol'un
"Düzenzedeler"
adlı kitabından
alınmıştır.

Yanına yaklaştım, onu tedirgin etmemeye çalışarak. Zaten karışık olan saçlarını biraz da ben okşadım, ben karıştırdım.

"Adın ne senin, bakayım? Hı?"

O bir şey demedi. Yüzüme baktı. Öyle durdu.

Duvarın dibinde birlikte oturduğumuz köyün erkeklerinden biri yanıtladı, ona sorduğum soruyu:

"Perihan'dır adı" dedi.

Yaşını sordum Perihan'ın. Söylemedi. Birkaç soru daha sordum. Tek sözcük çıkmadı ağzından.

Duvarın dibinden muhtar kalktı yanına geldi.

Meşrefe'li Perihan

“Çok kusura bakmayacaksın abim” dedi “Dediklerini anlamaz. Onun için konuşmamaktadır seninle.”

Muhtarla gözlerimiz, bir süre takıldı kaldı. Sonunda o eğdi gözlerini yere.

“Budur işte buralarda durumumuz” dedi “Biz yukarı-aşağı bir durumda konuşuyoruz Türkçeyi. Bunlar, yani bebeler.. Bunlar hiç konuşmazlar Türkçe.”

Urfa'ya bugüne dek sanırım en az onbeş kez gitmişimdir. Kış aylarında gittiğimde güneş benden kaçmış, hep kalın bir bulutun arkasına sığınmıştı. Yaz aylarında ise

güneş tepemde iken bu kez hep ben ondan kaçmışım, bir gölgelik yere sığınmışım.

Urfa'da ilk kez bugün yıldızımız barışmıştı güneşle.

Bu kez de Perihan girdi güneşle aramıza... Günün güzelliği de, güneşin dostluğu da geldi düğümlendi, kursağımda kaldı o gün, orada, Meşrefe'de... •

Meşrefe'deki o günden sonra Perihan'la, “karanlık oda”nın solgun kırmızı ışığı altında karşılaştım. Fotoğraf kartının üzerinde yavaştan yavaştan aldı yerini ve... Onu ilk gördüğüm andaki görüntüsüyle belirdi gözlerimin önünde.

Bir daha da gitmedi gözlerimin önündeki kendine özgü o yerinden, bir daha da geçirtmedi kimseleri o kendinden başkasının olmayacağı yerine...

Oysa kendi öylesine değişik yerlerde, öylesine değişik kişilerin gözlerinin önüne çıktı ki...

Gazetede ki köşemde, okuyucularımın gözlerinin önündeki yerini aldı, önce...

Daha sonra, evimdeki çalışma masamın dayandığı duvarın üzerinde bir çerçeveye kuruldu, o çerçevesiyle geçti karşıma.

Daha daha sonra ise doyamadım, birbuçuk metre büyüttüm, gazetede ki çalışma masamda, yanı başıma yasladım onu.

O yerinden Perihan'ın, yağlıboya çalışmasında sanatçı Gülşen Saraçoğlu'na modellik yaptığı günlerini de hiç unutmam, unutmak istemedim.

İlk kitabımın kapak sırtına geçip kurulduğunda ise, on bin evin, on bin kitaplığın rafından baktı öyküsünü okuyan kişilere...

TRT'nin yalnızca rahmetle değil, özlemle de andığım dost sanat programları yapımcısı Neslihan Gence'nin yine bir öznel programında, milyonlarca kişiye sevdirdi kendini, televizyon ekranından...

Gazetecilikte Mete Akyol Ekolü

Mete Akyol ağabeyimdi, aile dostumdu, arkadaşımdu, sırdaşımdu ama hepsinden öte ustamdı. Birlikte çalışma olanağımız olmamasına karşın her sohbetimizde kendisinden çok şey öğrendim.

Yazan: MUSTAFA MUTLU

Bana göre onun gazetecilik anlayışı bir “ekol”dür ve mutlaka kuramsallaştırılıp hak ettiği yere oturtulmalıdır.

Gazetecilikte Mete Akyol Ekolü’nü anlamak ve anlatmak asla zor değil... Çünkü bu ekolün en önemli özelliği akılcı olması ve ayaklarının yere basması.

İşte; bana göre on maddede Mete Akyol Gazeteciliği:

1 METE AKYOL GAZETECİLİĞİ HÜMANİZMDİR!

İletişim fakültelerinde okutulan gazetecilik derslerinde yıllardır öğrencilere sorulan bir soru vardır: “Köprüden atlamak üzere olan birini gördüğünüzde ilk iş olarak fotoğrafını mı çekersiniz, yoksa kurtarmaya mı çalışırsınız.”

Öğrencilerin kimi “Önce

Mete Akyol Gazeteciliği'nin odağında “hümanizm” vardır: Dil, din, ırk, etnik köken, cinsiyet ayrımı yapmaz, “insanı, insan olduğu için” sever.

gazeteciyim, fotoğrafını çekerim” der, kimisi ise “Önce insanım, eğer fotoğraf çekmek için harcayacağım zamanda o kişiyi kurtarma şansını yitireceksem, fotoğrafı bırakır, onu kurtarmaya çalışırım” der.

Böyle bir durumla karşı karşıya kalsa ne yapardı bilmem ama tanık olduğum ve dinleyerek öğrendiğim Mete Akyol Gazeteciliği'nin odağında “hümanizm” vardır:

Dil, din, ırk, etnik köken, cinsiyet ayrımı yapmaz, **“insanı, insan olduğu için”** sever. Gazeteciliği de insana ve insanlığa yarar sağlamak için kullanır. Ayrıştırıcı değil, birleştirici, kavgacı değil uzlaştırıcı, uzaklaştırıcı değil, yaklaşırıcı bir gazeteciliktir onun gazeteciliği... Bu yüzden buram buram Mevlevilik ve Bektaşılık kokar... Biraz da Şeyh Bedrettin'i andırır: En büyük hayali Nazım'ın dizelerinde saklıdır:

*Hep bir ağızdan türkü söyleyip
Hep beraber sulardan çekmek
ağı,*

*Demiri oya gibi işleyip hep
beraber,
Hep beraber sürebilmek top-
rağı,
Ballı incirleri hep beraber
yiyebilmek,
yârin yanağından gayrı, her
şeyde
her yerde
hep beraber diyebilmek...*

O, “insan aşığı ve hizmetkârı gazetecilik anlayışı”ndan asla vazgeçmedi ama “insan olamayan” gazetecilerin ihtirasları, kıskançlıkları ve bazen de korkaklıkları yüzünden bu hayaline kavuşamadı.

2 METE AKYOL GAZETECİLİĞİ BİLGİDİR!

Mete Akyol
Ekolü'nün en

önemli özelliklerinden bir diğeri de, **“bilgi”**ye dayalı olmasıdır. Bazen kısacık bir haber ya da makale için, günlerce “bilgi toplamak”tır onun gazeteciliğinin farkı...

Sadece “hata” yapmaktan değil, eksik bilgi vermekten de korkmaktadır. Çünkü eksik bilgiyle yazılan bir haber kamuoyunu yanlış yönlendirebilir. Örneğin bir insanın bir hayvanı kestiğini yazarsanız, okurlarınızın o insana karşı büyük bir öfke duymalarına neden olursunuz... Ancak o insanın “kasap” olduğu bilgisini verirseniz, her şey değişir. İşte; Mete Akyol gazeteciliği, hiçbir baskıya aldırmadan olayın bütün boyutlarına bakmayı görev edinen

ve “eksiksiz bilgi”yi hedef alan bir gazeteciliktir.

Bu yüzden araştırmacı ve detaycıdır.

3 METE AKYOL GAZETECİLİĞİ DUYGUDUR!

Bilgi elbette önemlidir ama ga-

zeticilik ne sadece akla hitap eder, ne de akılla yapılır. Okurun gönül teline de dokunmaktadır gazetecinin görevi...

Bu yüzden “sulu zırtlaklığa” kaçmayan bir duygusallık, başarılı bir gazetecinin en büyük servetidir. Polisin bir gece yarısı baskınında “Odama neden ayakkabınızla girdiniz?” diyen bir kızcağızı sırtından vurmasının acısını ömür boyu hissetmektir gazeteci duygusallığı... Ya da bir Körler Okulu’nda kırk yıl önce röportaj yaptığı bir kız öğrenciyi, kırk yıl sonra bile unutmamak, evinde misafir edebilmektir. Gazete-

cinin “zücaciye dükkanına giren fil” gibi davranmaya hakkı olmadığını bilmek ve bu yüzden her sözcüğü binlerce kez düşünerek yazmaktır. Masum insanları önyargıyla peşinen mahkum etmemek, bu işi hakimlere bırakmaktır.

Bir fabrikatör çocuğu olduğu halde, direnişçi işçilerle “ölüm yürüyüşü”ne çıkabilme yüce gönüllülüğüdür.

4 METE AKYOL GAZETECİLİĞİ SORUDUR!

Günümüzde güç sahiplerine yaranmak için soru sormayan, tersine soru soranları eleştiren bir gazetecilik anlayışı türedi. Oysa gazeteci, işe soru sormakla başlar ve o soruların yanıtına ulaştığı oranda işini iyi yapmış olur. Mete Akyol kendi adını dahi sorgulayan bir gazeteci tipidir. Uykusunda bile soran, sorduğu soruları asla unutmayan, yanıtı ulaşınca kadar milyonlarca kez sormaya odaklanan kişi, iyi gazetecidir.

5 METE AKYOL GAZETECİLİĞİ ZEKÂDIR!

Bu ekolün en önemli “girdisi”, Mete Akyol’un eşine benzerine az rastlanan zekâsıdır. Seksen bir yaşında bile kimsenin göremediği ayrıntıları gören, şakalar üretebilen, muzurluk yapabilen, cin bakışlı, bazen dalgacı bir gazeteciliktir onun yaptığı...

Asla kimseyi aşağılamayan ama aptala salaklığını, cahile bilgisizliğini, hırsıza çaldıklarını, katile ci-

nayetlerini, diktatöre de zorbalığını hissettireni, bunu yaparken “gazeteci hak ve sınırlarını” aşmayan bir anlayıştır.

6 METE AKYOL GAZETECİLİĞİ DİL İŞÇİLİĞİDİR!

Gazetecinin işi, dille ve kalemledir. Dilini iyi kullanamayan biri; dünyanın en iyi araştırmacısı olsa, olayların üzerine cesaretle gitse bile

**Bana,
“Mate Akyol’u tek
kelimeyle anlat”
deseniz, vereceğim
yanıt kesinlikle belli:
Vefa!**

başarısız olmaya mahkûmdur.

Mete Akyol, bunu hem Allah vergisi yeteneğiyle, hem de iyi eğitimiyle çok zorlanmadan aşmıştır. Ağdalı cümlelerden kaçınır, dert anlatmaya odaklanır.

Aynı olayı yüz kişi yazar; ancak Mete Akyol’un yazdığı her zaman lezzetli ve farklıdır.

Çünkü o, haberi ya da köşe yazısını nasıl “parlatacağını” çok iyi bilir.

7 METE AKYOL GAZETECİLİĞİ SAYGIDIR!

Gazetecilikte Mete Akyol Ekolü’nün olmazsa olmazlarından biri de “saygı”dır. Haber peşinde

koşarken ya da birisini en ağır sözcüklerle eleştirirken bile kibardır. Onun sözlüğünde “sen” sözcüğü yoktur. Bunun yerine konuşma ve yazı dilinde “siz”i kullanır. Kimseyi küçümsemez, burun kıvrılmaz. Eğilip bükülmez ama soğan doğrar gibi de doğramaz!

Derdini anlatırken ille de yeni bir dünya savaşı çıkarmaya ihtiyaç duymaz.

8 METE AKYOL GAZETECİLİĞİ CESARETTİR!

İyi bir gazeteci olmak için cesur olmak zaten şarttır ama Mete Akyol Ekolü’nde cesaret “şart”tan da ötedir.

Doğru bilgiyle yazdığı yazının ürküteceği fincancı katırlarından asla çekinmez.

Mesleği uğruna bedel ödemesi gerektiğinde bunu defalarca yerine getirmiştir.

Sedat Simavi’nin “Gerekirse kalemini kır ama asla satma” sözlerinin hakkını vermiştir.

9 METE AKYOL GAZETECİLİĞİ VEFADIR!

Bana, “Mate Akyol’u tek kelimeyle anlat” deseniz, vereceğim yanıt kesinlikle belli:

Vefa!

Bu duygu onun hem gazeteci hem de insan kimliğinin en önemli zenginliğidir.

Silivri’de beş yıl süren yargılamaları bir duruşma bile sektirmeden izlemesi, dünya görüşünün çok da

benimsemediği Can Dündar gö-
zaltına alındığında “*Siyasi görüşü
ve duruşu beni ilgilendirmez. O
benim öğrencimdi. Hata yapıyor-
sa bile suç bende... Demek ki iyi
öğretmemişim. O yüzden yanında
duracağım*” diyerek cezaevinin
önüne sandalye atıp eylem yapması,
hayatı boyunca yolunun keşiştiği
herkesle sürekli “dost” kalabilmesi,
belki de çok az insana nasip olabile-
cek bir zenginliktir.

10 METE AKYOL GAZETECİLİĞİ ÇAĞDAŞ- LIKTIR!

Mete Akyol, sadece gazeteci
değil aynı zamanda Atatürk dev-
rimlerini ve ilkelerini benimsemiş,
laiklikten, demokrasiden, çağdaş-
lıktan, sosyal devletten, hukukun
üstünlüğünden asla ödün vermeyen
bir düşün insanıdır.

Onun gazeteciliğinin en önemli
amaçlarından biri de etnik ya da
dini kimlikler üzerinden siyaset ve
ticaret yapanların ipliklerini pazara
çıkarmaktır. Yıllardan bu yana
yönettiği ve elinizde tuttuğunuz
bu dergi de onun bu özelliğinin en
önemli kanıtıdır. Bütün Dünya’nın
kimliğini oluşturan “çağdaşlık”,
Mete Akyol Gazeteciliği’nin karak-
teridir.

***

Mete Akyol, 81 yıllık ömrünün
60 yıldan fazlasını gazeteci
olarak yaşadı. “Şaka yapar gibi”
aramızdan çekip giderken de geride
bir “ekol” bıraktı.

Bu ekol, ne zaman ki yeni ga-

**Mete Akyol, sadece
gazeteci değil aynı
zamanda Atatürk
devrimlerini ve
ilkelerini benimsemiş,
laiklikten,
demokrasiden,
çağdaşlıktan, sosyal
devletten, hukukun
üstünlüğünden asla
ödün vermeyen bir
düşün insanıdır.**

zetecilerle kök salıp güçlenir, emin
olun işte o zaman Türk medyası da
Türkiye de karanlığın ve yobazlığın
esaretinden kurtulur. •

Anılarla Türk Televizyonculuğu

Halit Kıvanç

Kalbimizdesin Sevgili Mete

*Yıllar önce
Mete ile bir
programda
birlikteyiz*

Yıllar yılı pek çok yerde ve de birbirinden farklı o kadar çok yazı yazdım ama... Şimdi... Evet evet, şu anda buradaki satırları yazarken nasıl zorlanıyorum, bilemezsiniz... Çünkü yazımın konusu beni perişan etmeye yetiyor. Yıllar yılı aynı gazetede beraber çalışmıştık. Nice ilginç konuları aynı gazetelerde beraber yazmıştık. Nice ilginç radyo yayınlarında dinleyicilere beraber seslenmiş ve nice ilginç TV yayınlarında seyircilerin karşısına beraber çıkmıştık.

Boş zamanlarımızda da örnek

bir dostluk, sevgi dolu bir arkadaşlık kurmuştuk. Gazetede yer alan nice güzel yazıyı birlikte hazırlamıştık. Vee nice tatlı anıyı beraber yaşamıştık. Ailece dostluğumuz saygı ve sevgi dolu devam etmişti hep... Benden genç olduğu halde ondan çok şey öğrenmiştim.

Uzun sözün kısası, birbirine eklenen yıllar bir anda bitmiş... Evet değerli arkadaşım, dünya tatlısı kardeşim, herkesin sevdiği, zevkle okuduğu, hele ilginç röportajlarını merakla takip ettiği ünlü gazeteci Mete Akyol... Bir anda veda selamı-

nı veriverdi bize...

Değerli ailesi, sevgili arkadaşları ve sayısız okuyucusu, evet, hepimizin öylesine takdir ederek dostluğumuzu sürdürdüğümüz Mete Akyol kardeşimiz, bizi bırakıp gidiyordu... Üzüntümü anlatacak daha fazla sözcük bulamıyorum. Sadece şöyle kafamı havaya kaldırıyor, boşluğa bakıyor ve hayal ediyorum. O günleri getiriyorum gözlerimin önüne.

Hey gidi hey!.. Okuyucuları ona “Röportaj Kralı” diye isim takmıştı. Ne güzel olayları getirmişti okuyucularının önüne... “Afacan gazetecilerin piri” demişlerdi ona...

Biz de meslekdaşı olarak sıkıştığımızda Mete’den yar-

dım isterdik. Yorgunluk, hastalık dinlemez, “ilginç bir olay varmış” dediler mi hemen fırlar giderdi. Hey gidi hey, sevgili Mete...

Durun durun, arkasından tatlı bir dedikodu yapalım. Hayatında çok severdi bu espriyi... **“Mete Akyol uçağa binmekten korkar”** diye takılırdık. Hemen ardından da... Ne mi derdik:

“Mete uçaktan korkardı, binmezdi ama... Uçak hostesi ile evlendi...”

Ve hostes yengemizi de çok sevecektik biz...

Aaah ah, sevgili Mete... Seni çok arayacağız. Ama sen hiç çıkmayacaksın kalbimizden... Ne

ilginç olayları getirmiştin, ne ilginç olayları, duyurmuş, anlatmış, seyrettirmiştin hepimize...

Yıllık anketlerde kaç kez **“o yılın başarılısı”** olarak ne ödülleri kazanmıştın. Seni çok ama pek çok arayacağız.

Başta sevgili yengemiz Gülçin Akyol’a ve oğlunuz Ufuk’a...

Ve de “sensizlik” üzüntüsünü paylaşan hepimize...

Ne diyeceğimi bilemiyorum. Daha doğrusu yokluğuna inanamıyorum sevgili Mete Akyol kardeşim benim...

Ama durun anlatacaklarım bitmedi.

Evet... Sonra... Bir gün geldi saygıdeğer büyüklerimizden birçok güzel olay yaratan sevgili Prof. Dr. Mehmet Haberal’ın, çok

yerinde bir hareketle yıllarca severek okuduğumuz “Bütün Dünya”yı almasının mutluluğunu yaşamaya başladık. Dergimizin başında sevgili Mete Akyol’un olması ise, en güzeli en doğrusuydu...

Ama sevgili Mete’imiz bizi hiç beklemediğimiz bir gün boyunuzu bükük bırakıverdi.

Şimdi Haberal büyüğümüzle birlikte gözyaşı döküyor ve sevgili Mete’mize hayır dualarımızı gönderiyoruz. Tüm haklarımızı helal ediyoruz.

Nur içinde yat, sevgili Mete Akyol’umuz... Her zaman kalbimizdesin. •

Okuyucuları ona “Röportaj Kralı” diye isim takmıştı.

İsmet İnönü ile Pembe Köşk'te yaptığı röportajlardan birinde

Amerika Birleşik Devletleri Başkanı'nın Türkiye ziyareti sırasında (1964)

Turhan Feyzioğlu, Fehmi Alparslan ve Emin Paksüt ile CHP kurultayında röportajı

Başbakan Süleyman Demirel, Devlet Bakanı Hasan Dinçer, Maliye Bakanı Mesut Erez, Ulaştırma Bakanı Menteşoğlu ve Köy İşleri Bakanı Sabit Avcı ile Başbakanlık makamında bir röportaj sırasında (1970)

Milliyet'in Metesi! Benim can kardeşim!..

Yazan: HINCAL ULUÇ

Telefo-
numa
Dr. Ahmet
Kurtaran'ın
mesajı düş-
tü.. *“Mete*

Ağabeyi kaybettik..”

Nasıl anında yandı içim..
Mete!.. Mete Akyol.. En sevdi-
ğim insanlardan biri.. Meslektaş
olmaktan, onunla aynı gazetede ça-
lışmaktan gurur duyduğum adam..
Özel hayatımdaki dostluğum,
meslektaşlıktan da öte..

Ankara yıllarında o kadar bera-
berdik ki!

O yılların içinde kısa bir dönem
Öncü'de beraberliğimiz vardı.. Bana

sorarsanız, Türk gazeteciliğinde dö-
nüm noktası olan gazeteydi Öncü..
Hem gazetecilik, hem idari yönden..

1960'ta kurulan gazete ile
yaptığımız sözleşmenin maddeleri
aynen 212 sayılı yasaya geçmiş,
meslek büyük bir önem, büyük
bir saygınlık, gazeteciler de, hem
maddi, hem mesleksi özgürlükleri-
ne kavuşmuşlardı. Bırakın kovul-
mayı, istifa etsen bile tazminata hak
kazanıyordun. Maaşlı yazar olsan
da, her yazına ayrı telif ödeniyordu.
Albay babam 800 lira maaş alırken,
benimki Öncü Spor Müdürü olarak
1000 (Bin) liraydı.

Mete'yi ülkeye tanıtan Milliyet oldu. Abdi Bey'in Milliyet'i.. Bugünkü ile alakası yok.. O Milliyet "Gazete" idi.. Mete de o gazetenin yıldızı.. Adları özdeşleşmişti. "Milliyet'in Metesi!.."

Bu ülkede haberler "Miştir.. Mıştır" diye yazılırdı Öncü öncesi.. "Di'li geçmiş"li haber dili gazete sütunlarına Öncü ile geçti. Özel ve çarpıcı başlıklar atmak da "Öncü" ile başladı mesela.. Sayfa yapma, sayfa çizme düzenini de, ezberden çıkarıp, çağdaşlaştırmıştık..

Mete, o Öncü'nün en acar, en canavar muhabiriydi.. Örsan da (Öymen) bizdeydi. Bir biri manşet olurdu, bir öbürü.. Geçin öteki gazeteleri, birbirlerini atlatmak için yarışlardı.. (İkisi de kalpten gittiler, bakar mısınız?..)

Nehru gelmişti Ankara'ya mesela.. Yanına kimseyi yaklaştırmıyorlardı. Mete, kaldığı oteldeki yönetici ahbabını ayarladı. Garson kılığında girdi otele ve Nehru'ya servis yaparken, yakından izleyip yazdı adamı, resimleri de beraber..

Örsan o sıra elindeki sütyenleri sallayarak "İkizlere takke" diye bağıırıyordu sokaklarda.. Baba Rasim'le seyyar satıcıların neler çektiğini anlamaya çıkmışlardı, bir tezgahı iterek yollarda..

İkisi de bu ülkenin en iyi röportaj yazarlarıydı. Bir de Halit Çapın.. Röportaj dediysem, koy teybi sor soruyu, ya da soruları maille, al

cevapları yavanlığı değil, adamın yaşamına girerek, onun yaşam tarzını da anlatarak, enfes mizah ve ilginç bilgiler dolu bir edebi yazı türünün içine soruları ustaca yerleştirerek.. Son yıllarda benzerini, ilk defa geçen hafta, bizim gazetede gördüm. Ayşe Özyılmazel, Yılmaz Erdoğan'la tam da bu örnek bir röportaj yapmıştı. Sabah nasıl keyifle okudum ve yıllardır bu gazetede yazan Ayşe'ye hemen mesaj attım..

"Şimdi gazeteci oldun!.."

Mete'yi ülkeye tanıtan Milliyet oldu. Abdi Bey'in Milliyet'i.. Bugünkü ile alakası yok.. O Milliyet "Gazete" idi.. Mete de o gazetenin yıldızı.. Adları özdeşleşmişti.

"Milliyet'in Metesi!.."

Milliyet'in Metesi, Modern Folk Üçlüsü'nün de büyük hayranı ve dostuydu..

Bir gün elinde bir 33'lük plakla, yani albümle geldi.

"Bunu Abdi Bey, Moskova'dan almış.. İşaret ettiği şarkıyı 'Doğan okusun mutlak' dedi. İşte şu.. Ver Doğan'a" dedi, uzattı. Albümün kabı mabı yok. Bir kağıt zarf içinde. İşaret de ortada yuvarlak etiket var, onun üzerinde.. Kirilik harflerle yazılmış bir şey.. Başında rakam var.

Yani ‘‘Sekizinci Şarkı’’ mesela..

Sonra öğrendik tabii.. O zaman Sovyet devletlerinden biri olan Azerbaycan’ın ünlü tenoru RaŐit Baybutov’un albümü.. O Şarkı da ‘‘Ayrılık!’’ Bugün ‘‘Doğan Canku’’ denince akla gelen ilk Şarkı..

Dr. Kurtaran’la yakın dostluğu, MFÜ’den yani.. Akşama doğru ikinci mesaj Viyana’dan geldi. Uçal Dalgıç.. Türk Havacılığının en önemli adamlarından biri Uçal.. Onun Mete ile dostluğunun baŐlan- gıcı da THY!..

Zamanın THY Genel Müdürü Agasi Şen, Mete’nin de, benim de çok iyi dostumuzdu. Bir ayağı İstanbul’da olduğu için Milliyet’in Metesi’ni, THY Basın Danışmanı yapmak istiyordu. Çok sevdiğin- den ve çok inandığından.. Ama bir önemli engel vardı.. Mete uçağa binmekten fena halde korkuyor- du.. Agasi Ağa (Biz öyle derdik..) Mete’yi tedaviye ikna etti. Tıp Fakóltesi’nin ünlü bir ruh bilim pro- fesörüne havale etti.

Aylarca seans yaptılar.. Bir gün Ağa beni aradı.. ‘‘Mete uçmaya hazır hale geldi. Ama ilk uçuşunda yanında olmanı istiyorum. Ne olur, ne olmaz!’’

Bindik uçağa.. En ön sırada yerimiz..

Yağmurlu bir yaz günü. Cama vuran damlalardan dışarı rahat görünmü- yor. Mete de cam kenarında.. Uçak piste hızlandı.. Dikildi, yükseliyo-

ruz.. Yükseliyoruz. Tam o sırada tepemize Őıp Őıp damlalar dıŐmeye başlamaz mı?. Mete’ye baktım.. Bembeyaz!.. Nasıl olmasın?. Ben de öyleyim.. O yakınlarda bir kaza olmuş, gövdesindeki bir delik yü- zünden bir uçak dıŐmüŐtü. Yağmur içeri yağdığına göre..

Hostes hemen karşımızda.. Tavanı, suların damladığı yeri işaret ettim.. ‘‘Merak etmeyin’’ dedi, gülerek kız.. ‘‘Arkaya giden klima borusu nem yapıyor.. Oluşan sular önde bir yerlerde birikiyor. Uçak kalkarken dikleŐince, arkaya doğru hafif akan sular bu delikten içeri damlıyor..’’

Mete koltuklara fazla tutundu biraz ama, kazasız belasız indi..

Uçal o sırada, pilot babasının izinden THY’ye girmiş küçük bir memur.. Sonra ne büyük iŐler yaptı. İkimizin de yakın dostu oldu.. Onu

Mete Akyol - Gülçin Akyol

da yazmam lazım.. Yazarım bir gün.. ..Ve tabii Gülçin.. Sevgili Gülçin.. Mete’nin muhteşem eşi.. Ne fedakardı. Yorulmak bilmez

koşardı. Olmadı kendine iş yarattırdı. Mesela bana kurabiye yapmak.. Efsaneydi Gülçin'in kurabiyeleri..

Büyük Tiyatro'daki her gala-ya, ailecek beraber giderdik.. Gülçin o galalara eli boş gelmez, benim kurabiyelerimle dolu bir kutu ile getirirdi.. Vestiyere bırakırdım kutuyu.. Allah sizi inandırın, oyun boyunca aklım kurabiyelerde kalırdı.. "Eve gitsem de yesem" diye.. Ne zaman telefonlaşsak "Alo" yerine "Hani benim kurabiyelerim" derdim.. Güülüştürdük!.

Sonra araya, o insanı insandan uzaklaştıran İstanbul girdi.. O ara,

gazetecilik de bitmişti zaten.. Artık kimse muhabir, kimse haberi hikaye gibi yazan kalem, kimse röportaj istemiyordu ki.. Her şey ajanstan geliyor, hepsi aynı haberi kutu gibi ayrılmış yerlere iki satırla koyuyorlardı. Röportaj desen, kaleme gerek yok. Soru cevap!..

Mete Bab-ı Ali'den de uzaklaşınca "Orda bir köy var uzakta" olduk!.. Önceleri çok sık telefonlaştırdık.. Sonra onlar da azaldı, azaldı, bitti..

Sonra bir mesaj düştü benim telefonuma..

Onun telefonuna da düşebilirdi. Başımız sağ olsun, Gülçin'im!..•

Sevgili Mete

Aramızdan aniden ayrıldın. Önce İnanamadık. Bu bir Mete muzipliği dedik.

Ama takdiri ilahi böyleymiş.

Kabul etmemiz çok zaman alacak.

Senin için bir şeyler yazmak istedim.

Kalemi elime alamadım. Zira ne yazabilirdim.

60 küsur yıldır arkadaştık. Üstelik çok yakın arkadaştık. Her zaman dost idik. Hiçbir tersleşmemiz olmadı.

Yığınla güzel anılarımız var. Hangisini yazayım.

En iyisi hiçbirini yazmamak.

Seni her zaman sevgi ile anacağız.

Nur içinde yat aziz kardeşim.

Şevket Sabancı

Çok Özlüyorum

Yurtsever subaylarımızın, aydınlarımızın telefonlarının dinlendiği, sahte kanıtlarla, darbe iftirasıyla hapsilere atıldığı; dışarıda olanların da her an hapse atılmayı beklediği korku dolu günlerdi. Sayın Prof. Dr. Mehmet Haberal 13 Nisan 2009'da gözaltına alınmış, 17 Nisan'da tutuklanmıştı. Bütün Dünya'nın Mayıs 2009 sayısında "Siz içeride olduğunuz, biz dışarıda olduğumuz için utanıyorum" diyordu Sayın Mete Akyol; Shakespeare'in "Vazgeçtim bu dünyadan, tek ölüm paklar beni" dizeleriyle dile getiriyordu duygularını. Gözaltı ve tutuklama dalgalarıyla oluşturulan korku ortamının insan ilişkilerini nasıl paramparça ettiğini, derginin Ağustos 2009 sayısında şöyle anlatıyordu:

Çok Özlüyorum.

Aylar var, en yakınlarıma, en sevdiğime hasret kaldım. Bir zamanlar hemen hergün kendilerini-

le doyamaya doyamaya konuştuğum uzaktaki arkadaşlarım, dostlarım, bugünlerde telefonda sesimi duyar duymaz bir bahane uyduruyorlar, benden kaçıyorlar.

Onlar beni, korktuklarından arıyamıyorlar; ben ise onları, korkutmamak için aramıyorum.

Kaşımдан, saçımдан ya da gözümünden, kulağımdan mıdır bilemiyorum ama, bir yerimden beni bir teröriste benzettiklerini kesinlikle biliyorum.

Bütün Dünya **DAN SİZİ**
Mete Akyol

Çok Özlüyorum

Aylar var, en yakınlarıma, en sevdiğime hasret kaldım. Bir zamanlar hemen hergün kendilerini doyamaya doyamaya konuştuğum uzaktaki arkadaşlarım, bugünlerde telefonda sesimi duyar duymaz bir bahane uyduruyorlar, benden kaçıyorlar.

Onlar beni, korktuklarından arıyamıyorlar, ben ise onları, korkutmamak için aramıyorum.

Kaşımdan, saçımdan ya da gözümünden, kulağımdan mıdır bilemiyorum ama, bir yerimden beni bir teröriste benzettiklerini kesinlikle biliyorum.

"Kusura bakma, sesini telefonun kesinlikle dinleniyorlar" diyorlar şüpheli.

Bu şüpheye rağmen, hemen şaka kulvarına süzleniyordum konuşmazdım:

"Doğrusu telefonumun dinlenip dinlenmediğini bilmiyorum ama, zavalıtime seni aylarda çok yorulduğum çok iyi biliyorum" diyordum. "O nedenle telefonumun kesinlikle bir süre dinlenmesi gerekirdi" ben de inanıyordum. —

Konuştuğum arkadaşım, benim

çevresi kardan da darbe yapmaya hazırlanıyordum?"

Hummm... Bu sözümdeki suç unsurlardan çok, gılnalı anımsarı rahatsız ediyordu.

"Tövbe de" diye haklıyız, telefonun öteki ucundan "İlen de bir kez yitmez, en az üç kez tövbe et..."

Bu başka arkadaşım "Nasıl?" diye, hatırım soruyaya giriyordu.

"Valla" diyordum. "Bu ortamda ne kadar iyi olabilişiniz, ben de işte o kadar iyiyim diyeyim..."

Yumurtlamış tulu da olsa, karşından hemen bir azarlamaya geçiyor.

"Yahu hatırım sorulm delik, hemen siyasete başlıyorum" diye arkadaşım. "Bırak şimdi su yaz gününle siyaseti de, sağığın nasıldır, keyfin ne almış, seni söyle..."

Sesim o da ne arıyor, ne soruyor... Ben, omi aradığımda ise bu kez "Sürekli meşgulüm, ben seni sonra ararım" diye, kaçıyor.

Oyle korkuyorlar ki benden...

Konuştuğum arkadaşım, benim “dinlenen telefonum” yüzünden, kendisinin de dinlenilmesinden korkuyormuş aslında.

“Kusura bakma, senin telefonun kesinlikle dinleniyordur” diyorlar çünkü.

Bu viraja geldiğimizde, hemen şaka kulvarına yönlendiriyorum konuşmamızı:

“Doğrusu telefonumun dinlenip dinlenmediğini bilmiyorum ama, zavallının son aylarda çok yorulduğunu çok iyi biliyorum” diyorum. “O nedenle telefonumun kesinlikle bir süre dinlenmesi gerektiğine ben de inanıyorum...”

Konuştuğum arkadaşım, benim “dinlenen telefonum” yüzünden, kendisinin de dinlenilmesinden korkuyormuş aslında.

“Ne o? Yoksa sen de mi bir terör çetesi kurdun da darbe yapmaya hazırlanıyorsun?”

Hımmm... Bu sözümdeki suç unsurundan çok, günah unsuru rahatsız ediyor onu.

“Tövbe de” diye haykırıyor telefonun öteki ucundan. “Hem de bir kez yetmez, en az üç kez tövbe et...”

Bir başka arkadaşım “Nasılsın?” deyip, hatırımı sormaya görsün. Düğmesine dokunulmuş ses alma aygıtı gibi onun bu sorusuna da aynı yanıtı veriyorum:

“Valla” diyorum. “Bu ortamda ne kadar iyi olunabilirse, ben de işte o kadar iyiyim diyeyim...”

Yumuşatılmış tonlu da olsa, karşımdan hemen bir azarlama geliyor:

“Yahu hatırını soralım dedik, hemen siyasete başlıyorsun” diyor arkadaşım. “Bırak şimdi şu yaz gününde siyaseti de, sağlığın nasıl, keyfin ne alemde, onu söyle...”

Sonra o da ne arıyor, ne soruyor.. Ben onu aradığımda ise bu kez “şimdi çok meşgulüm, ben seni sonra ararım” deyip, kaçıyor:

Öyle korkuyorlar ki benden...

Oysa ben onları çok özliyorum... Yalnızca onları mı?... Kendileriyle, doyamaya doyamaya konuşabildiğim günlerimi de çok özliyorum.

* * *

İnsanların birbirlerine selam vermeye bile çekindikleri o günlerde, derginin Eylül 2009 sayısında yayımlanan Mete Akyol başyazısı şöyleydi:

Tadı Yok, Dostsuz Geçen Yazın.

Yaz aylarının gelmesini çok seviyorum ama, yaz geldi diye dostlarımın tatile gitmelerini hiç sevmiyorum. Onların tatile gitmeleri kendileri için belki bir dinlence oluyor ama, açıkca söyleyeyim, benim için tam anlamıyla bir işkence oluyor; kimsesizliğim dikiliyor karşıma, tüm yaz ayları boyunca kimsesizliğimle tek başıma kalıyorum.

Ve tüm uğraşıma karşın yapamıyorum, beceremiyorum, bir türlü alıştıramıyorum kendimi onlarüstlüğüme da, kimsesizliğime de.

Onlarsız kaldığımda, bunaltıcı yaz sıcaklarına kafa tutan deniz, güneşin yakıcılığına kalkan oluşturan orman ve tüm gün ettiklerinin günahı adına özür dilercesine esen akşamüstü esintisi de tüm anlamlarını yitiriyorlar.

İki ya da en fazla üç kulaçtan fazlasını atmak gelmiyor içimden denizde. Çam ağaçlarının oluşturdıkları ormanın tertemiz havasında, ağaçların güneşi örttikleri yerin gölgeğinde yürüyüş yapmanın da bir anlamı kalmıyor.

Üzerimdeki sıcaklığı keseleyip atan denizin rahatlığını da, ciğerlerimde bayram havası estiren ormanın serinliğini de duyumsa-

yamıyorum, **doğstlarımısz kaldığım kimsesizliğimde.**

Ne bedensel bir rahatlığım, ne içsel bir mutluluğum var. Zaman zaman "Batsın bu dünya" türünden şarkıların, beynimin kıvrımları arasında kalmış kırıntıları döküldüyor dudaklarımdan. Sonra üzülüyorum mırıldanmalarından, bin pişman oluyorum dünyaya beddua okumasımdan.

Oltamın ucuna takılan gelincik bile, kazanılması hiç de kolay olmayan bir deniz zaferinin sevinç kıpırtısını oluşturmuyor yüreğimde.

"Gel atalım bunu denize, Oğuzhan kardeşim" diyorum.

O benim içimdeki kıpırtısızlığı yüzümde görüyor, ben onun yüzünde, benim yüzümde göremediklerini görüyorum.

"Atalım diyorsanız, atalım" diyor uysal uysal.

Denizinin de tadı yok, ormanların da tadı yok, hatta, geçmek bilmeyen günlerinin sıralandığı takviminin de tadı yok, dostlardan uzak, dostlardan ayrı geçen yaz aylarının.

Batmasın şu dünya ama, bitsin dostlarsız geçen yaz ayları, bitsin dostların sözümona tatilleri, sözümona dinlenceleri...

* * *

Mete Ağabey'i Ağustos 2009'da işte böyle bir ortamda tanıdım.

Ülkede estirilen korku atmosferinin eski dostlukları bile sarstığı o günlerde başladı bizim dostluğu-

Bütün Dünya "DAN SİZE"
Mete Ağabey

Tadı Yok, Dostsuz Geçen Yazın...

Yaz aylarının gelmesini çok seviyorum ama, yaz geldi diye dostlarımı tadı gımselerini hiç sevmiyordum. Onların tadı gımselerini kendileri için belki bir dilence oluyordum ama, açıkça söyleyeyim, benim için tam anlamıyla bir işkence oluyor: kimsesizliğim dikiliyor karyasına, tüm yaz ayları boyunca kimsesizliğimle tek başıma kalıyorum.

Ve tüm uğraşıma karşın yapamıyorum, beceremiyorum, bir türlü alıştıramıyorum kendimi onlarüstlüğüme da, kimsesizliğime de.

Onlarsız kaldığımda, bunaltıcı yaz sıcaklarına kafa tutan deniz, güneşin yakıcılığına kalkan oluşturan orman ve tüm gün ettiklerinin günahı adına özür dilercesine esen akşamüstü esintisi de tüm anlamlarını yitiriyorlar.

İki ya da en fazla üç kulaçtan fazlasını atmak gelmiyor içimden denizde. Çam ağaçlarının oluşturdıkları ormanın tertemiz havasında, ağaçların güneşi örttikleri yerin gölgeğinde yürüyüş yapmanın da bir anlamı kalmıyor.

Üzerimdeki sıcaklığı keseleyip atan denizin rahatlığını da, ciğerlerimde bayram havası estiren ormanın serinliğini de duyumsa-

dostlarımısz kaldığım kimsesizliğimde.

Ne bedensel bir rahatlığım, ne içsel bir mutluluğum var. Zaman zaman "Batsın bu dünya" türünden şarkıların, beynimin kıvrımları arasında kalmış kırıntıları döküldüyor dudaklarımdan. Sonra üzülüyorum mırıldanmalarından, bin pişman oluyorum dünyaya beddua okumasımdan.

Oltamın ucuna takılan gelincik bile, kazanılması hiç de kolay olmayan bir deniz zaferinin sevinç kıpırtısını oluşturmuyor yüreğimde.

"Gel atalım bunu denize, Oğuzhan kardeşim" diyorum.

O benim içimdeki kıpırtısızlığı yüzümde görüyor, ben onun yüzünde, benim yüzümde göremediklerini görüyorum.

"Atalım diyorsanız, atalım" diyor uysal uysal.

Denizinin de tadı yok, ormanların da tadı yok, hatta, geçmek bilmeyen günlerinin sıralandığı takviminin de tadı yok, dostlardan ayrı geçen yaz aylarının.

Batmasın şu dünya ama, bitsin dostlarsız geçen yaz ayları, bitsin dostların sözümona tatilleri, sözümona dinlenceleri...

* * *

Mete Ağabey'i Ağustos 2009'da işte böyle bir ortamda tanıdım.

Ülkede estirilen korku atmosferinin eski dostlukları bile sarstığı o günlerde başladı bizim dostluğu-

muz. Yurtsever aydın ve subaylarımızı yazarak hukuka aykırı uygulamalara karşı olduğumu göstermek amacıyla her ay Bütün Dünya’da yazacaktım.

İlk yazım derginin Ekim 2009 sayısında yayımlandı: “*Kandaşlık, Dindaşlık, Yurttaşlık*”

Tanışmamızın Mete Ağabey’in doğum gününe denk gelen ilk yıldönümünde, sevgili eşi Gülçin Abla’yla birlikte, 8 Ağustos 2010 günü, Büyükkada’da, o günleri, geçmiş, geleceği konuşurken; birbirimize anlatacak, paylaşacak meğer ne çok anımız varmış, gördük.

Tanımadığımız ve ilk kez düşüncünüzde gördüğünüz bir insan, daha sonra gerçek yaşamda karşınıza çıksa, ne yaparsınız?

Bir yazar, yıllar önce düşüncünüzde ürettiği roman kahramanı ile yıllar sonra gerçek yaşamda karşılaşır, ne yapar?

ne yapar?

İşte 2005’te yayımlanan bir romanımda kahramanım gazeteci Tankut Ağabey, Ağustos 2009’da ete kemiğe bürünmüş, Mete Ağabey olarak karşıma çıkmıştı.

İyi günde, kötü günde, her buluşmamızda, Mete Ağabey’in deyişiyle “**doyamaya doyamaya**” konuşurken, tadına doyum olmaz sohbetlerimizde, Mete Ağabey benim gerçek ağabeyim, Gülçin Abla gerçek ablam, dostları benim gerçek dostum olmuştu.

Yedi yıl sonra “**doyamaya doyamaya**” yitirdim Mete Ağabeyi.

Şimdi bir ses bir şarkı söylüyor içimde:

“Geç buldum çabuk kaybettim.”

Ve bir türkü:

“Çok muhabbet tez ayrılık

getirir...”

İşıklar içinde uyu Mete Ağabey.

Seni Çok Özlüyorum... •

Bir Başkadır Benim Memleketim...

1974 Kıbrıs Barış Harekatında esir alınan gazeteci meslektaşlarına Bir Başkadır Benim Memleketim şarkısını mırıldanarak moral veren Dayım...

Bir Başkadır Benim Mesleğim...

Tarlada-madende emekçi ile yapılan röportajdan, İsmet İnönü’nün özel odasında yapılan röportaja kadar pek çok önemli gazetecilik başarısına imza atan Dayım...

Bir Başkadır Benim Dayım...

Hüzünlü bir sonbahar günü Büyükkada’da uğurlarken ardında hepimizde çok değerli anılar bırakan Dayım,

Bir Başkadır Benim Dayım...

Fatoş Ataman

YAZILARINDAN SEÇMELER

Bir Bekçinin Ayakkabıları

Ankara'nın, Ankara'yı açık havada bile göremeyen bir tepesinin ötesinde, otomobilin en son gidebildiği yerden başladık yürüyerek tırmanmaya.

Çamur yol, salt tek kişinin geçebileceği denli dardı. Yan yana değil, arka arkaya yürüyorduk o nedenle.

On beş dakika yürüdükten sonra nefeslenmek gereksinimi duydum. Durdum, hem dinlendim, hem çevreme bakındım.

Aşağılar, sağım, solum ve yukarılar, kimi omuz omuza, kimi sırt sırta dayalı yüzlerce gecekondü ile doluydu.

Sabahın bu ilk saatlerinde, bu gecekondular tepesinde, birkaç gecekondunun bacası tütüyordu. Ankara'nın bu yüzü de çoğunluğuyla uykudaydı bu saatte.

“Ben alışımsındır” dedi “Tek

*Bu yazı
Mete Akyol'un
“Düzenzedeler”
adlı kitabından
alınmıştır.*

solukta çıkarım bu yokuşu.”

Yokuşun öteki yarısını daha ağır adımlarla çıktık.

“İşte burasıdır bizim fakirhane.”

Burası, Ankara'nın gözde semtlerinden birinde gece bekçiliği yapan bu bekçinin oturduğu evdi.

“Ben bir bakayım içeri de, oturacak yer hazırlasınlar bize” dedi ve ayakkabılarını büyük bir telaşla çıkartıp, kapının dışında bıraktıktan sonra içeri girdi.

Beş dakikaya kalmadı, biri delikanlı, öteki delikanlı adayı, üçüncüsü de ilkokul öğrencisi yaşlarında üç

çocuğuyla birlikte kapıda göründü.

“Buyurun, hoşgeldiniz. Kusura bakmayın.”

Başında bekcı şapkası, sırtında bekcı üniforması, belinde tabancası yoktu. Kapı önündeki bu görüntüsüyle, beş dakika önceki görüntüsünden tümüyle değışikti.

Ben de ayakkabılarımı çıkardım ve kapının dışına, onun ayakkabılarının yanına bıraktıktan sonra içeri girdim.

İçerde eşi, saçlarını tümüyle kapayan, yüzünün pek az bir bölümünü açıkta bırakan başörtüsünü son bir kez düzeltti ve gaz tüpünün başından kalktı, ellerini önünde birleştirerek, “Hoşgeldiniz” dedi. Gaz tüpünün üstünde bir çaydanlık vardı.

Bu ev, Ankara’nın, kaldırımları her gece otomobillerle dolu gözde bir semtinde gece bekciliği yapan ve adını yazmayacağıma söz verdiğim bu bekcinin evidir.

Dış kapıdan girişte sağ yanda bir rafta, birkaç çay bardağı, plastik tabak ve iki de bakır tencere vardı. Mutfak olarak kullanılıyordu bu bölüm. Yer topraklı, fakat üstüne iki parça eski kilim serilmişti.

İçerde, iki adım ötedeki ikinci kapı, bu gecekonunun tek odasına açılıyordu.

Odada iki kanatlı bir pencere vardı. Yamalı bir örtü, perde niyetine çekilmişti pencereye. Pencerenin olduğu duvara dayalı bir kerevetin, minder ve yastıklarla “Tahtlaştırılmış” baş köşesi, bir iki dakika içinde benim için hazırlanmıştı.

Aceleyle toplandığı belli olan döşek, yastık ve yorganlar odanın karşı duvarı dibine yığılmıştı. Tümünü kapatmayan eski bir kilim örtülmüş-tü üstüne.

Lise öğrencisi olduğunu öğrendiğim büyük oğlu Namık, kucağında tahta parçaları ve üç odunla geldi dışardan. Bir saç soba vardı kapının yanında. Sobayı yaktı Namık.

O bekcinin evinde o sabah konuştuklarımızı yazacak değilim.

Şimdi evden ayrılıyorum ve giderken Namık’ı da, yol üstünde liseye bırakacağım.

“Hadi sen hemen hazır ol da, amcanı kapıda bekletme.”

Namık hazır olduğunda ben de çıktım. Kapının dışında bir çamur yığını olarak bıraktığım ayakkabılarım, kaşla göz arasında yıkanmış, tertemiz olmuştu.

Ayakkabılarımı giyerken baktım, bekcinin, benimkilerin yanında du-ran ayakkabıları yoktu. Ağzımdan kaçtı birden:

“Sizin ayakkabılar yok olmuş buradan.”

Bekci, iki adım ötede beni bekleyen oğlu Namık’ın ayaklarını işaret etti:

“Şimdi onda giyme sırası” dedi “Öğleden sonra okuldan gelsin, yine ben sahip olurum ayakkabılarına.”

Ankara, iyi ki bu tepeden, iyi ki bu kapının önünden görünmüyordu gözüme. Yoksa, uyanır uyanmaz o sabah, yakası açılmamış cinsinden, okkalı bir küfür yiyecektim benden, sabah sabah...•

“İnsan gibi İnsan”lar

Yazan: MERİÇ VELİDEDEOĞLU

Meriç Velidedeoğlu

Onlardan birini, Duayen Gazeteci Mete Akyol’u, geçen cumartesi günü Büyükkada’da doğanın kucacağına bıraktık.

Gazetemiz Cumhuriyet’e başlatılan saldırıların daha ilk sürecinde dayanışma içinde olmuş, Dünder ile Gül için, sandalyesini alıp Silivri tutekvinin kapısı önünde tek başına nöbete başlamıştı.

Bu “Silivri zindanını” iyi bilirdi. Çünkü, “Silivri Çadır Mahkemesi”ndeki duruşmalarda da nöbeteydi.

Mahkeme salonunda, kısa süreli, duruşma aralarında tutuklularla yakınlarının, ziyaretçilerinin iki metrelik bir arayla yaklaşım konuşmaları sırasında, onca tutuklu ile birlikte, can dostu Prof. Dr.

Haberal’ı görebilmek için, oturduğu sıranın üstüne çıkar, kollarını açarak selamlardı.

Cumartesi günü Akyol’u, Büyükkada’ya götürürken bunları anımsayıp durdum.

Başkent Üniversitesi Kültür Yayını olan Bütün Dünya dergisinin, Yayın Genel Yönetmeni’ydi; derginin Kasım sayısında çoğu kez olduğu gibi yine Atatürk ile ilgili bir yazısı yer almıştı; başlığı ilginç-

Mete Akyol, bir “tümör”e benzettiği bu varlığın yarattığı “yıkım”ın, ülkemiz için artık “görev başına” çağırın bir “uyarı” olduğunu vurgular.

katıldım. Ve Mete Akyol bu sıralarda, büyük bir tutkuyla, titizlikle, coşkuyla hazırladığı, “Çorum Belediyesi Temizlik İşçilerinin Yürüyüşü” adlı Belgesel’inin Kanal B’de ekrana getirilmesi beklentisiyle de dopdoluydu. Bu işçilerle birlikte, 1966 yılının 40 derecelik Ağustos sıcağında, “Çorum-Ankara-İstanbul” a ulaşan 750 km’lik yolu üstelik “çıplak ayak” yürümüşü, 17 gün boyunca...

İşte bu tarihsel yürüyüşün tüm ayrıntılarını içeren belgeselin, geçen çarşamba gecesi Kanal B’de gösterimi bitince, aradığımda içi içine sığmıyordu, haklıydı, çok beğenilmişti, arkası da gelecekti. Ertesi sabah bir toplantıda bulunmak için Ankara’ya gitmek üzereyken birdenbire bizi bırakıverdi.

Oysa dönüşünde, Cumhuriyet’in bahçesindeki eyleme katılacaktı, elinde Atatürk posteriyle... “Böylece, Cumhuriyet’in adının onun tarafından konduğunu bir kez daha hatırlatmış olalım” diyordu.

Yine kendisine katılmamak olanaksız değerli dostlar; iki milyara yaklaşan İslam dünyasındaki tek laik ülke olan TC Devleti’nin bu yapısını hem de Atatürk dönemine karşı gelenlere bunu anımsatmak için onun posterleriyle Cumhuriyet’in bahçesinde olmak kuşkusuz anlamlı olur; ne dersiniz? Ayrıca değerli dostlar, dokuz tutuklu yazar ve görevlilerimiz için “Silivri” yollarına düşsek...

Umarım, Sanije Yurdakul, bu yazıyı okur... •

Hadi artık!

Yazan: CAN DÜNDAR

Yapılması gerekeni bir örnek-
le açıklayayım:

Biz hapisteyken 80’lerinde bir genç adam, tek başına, bir tahta sandalyeyle hapishane-nin önüne geldi. Kış ortasında, elinde kitabıyla, meydana oturup bekledi.

Sadece bekledi. Saatlerce bekledi.

Bu onun, “Uyanın” çağrısıydı; “Tükeniyoruz” kaygısıydı; “Hadi artık” ılgılıydı.

Duyuldu.

Ertesi gün hapishane kapısında yüzlerce tahta sandalye vardı; yüzlerce cesur insan...

Onların aylarla çoğalan güçlü sesi, uzakta bir sarayı tedirgin etti.

Bir tahta sandalye, altın tahtın iradesini devirmeye yetti.

Mete Akyol, bize nasıl direni-leceğini öğretilmişti.

Şimdi Cumhuriyet’in önünde o sandalyeler...

Anısı önünde saygıyla eğiliyor ve örnek alıyoruz:

Uyanın, tükeniyoruz. Hadi artık! •

Mete Amcam

Yazan: GÖKSU DOLUNAY

Biz Mete amcanın babası Hüsnü beyamcanın kiracısı ve karış komşusuyduk. Mete amca o zaman bekardı ve babasının evinde yaşıyordu. Onunla ilgili hatırladığım ilk anı, babamın Almanya'ya gittiği 60'lı yıllarda yaşadığımız birkaç güne ait. Babamın evden uzak kaldığı on gün boyunca her akşam, yemek sonrası Mete amca, kız kardeşimle beni ellerine geçirdiği iki kuklayı oynatarak eğlendirmiş, gösteri sonrasıysa her gün aynı tekerleme söylenmişti: *"Allah rahatlık versin, uykumuz tamamına ersin, Hamidesi bize çikolata versin."*

"Hamidesi" Mete amcanın annesi Mebrure hanım teyzenin yardımcısı Hamide adında bir ablaydı ve her akşam kız kardeşimle bana leylekli, kırmızı porselen şekerlikteki çikolatalardan ikram ederek geceyi tamamlardı. O güzelim şekerlik, önünde kolçakları aslan başı olan iki koltuğun bulunduğu şöinenin üzerinde, bir köşede dururdu. Geçen yıllar içine o evden hatırladığım sadece o iki koltuk ve leylekli kırmızı şekerlik olmuştur.

Mete amca, dört ay önce

kaybettiğimiz babamızın Talas ve Tarsus Amerikan Koleji yıllarından arkadaşıydı. Dostlukları kadimdi. Babamı uğurlamak üzere Ankara'ya geldiğinde, kardeşlerimle birlikte bir akşam yemeği yemeyi teklif etmiş, ancak *"evde misafirlerimiz var*

Mete Amca, çok teşekkür ederiz, bir başka sefere artık" karşılığını almıştı. Bir Ankara seyahatinde birlikte yemek yemek üzere kavilleşmiştik; olmadı...

Mete Akyol, sevgili Mete amcam, babamla hemen hemen aynı yaşlarda başlamıştı kolej yıllarına.

Bir anlamda hayata aynı yerde aynı yaşlarda başlamışlardı. Dünyadan çekip gitmeleri de öyle oldu...

Şimdi, Mete Amcamız için biz de başsağlığı telefonları alıyoruz ... Aile efradımız, arkadaşlarımız arayıp *"Mete amcanızı kaybetmişsiniz, çok üzüldük"* diyorlar... Çünkü sahiden amca gibi bir amcaydı Mete Akyol. Bize yansıyanla, bizden çevremize yansıyan aynıydı. Kolejli çok sevgili amcalarımızdan biriydi, çok sevilirdi....

Güle güle git amcacığım, uğurlar olsun sana da... •

Sahiden amca gibi bir amcaydı Mete Akyol. Bize yansıyanla, bizden çevremize yansıyan aynıydı.

Çorumlu İşçilerle 450 km Yürüyen Bir Gazeteci

Yazan: RECEP SERBES

Basın dünyamızın duayen isimlerinden birini daha kaybettik...

Geçtiğimiz günlerde yitirdiğimiz Nail Güre-

li'nin ardından 3 Kasım Perşembe sabahı da Mete Akyol aramızdan ayrıldı. Otomobiline bindiği sırada fenalaşan 81 yaşındaki Akyol, kaldırıldığı hastanede tüm çabalara rağmen kurtarılamadı.

80'li yılların ortalarında gazetelerden tanıdığım Mete Akyol'u özellikle 90'ların başlarında Sabah Gazetesi'nin hafta sonu eklerinde

hazırladığı birbirinden güzel röportajları ve anı yazıları ile çok sevmiştim. Her hafta büyük bir keyifle ve hayranlıkla takip ettiğim Mete Akyol, birkaç sene sonra Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi'nde hocam olmuştu...

Hayranlık duyduğum bu güzel insan, iki yıl boyunca "Gazetecilik" derslerimize girmiş, bize mesleğin farklı yönlerini öğretmişti. Özellikle çok okumamızı tavsiye eder, gündemi yakından izlememizi ve "genel kültür" olarak kendimizi geliştirmemizi isterdi.

Onun kitaba bağlı kalmadan meslekî deneyimlerini aktardığı

Recep SERBES, hocası Mete AKYOL ile. (25 Mayıs 1995)
dersleri, benim en sevdiğim fakülte saatlerimdi.

Sevgili hocam Akyol'un meslek yaşamı boyunca farklı gazetelerde yayımladığı röportajlardan derlediği "Hem Yaşadım Hem de Yazdım" kitabıyla, onun tanık olduğu ancak çeşitli nedenlerden dolayı kamuoyuyla paylaşamadığı bazı olayları yıllar sonra topladığı "Yazamadıklarım" isimli kitabını özellikle İstanbul'un sıkışık trafiğinde yaptığım otobüs yolculukları sırasında büyük bir haz duyarak okurdum.

Meselâ
Akyol, ABD Başkan Yardımcısı Johnson'un 1962'de Ankara'ya yaptığı resmî bir ziyaret sırasında Meclis

Mete Akyol, birlikte 450 km yol yürüdüğü Çorumlu işçilerle

tualetinde mahsur kalmasını ve 1970 Mayısında "Bölgesel Kalkınma İşbirliği" toplantısına katılmak üzere ülkemize gelen İran Şahı Rıza Pehlevi'nin Kuşadası'ndaki bir otelin avlusunda Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay'la birlikte tökezleyip üst üste düşmelerini bu kitabında kendine has o zarif üslubuyla anlatıyordu.

AKYOL, ÇORUMLU İŞÇİLERİN YANINDA

Ayrıca Çorum Belediye Başkanı Kemal Demirel'in "yaşlı" oldukları gerekçesiyle işlerine son vermesi üzerine, bunu protesto etmek ve "çalışamayacak kadar yaşlı olduklarını kanıtlamak" için Ağustos 1966'da Ankara'dan İstanbul'a yürüyerek giden temizlik işçilerinin "mutlu son" ile biten serüvenini Akyol'un kaleminden okumak, benim hocama olan sevgi ve hayranlığımı bir kat daha artırmıştı.

Çorumlu temizlik işçilerinin sesini duyurabilmek için onlara Ankara'dan İstanbul'a kadar 450

Mete Akyol, Silivri
Cezaevi önünde tutuklu
gazeteciler için “Umut
Nöbeti”nde

kilometre boyunca yürüyerek eşlik eden Akyol, işçilerin yeniden görevlerine iade edilmelerini sağlayabilmek amacıyla Belediye Başkanı Kemal Demirel’i nasıl telefonla aradığını ve kendisini Başbakan Demirel’in Özel Kalem Müdürü Muammer Ekonom olarak nasıl tanıttığını yine yıllar sonra “Yazamadıklarım” isimli bu kitabında aktarıyordu.

Bütün bunların dışında, ilk Türk motoru ve otomobilini üretmek amacıyla Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel’in emriyle 1961 yılında 6 ay gibi bir sürede hayata geçirilen “Devrim” arabalarının heyecanlı ve dramatik öyküsünü de ilk kez Akyol’un 1991 basım tarihli bu kitabından okumuştum. Mete Akyol’un o gün tanıklık ettiği ancak gazetede “yazamadığı” Devrim arabalarının hüznü hikâyesini öyle sanıyorum ki tüm Türkiye de ilk kez “Yazamadıklarım” isimli kitaptan öğrenmiş

oluyor ve sonrasında bu konuyla ilgili belgeler ve sinema filmleri hazırlanıyordu.

Mete Akyol’un bende bulunan iki kitabının arka kapak yazılarında Yaşar Kemal onu “**büyük bir dil ustası**” şeklinde nitelendirirken, Çetin Altan ise “**Akyol’un en büyük özelliği; kalemini bir balyoz, bir süngü veya bir borazan gibi değil, sadece kalem gibi kullanmasıdır.**” ifadelerini kullanmış...

Başkent Üniversitesi’nce yayımlanan Bütün Dünya Dergisi’nin yayın genel yönetmenliğini yürüten ve aynı dergide yazılarına devam eden Akyol en son, Silivri Cezaevi önünde Can Dündar ve Erdem Gül için tuttuğu “Umut Nöbeti” ile hafızalarımıza kazandı.

Sevgili hocam Mete Akyol’a Allah’tan rahmet diliyor, bize geçen emekleri için teşekkür ediyorum... Nurlar içinde yatsın... •

Mete Akyol Ağabey

Yazan: CENGİZ ATALAY

Mete ağabey'i ne yazık ki 5 Kasım 2016 da sonsuzluğa uğurladık. Arkasında, bizlere pek çok anı bıraktı.

Ben, Mete ağabeyden 17 yıl sonra, aynı tahta okul sıralarında eğitim alarak, hayata atılmış biriyim. Önce Talas sonra Tarsus'da izinden yürümüş, geçmişiz. Yatılı okul öğrenciliği bu, insan birbirinden kolay kopamaz. Yıllar sonra da ben Mete Ağabey'i düzenlediğimiz bir etkinlikte tanıdım. Tanıdım derken, elbette Mete Akyol olarak ona, bu ülkenin ender gazetecilerinden birisi olarak, gazete sayfalarından aşına idim ama tanımak daha sonra, yıllarca süren bir etkileşimle oldu.

Bu süreç yaklaşık olarak 25 yıldır devam etmekte. Bu süreçte sadece Mete Ağabey ile değil, onun kuşağından bir sürü başka ağabey ile de tanıştım. Hepsi, yıllarca birbirini etkileyerek, bir olmuş, aynılaştırmış insanlardı. Hepsi birbiri ile olmaktan müthiş keyif alıyorlardı. Bu birlikteliğin içine zamanla, artık pek de yaş farkının önemli olmadığı dönemleri yaşayan bizler de katıldık. İşte sözünü ettiğim asıl

tanıma bu dönemde başladı.

Mete Ağabey "fantastik" bir adamdı. Yani o, hep sağlam karakterli, güven veren, ilkeleri olan ve onlardan taviz vermeyen bir kişiliğin yanında, mutlu eden, ders veren, örnek olan, destek olan, ama sizi hep şaşırtan ve de bu anlamda eğlendiren müthiş bir dost idi. Bu niteliklerini sergilerken de hep yaratıcı idi. Can Dündar-Erdem Gül tutukluluğunu protesto için evden yanında getirdiği sandalyesinin üstüne şöyle "yampiri" bir ilişivermiş görünce de, "işte Mete Abi budur" diye düşünmüş ve bu hareketin bir demokrasi gösterisine dönüşeceğini bilmiştim.

Yıllık yemeklerimize yaptığı katkı anlatılamaz. Çok önemli bir engeli yok ise Ankara yemeklerimize mutlaka gelir, onun geleceğini duyanlar da, geleceği yoksa bile yemeğe katılır, Mete Ağabeyin "mavrasını" kaçırmak istemezlerdi. Haklılardı. Mete Ağabey'in katıldığı yemekler "efsane" olurdu.

İşıklar içinde, huzuru bulduğuna inancım sonsuz. •

Mete'nin Gazeteciliğe Olan Sevgisi

Yazan: AHMET TEVFİK KÜFLÜ

Ahmet Tevfik Küflü

Sizin yarım yüzyıldan bu yana gazeteci ve televizyoncu olarak tanıdığımız Mete Akyol'u ben, yarım yüzyıldan da fazla bir süreden bu yana önce gazeteci sonra dost olarak tanırım.

Yarım yüzyılı aşkın dostluğumuzun verdiği hakla, Mete'ye danışma gereği bile duymadan hazırladım bu kitabı.

Onun, *Bütün Dünya* dergisinde her ay birini yayımladığı gazetecilik anılarını biraraya getirerek onlardan önce bir kitap yaptım, sonra da onun şu sözünü kitabına ad olarak

verdim: “*Bir başkadır benim mesleğim...*”

Bir söyleşimiz sırasında yakaladığım bu güzel söz, aslında bir mesleğe duyulan sınırsız sevginin en öz ifadesidir.

Bu sözün altına olduğu gibi, Mete'yi, gazeteciliğini ve Mete'nin gazeteciliğe sevgisini ve saygısını öz ve yalın bir biçimde ifade eden iki “yargı”nın altına daha

tüm yüreğimle imzama atabilirim.

Yaşar Kemal

romancımız, şöyle demektedir:

“Gazetecilik zor iştir; tatlı iştir.

Gazeteciliğe sıvanan, onu bir daha zor bırakır. Kahırlı iştir. Gazeteciliği bırakmak

zorunda kalkanlar, ömürleri boyunca mutlu olmazlar. Kimi kişiler de, ne pahasına olursa olsun, onu her şeye karşın, canlarını dışlerine

takıp sürdürürler. İşte Mete Akyol da, gazeteciliği canı pahasına sürdüren dayanıklı kişilerden biridir.

Mete Akyol, yaşamında, dostluğunda, kişiliğinde civıl civıl, ele avuca sığmaz bir insandır. Onun civıltısı, güzelliği, dostluğu, insanlığı, sevgisi hemen yöresini sarar, aydınlatır. Mete'nin böylesine sıcak kişiliği onun

“Mete'nin yazıları, Mete kadar sıcak, güçlüdür.”

röportajlarına, biltekmil yazılarına, yazılarının gücüne, lirizmine siner. Mete'nin yazıları, Mete kadar sıcak, güçlüdür.

Mete büyük bir dil ustasıdır da... Onun için okuyucuları Mete ustanın yazılarına canlarını koyarlar, mutlu olaraktan okurlar.

Mete'yi birkaç tümceyle anlatmak benim için kolay değil. Mete gazeteciliğimizin kapısına tan yerleri ışırken oturmuş, güzellikleri, insan sıcaklığını, acıları cömert elleriyle bize sunan candan bir dost, büyük bir gazetecidir.

Onun için, ben eski bir yazar, dahası da bir röportaj yazarı, bir dost olarak civıl civıl, sevinç, ışık dolu Mete'nin bir hayranıyım”

Çetin Altan

Çise, Mete'nin **“Hem Yaşadım Hem de Yazdım”** adlı kitabına yazdığı kapak yazısında Mete'yi, gazeteciliğini ve Mete'nin gazeteciliğe sevgisi ve saygısını şu yargısıyla açıklamaktadır:

“Mete Akyol'un çok hareketli bir zaman dilimini kapsayan meslek yaşamındaki en büyük özelliği nedir, bilir misiniz? Kalemimi ne bir balyoz, ne bir süngü, ne bir bora-zan gibi değil, sadece kalem gibi kullanması...”

Onun için de güncel görüntüler arasında kaynayıp gitmeyen, soluklu ince bir türkü niteliğinin

sahibi oldu. Yılların geçip giden katarları, herkes gibi Mete'ye de pencerelerinden fırlattığı acı-tatlı anılar arasında, ondaki yazı sevgisini güvelendiremedi.

Bir zamanlar hepimiz gibi onun için de 'gelecek' olan takvimler, artık onun için de 'geçmiş'in gölgelerine dönüyor.

Ve o gölgeler yavaş yavaş Mete'nin de aynalarıyla büyüteçlerinden süzülerek kitaplarında tablolaşıyor.

Kalem, sahibinin kendisine olan sevgisini, zamana karşı koyacak

manevi bir duvarı, kitaplardan yükselterek öder. Mete hem kendi döneminin geçmişindedir, hem de o geçmiş merak edecekler için geleceğindedir...

Yazı serüveni de zaten bundan ibarettir. Elinizdeki kitabı okuduktan sonra, bir dönemin bildiğiniz kimi kişi ve olaylarının bilmediğiniz

yönlerine tanık olmakla kalmayacaksınız, yarım yüzyılın ardından bile ilk günkü canlılığına da tanıklık edeceksiniz bir meslek sevgisinin de, bir dostluk sağlamlığının da..." •

Mete Akyol için...

Yazan: M. OĞUZ ATABEK

Düşünce ve davranışlarının ana ilkesi kanımca "İnsana hürmet"ti.

Arkadaşlarının arasında ünlü sanatçılar da vardı, siyaset ve devlet adamları da, büyük sanayiciler de, Büyükkada'nın faytoncuları da, Moda burnunun seyyar satıcısı da.

Statü ve sınıf ayrımı hiç yapmıyordu.

Dostluklarında, dostluğun dışında bir maksat hiç yoktu. Kimseden yararlanmayı, birilerini çıkarları için kullanmayı hiç düşünmezdi. Meslek yaşamını da, her yaşta insanla kurduğu dostluklarını da, tüm sosyal yaşamını da, dahası siyasi duruşunu da hep bu ilke belirliyordu. Yani bu ilkeyle onun davranışlarının tümünü açıklayabiliriz.

İnsana hürmet, ardından şefkat, merhamet, muhabbet, sevgi...

Sanırım dayımın sevecenliğinin sırrı buydu. Şimdi sevenlerine düşen bıraktığı izi yol yapmak.

İşin başı hürmet, hürmet, hürmet...

Büyük Yapıtlarımız Konur Ertop

Mete Akyol'un anısına sevgiyle...

*“Onun yazı yaşamına derin bilgisi, yurt sevgisi, toplumsal sorumluluk duygusu eşlik etmişti. Kişiliğiyle örnek bir insandı. Sevgi doluydu. Halkımızın kendisinden beklediklerini bol bol ortaya koymuş bir aydıdı. Sabırlı, uzun çabası elbette ürününe verecek; ülkemiz aklın, sağduyunun gereklerine uygun günler yaşayacaktır.” **Konur Ertop***

Mete Akyol'la bir yaş aramız vardı. Bu nedenle onun yetiştirme koşullarını, gelişme çizgisini iyi tanıyorum.

Babası fındık üretimiyle ilgili “Fiskobirlik”in kurucu ve yöneticilerindendi. Milletvekilliği de yapmıştı.

Tarsus Koleji

Mete Bey, kültür ortamına uzak olmayan bir evde büyüdü. 2. Dünya Savaşı yıllarında ilkokul öğrencisiydi. Yurt dışında kan ve ateş tufanı yaşanırken Türkiye barış içinde kendi yağıyla kavrulmaya, Cumhuriyetin değerlerini yaşatarak genç kuşaklara bu değerleri kazandırmaya çalışıyordu. Mete Bey, efsanevi Milli Eğitim Bakanı Hasan Âli Yücel'in ilkelerini düzenlediği öğretim örgütü içinde bilgi ve kültür dünyasına adım atmıştı. Talas ve Tarsus kolejleri ona evrensel uygarlık dünyasının kapılarını açtı.

Milli Eğitim Bakanlığının Dünya Klasikleri çevirileri bu ilişkiyi derinleştirdi.

Bir büyük şansını da öğrenim sürecini Atatürk'ün kurduğu Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nin İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümünde tamamlaması oldu.

Hümanizma anlayışını, eski Anadolu uygarlıklarından süzülüp gelen değerleri tanıdı.

Ancak onun gönlünde yatan arslan, gazetecilikti. Daha Tarsus Kolejinde öğrenciyken Hürriyet'in yerel muhabiri olmuştu.

Mesleğine bilgi ve düşünce değerlerinin yanı sıra kendi kişisel özelliklerini eklemeyi başardı. İnsanlarla kolay ilişki kuruyor, içtenlikli konuşuyor, muzipliği elden bırakmıyordu. Zeki, girişken, atılgandı. "Şeytan tüyü var" denilenlerdendi. Bu nedenle meslektaşlarının önüne geçiyor, en ulaşılabilir görünen devletlileri konuşturabiliyordu.

Mete Akyol siyasi piramidin tepesindeki tanınmış adlara artık çok yakındı. Onlarla sıcak ilişkiler için

deydi, bilinmeyen yanlarını ortaya çıkarıp kamuoyuna duyuruyordu.

27 Mayıs'tan sonra özellikle 1961 Anayasasıyla gelen özgürlük ortamında sosyal demokrasi yolunu benimsemişti. Dönemin sosyal bilimcileri, siyasetçileri düzeni değiştirmek için öneriler geliştirmiyordu. Bu ortamda Mete Bey piramidin en altında kalmış, ezilmiş, çizgi dışına itilmiş büyük kalabalıkları

Mete Akyol Pembe Köşk'te İsmet İnönü ile yaptığı röportajlarından birinde (üstte) Başbakan Süleyman Demirel, Devlet Bakanı Hasan Dinger, Maliye Bakanı Mesut Erez, Ulaştırma Bakanı Menteşoğlu ve Köy İşleri Bakanı Sabit Avcı ile Başbakanlık makamında bir röportaj sırasında (altta)

anlatmaya koyuldu. “Düzenzedeler” kitabında onlarla içtenlikli, uyarıcı röportajları derlenmiştir.

Mete Bey’in yazı dünyasındaki yerini en doğru, en güzel biçimde anlatan, mes-

Yaşar Kemal

leğin en büyük ustalarından Yaşar Kemal olmuştur: “Gazetecilik zor iştir, tatlı iştir. Gazeteciliğe sıvanan onu bir daha

zor bırakır. Kahırlı iştir. Gazeteciliği bırakmak zorunda kalanlar, ömürleri boyunca mutlu olamazlar. Kimi kişiler, ne pahasına olursa olsun, onu her şeye karşın, canlarını dişlerine takıp sürdürürler. İşte Mete Akyol da, gazeteciliği canı pahasına sürdüren dayanıklı kişilerden biridir.

Mete Akyol yaşamında, dostluğunda, kişiliğinde civil civil, ele avuca sığmaz bir insandır. Onun civiltısı, güzelliği, dostluğu, insanlığı, sevgisi hemen yöresini sarar, aydınlatır. Mete’nin böylesine sıcak kişiliği onun röportajlarına, biltekmil yazılarına, yazılarının gücüne, lirizmine siner. Mete’nin yazıları Mete kadar sıcak, güçlüdür. Mete büyük bir dil ustasıdır da...

Mete gazeteciliğin kapısına tan yerleri ıştırken oturmuş, güzellikleri, insan sıcaklığını, acıları cömert elleriyle bize sunan candan bir dost, büyük bir

gazetecidir.”

Bu usta gazeteci bize kendi kendisini açıklamaktan hiç kaçınmadı. Çalışma yöntemini, içinde yaşadığı, algıladığı dünyayı nasıl anlattığını yine ondan öğreniyoruz:

“Gazetecilik yaşamımda gerektiği için objektif oldum, fakat gerekmediği için objektif kalmadım.

Gazeteciliğin bu temel kuralını zaman zaman uyguladım, fakat o kuralı hiçbir zaman benimseyemedim.

Çünkü olanları sadece gözlerimle görmekle, söylenenleri sadece kulaklarımla duymakla yetinemedim, her şeyi yüreğimde de görebildim, yüreğimde de duyabildim”

Usta yazarın okurları onu tam da bu yönü nedeniyle benimsemiştir. İletişim fakültelerinde ders verdiği öğrencileri bu söylediklerini kavramışlarsa mesleklerinde başarı kazanmışlardır.

Mete Akyol’un ustalık döneminde başarısını taçlandıran önemli çalışmasına gelince:

Amerikalıların her telden çalan

“...olanları sadece gözlerimle görmekle, söylenenleri sadece kulaklarımla duymakla yetinemedim, her şeyi yüreğimde de görebildim, yüreğimde de duyabildim.”

ev-aile dergisi “**Readers Digest**” özellikle 2 Dünya Savaşından sonra pek çok ülkede beğenilmiş, taklit edilmişti. Bizde de benzerleri yayımlanıyordu. Bunlardan biri çok uzun ömürlü oldu, çok okundu. Yıllar sonra, ardında yaygın bir ad bırakarak kapandı gitti.

Söz konusu, “**Bütün Dünya**” dergisi 2000 yılında “Başkent Üniversitesi kültür yayını” olarak yeniden yayınlanmaya başladı.

Derginin Başkent Üniversitesi adına sahibi, “**Dünya Organ Nakli Derneği**” Başkanı Prof. Dr. Mehmet Haberal’dır.

“Başkent Üniversitesi Mütavelli Heyet Üyesi” ve “Bütün Dünya Dergisi Yayın Genel Yönetmeni” Mete Akyol, dostluklarına candan bağlı, doğru bildiği alanda ödün vermeyen bir mücadele adamıdır. Prof. Haberal’ın bir süre önce başından geçen cezaevi serüveninde onu hiç yalnız bırakmadı. Otomobiliyle her hafta düzenli olarak onunla görüşmeye giderdi. Cezaevi kapısında bir sandalye üzerinde tek başına nöbet tuttuğu gün çekilen fotoğrafı demokrasî tarihimizin unutulmayacak belgelerindedir.

Mete Akyol “Yayın Genel yönetmeni” olarak “Bütün Dünya”ya gerçek bir kültür dergisi kimliğini kazandırdı.

“Bütün Dünya”nın şimdilerde sürekli yazarlarını -benim de 2002’den bu yana aralarında yer almaktan onur duyduğum- 40’a yakın

önemli imza oluşturuyor.

Uygurluk tarihi, güzel sanatlar, edebiyat, güncel yaşam konularının yanı sıra Cumhuriyet tarihiyle, devrimlerle ilişkili konular, belgeler derginin gündeminde ağırlık taşımaktadır. Bu gündemi oluşturması, özgün inceleme ve belgeleri bir araya getirmesi, Mete Akyol’un büyük hizmeti olmuştur.

Örneğin en yeni sayılardan birinde Cumhuriyet Bayramı’mızın kutlandığı Ekim 2016 sayısında, **Doğan Kuban**, yakın tarihimizle günümüzün olayları arasındaki bağa dikkatimizi çekmişti:

“Eğer Türkiye, Mustafa Kemal ve arkadaşlarının 1923’te gerçekleştirmeye başladığı ve 2. Dünya Savaşı kargaşasında, İnönü döneminde de devam ettirilmeye çalışılan devrim sürecinden ya da süzgecinden geçmeseydi, o dönemde yetişen insanlar, onların yetiştirdikleri, bugün çağdaş dünyadan haberli kuşaklar yetişmemiş olsaydı, savaştan sonraki Batı emperyalizminin ve açgözlülüğünün

kurbanı olarak, Türkiye şimdiki Irak ve Suriye'ye dönüştürebilirdi."

Mete Akyol Cumhuriyet aydınlanmasının bir sözcüsüydü. Dergisine de bu kimliği kazandırmıştı.

İlhan Selçuk "**Cumhuriyet aydınlanması**" kavramı kavram üzerinde en çok duran yazarlardan biriydi. Konuyu şu sözlerle açıklıyordu: "*1923 Cumhuriyet devrimi, aydınlanmadır... Eğer biz Batılaşmak istiyorsak aydınlanmayı gerçekleştireceğiz, uygarlaşmak istiyorsak Aydınlanmanın süzgecinden geçmeliyiz, bağımsızlığımızı istiyorsak gene aydınlanmadan geçmek zorundayız.*"

Ancak dünyada aydınlanma karşısı düşünceler, eylemler yok değildir. Bunların uzantıları ülkemizde de görülmektedir. Felsefeci **Prof. Dr. Bedia Akarsu** bu hareketi şöyle değerlendirmişti:

"Son yıllarda Aydınlanma karşıtları ortaya çıktılar ve çokkültürlülüğün söz ederek, her ulusun kendi kültürü içinde kalmasından yana düşünceler ortaya atmaya başladılar.

Nitekim Avrupa'nın kendine kimlik aramaya kalkışı da bununla bağlantılı. Avrupa kendini ayırmak istiyor, kendi üstünlüğünü kimseyle paylaşmak istemiyor. Bu da kuşkusuz ekonomik sorunlarla bağlantılı."

Atatürk'ün ölüm yıldönümünde Mete Akyol'un geçen ay yayınlanan son yazısı da aynı sorunla ilişkili olarak halkımıza ve aydınlarımıza

Kişiliğiyle örnek bir insandı. Sevgi doluydu. Halkımızın kendisinden beklediklerini bol bol ortaya koymuş bir aydıdı.

bir çağrıydı:

"Atatürk'e yeniden sarılarak, onun önce yokluğunu, sonra o yokluğun oluşturduğu ortamdan yararlanarak filizlenen ve sinsi sinsi yayılarak gelişen tehlikeli bir tümörü yok edebileceğimizi de biliyoruz, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı kimliğimize, hak ederek sahip olabileceğimizi de biliyoruz.

Görevlerimizi yapmış, borçlarımızı ödemiş ve kimliklerimize hakıyla sahip çıkabilmiş vatandaşlar olarak bir araya geldiğimiz gün, elimizden meğer neler gelebildiğine tanık olacağız ve..."

Mete Beyin yazı yaşamına derin bilgisi, yurt sevgisi, toplumsal sorumluluk duygusu eşlik etmişti.

Kişiliğiyle örnek bir insandı. Sevgi doluydu. Halkımızın kendisinden beklediklerini bol bol ortaya koymuş bir aydıdı.

Sabırlı, uzun çabası elbette ürünü verecek; ülkemiz aklın, sağduyunun gereklerine uygun günler yaşayacaktır. •

YAZILARINDAN SEÇMELER

Parçası Kırık Dozerler

Dozerler, yol yapımında kullanılan güçlü makinelerdir. Dozerler, önlerine tepeler de çıksa, keskin ağızlarıyla tepeye bir hücum daha, bir hücum daha yaparlar ve. . .

“Kısa bir süre sonra bir de bakarsınız dozerin tepeye savaştığı yerde bir yol açılmıştır. Dozerin gerisindeki yol şimdi tepeyi de yarmıştır, tepenin arasından karşıya geçmektedir.” Gaziantep’in Düztepe mahallesinde Cuma Yılmaz’ın kahvehanesinde Hasan Solmaz “Yol açan dozerler”

konusunda bunları söyledikten sonra sözü amacına getirdi:

“İşte bizim ülkedeki aydınlarımızın hepsi de

Bu yazı Mete Akyol’un “Düzenzedeler” adlı kitabından alınmıştır.

aslında birer dozer durumundadır” dedi “Bu aydınlar biz cahillerin, biz okuyamamışların önünde gitmek, bize yol açmak ve bizi o açtıkları yoldan refaha ulaştırmak durumundadırlar. Fakat...”

Fakat dozerler, taşlara, kayalara,

tepelere karşı giriştikleri bu yol açma savaşlarında zaman olur, bir parçalarını kaybederler. Dozerin çalışmasını engelleyecek

önemdeki parçanın kırılması, bu parça değiştirilinceye kadar dozeri olduğu yerde hareketsiz bırakır.

“Bizim ülkedeki aydınlarımız, birer dozer gücündedirler ama, bugünkü durumlarına bakarsanız, parçaları kırılmış dozerler gibidirler. Hepsi diyebileceğimiz kadar büyük bir çoğunluğu, parçası kırılmış dozerler örneği, lök gibi yolun ortasında öyle hareketsiz durmaktadır. Vazgeçtim bana yol açmalarından, üstelik, güçlükle de olsa, geçebilmem mümkün olan yolumu da tıkıyorlar önümde.”

Hasan Solmaz, çadır bezinden yapılmış ceketinin yakasını tutup elbisesini gösterdi:

“Ben bugün bu soğukta çadır bezinden yapılmış bu ceket, bu pantolonu giymek zorunda kalıyorsam, bunun suçlusu ben değilimdir” dedi “Benim bu durumundan, bana hiç bir faydası dokunmayan aydınlar utansınlar. Ben bugün onbir çocuğun babası olarak bir yıldan suçum değildir. Bu işsizliğimden de aydınlar utansınlar. Evime günde giren ekmek, dünden itibaren yarı miktarında girmeye başladı. Çocuklarımdan utanmam lazım ama, yine de utanmıyorum. Çünkü bütün bunların suçu asla benim değildir. Bütün suç, bize faydası dokunmadığı gibi, üstelik bir de yolumuzu tıkayan aydınlarımızdır. Onlara bu durumumuzu anlatmaya kalkışsak, bize tembel derler.”

Hasan Solmaz, “Tembel kişi”nin kim olduğunu da açıkladı:

“Görünüşe bakarsanız, Türkiye’nin en tembel kişileri bizizdir. Yani burada sabahdan akşama kadar kahvede oturup, çay içen, pastra, aznif oynayan işsiz takımıdır. Aslında hiç kimsenin bize tembel demeye hakkı yoktur. Çünkü bize önce bir iş verilsin. Sonra o işi yapmadığımızı görsünler. Ondan sonra ancak bize tembel desinler, işi olmayan bir insana tembel demek ayıptır. Tembel insanın tanımı başkadır”

“Nasıldır? Yani kimdir tembel kişi?”

“Tembel kişi, kendinden başka bir insanı düşünmeyen kişidir. Bir insan, ne kadar çok çalışıyorsa çalışsın, eğer o insan kendinden başka bir insana faydalı bir iş yapmıyorsa, asıl tembel insan, o insandır. Bizi tembel diye suçlayan aydınlarımıza bakın. Yüz tanesinin içinde doksan dokuzu, kendileri tembelidir. Çünkü bunların, kendilerinden başka kimseye faydaları dokunmaz”

Hasan Solmaz ilkokul mezunu bile değildi. Fakat yaşamının koşulları, onu, çok aydını geride bırakabileceği kadar bilinçlendirmişti.

Hasan Solmaz ya bir de yüksek öğrenim yapabilseydi.

“İyi ki yapmamışım yüksek öğrenim” dedi “Şurada şimdi, kimseye zararım dokunmadan, kendi halimde oturuyorum. Yüksek öğrenim yapmış olsaydım, hiç şüphe etmeyin, şu anda ben de milletin önünde, yolun ortasında, lök gibi oturuyor olacaktım, parçası kırık dozer örneği...” •

Mete Akyol'un En Zorlandığı Soru: “Mesleğe Ne Zaman Başladınız?”

Ankara Gazeteciler Cemiyeti

Eğitim gördüğü tüm okul gazetelerinde görev aldı, bununla beraber ortaokulda çeviri öyküleri Ulus Gazetesi'nde yayınlandı, lise yıllarında Hürriyet Tarsus muhabiri oldu. Gazeteci olmasına üniversite bitmeden izin vermeyen babasından dolayı mesleğini bir süre gizli! yürüttü.

Zekice buluşları ile basına ‘tam Mete’lik’ sloganını yerleştiren, Türkiye de televizyonun ilk röportajcısı Mete Akyol ile yarım asrı geride bıraktığı meslek anılarını tazeledik...

Ordu eşrafından Hüsnü Akyol, fındık ticareti yapmaktadır. Bahçelerinde ürettiği fındığı Rusya ve Almanya'ya ihraç etmenin yanı sıra üretim sorunlarına da duyarlı bir işadamıdır. Borsa ve Halkevi Dergilerindeki yazılarında üreticilerin örgütlenmesinden söz etmektedir.

Çağdaş düşüncelerini benimseyen bir grup arkadaşı ile Fiskobirlik' in temellerini atar, ilk genel müdürü olarak da görev alır. Hüsnü bey, ticaret yaptığı Ruslardan önemli bir de bilgi edinir. Soya, toprağı güçlendirmektedir ve hasadından sonra gübre vermeye gerek yoktur çünkü bu bitki, topraktan azot bırakarak ayrılmaktadır. 50'li yıllarda, Ordu'da soya ekimi başlar bir yağ işleme tesisi bile kurulur.

Mete Akyol'un babası Hüsnü Bey, Çağdaş düşüncelerini benimseyen bir grup arkadaşı ile Fiskobirlik'in temellerini atar, ilk genel müdürü olarak da görev alır.

Mebrure hanım da Darülfünun öğrencilerindedir. İsmet Paşa'yı Konferans için Lozan'a yolcu eden bir grup genç ile Sirkeci Gar'ında çekilen fotoğrafı gazetelerde yayınlanmıştır.

Yaşamlarını birleştiren Mebrure Hanım ile Hüsnü Beyin beşinci çocukları Mete Akyol, 11 Ağustos 1935 de Ordu'da doğar.

Ordu Gazi İlkokulu'nu bitiren Mete Akyol, çocuk yaşta önemli bir eğitim için evinden ayrılır. Talas Amerikan Koleji'nde orta kısım ve ardından Tarsus Amerikan Koleji'ndeki lise eğitimi yaşamını şekillendirecektir.

Haber üretmek için kılıktan kılığa giren, 'atlatmak' için akıl almaz yöntemler uygulayan ve bu çabaları ile 'tam Metelik' dedirten Mete Akyol mesleğe nasıl girmiştir?

ADIM ADIM GAZETECİLİK

Mete Akyol'un çok sık karşılaştığı ve yanıtlamakta zorlandığı soru, "*Mesleğe ne zaman başladınız?*" dır. Her biri ayrı bir kilometre taşı olan adımlar şöyle, kararı siz verin:

İlkokulda bir arkadaşı ile çıkarttığı duvar gazetesi, üçüncü sınıfta başlar ve okul bitene kadar sürer. Her pazar günü bir araya gelen kafadarlar, haftanın önemli olaylarını renkli kalemle gazetelerinde yansıtırlar kendi dillerinde.

1951 yılında gittiği Talas Koleji'ndeki yeni ve farklı eğitim düzeninde, teksirde çoğaltılan 'Talas' adlı tek yapraklı bir okul gazetesi vardır. Hazırlık sınıfındaki Mete Akyol, gazeteye girmek ister fakat başaramaz. Birinci sınıfa geçmesi ile gazetede de görev alır ve mezuniyete kadar sürer çalışması. Bu yıllarda Ulus Gazetesi'nde Sinan Berköz'ün yönettiği, çarşamba günleri yayınlanan çocuk sayfasında İngilizce'den çevirdiği öykülerle adı duyulmaya başlar.

1951 yılında Lise bölümünü okuyacağı Tarsus'a gittiğinde okul gazetesi yoktur. Mete Akyol'un girişimi ile İngilizce ve Türkçe olarak hazırlanan 'Tarsus College' isimli gazete yayına başlar.

Bu yıllarda, Hüsnü Akyol Ordu Milletvekili olarak Ankara'da yaşamaktadır. Tatillerde başkente gelen Mete Akyol, haftalık Turkish American News adlı gazetede düzeltmen olarak çalışır. Vedat

Abut, Naili Moran ve Nazmi Bari

Ordu Gazi ilkokulundan mezun olduğu yıl. (Mete Akyol en önde)

de bu gazetenin kadrosundadır. Mete Akyol'un Rüzgârlı Sokak ile tanışmasının öyküsü de şöyle:

“Gazete, CHP'nin kardeş yayını Son Havadis'in matbaasında basılırdı, matbaa yöneticisi de Baki Kurtuluş ağabeyimizdi. Bülent Ecevit de Ulus Gazetesi'nde Silviya ve Gökler Hâkimi Gordon isimli resimli romanı ve yabancı ajanslardan gelen fotoğraf altı yazılarını çevirirdi. Bize de resim sergilerini yazardı ve künyede adı da 'Art Editor' olarak geçirdi. Ben düzeltmen olarak, yazısını almaya Ulus Gazetesi'ne gide gele İlhami Soysal, Altan Öymen gibi meslek büyüklerimi de tanımaya başladım, Pazar Postası adında kültür yoğun bir gazete çıkartıyorlardı. Nurullah Ataç çok sık gelirdi gazeteye. Katılmak değil ama 'söyleşilerine' kulak verirdim. 'Sohbet' diyemem, ruhu gücendir, söyleyişi de ilk ondan duydum. Böyle bir iklim içinde mesleksel yaşamım başladı.”

TATİL BİTTİ

Tatil sonrası okula dönen Mete Akyol gazetecilikteki en büyük adımını atar. Öğrencileri taşıyan okul otobüsü kaza yapar ve otuz arkadaşı hastaneye kaldırılır. Mete Akyol ertesi gün bu olayı gazetelerde göremeyince kâğıda kaleme sarılır. Hürriyet Gazetesi'ne yazdığı mektupta, Tarsus'ta büyük bir trafik kazası yaşandığını, bunu gazeteye iletecek muhabirleri olmadığını düşündüğünü ve bu göreve talip olduğunu yazar. Adres olarak da yine

bir 'Mete'lik yapar:

“Okul adresimi yazsam, bu çocuk diyerek dikkate almayabilirlerdi. Tarsus'ta Gülek Gazetesi ve Basımevi var, burayı adres göstermeyi düşündüm ve gittim, patrona çıktım. Sedat Simavi öleli birkaç ay olmuştu, 'Ben Simavi'nin akrabasıyım, aile mektuplarının okula gelmesini istemiyorum, sizin adresinizi versem olur mu?' dedim. Patron bana sarıldı, baş sağlığı diledi, Sedat Simavi'nin ne kadar büyük bir insan olduğunu anlattı ve kabul etti.

“1953 yılında üzerinde fotoğrafım olan ilk gazeteci kimliğime kavuştum.”

Bir süre sonra Hürriyet antetli zarf geldi. Yurt Haberleri Müdürü Zeyyat Gören imzalı mektupta işe kabul edildiğim yazılıydı, fotoğraf ve kimlik bilgilerim isteniliyordu. Hemen hazırlayıp yolladım.

1953 yılında üzerinde fotoğrafım olan ilk gazeteci kimliğime kavuştum.

Yenice Tarsus arasındaki köprüde bir trafik kazası oldu, altı kişi ölmüştü, hayatımda cesedi de ilk defa orada gördüm. Ben olay yerinde dolaşırken, Emniyet Müdürü bana kızarak 'çekil oğlum ayakaltından' diye bağırırdı, 'ben

gazeteciyim' falan dedim ama dinleyen yok.

Hürriyet Gazetesi'ndeki 'Tarsus'ta Feci Kaza' haberi ile Emniyet Müdürü beni buldurttu ve dostluğumuz başladı."

Mete Akyol artık öğrenci gazetecidir. Ders bitimi ile yemek arasındaki iki saatlik sürede okul duvarından atlayarak gazeteciliğe zaman ayırmaktadır. Lise öğrencisidir fakat ilçenin mülki yönetimi onu gazeteci olarak muhatap almaktadır. Bu kaçamak yaşama okul müdürü son verir. Gazeteciliğe gönül veren Mete Akyol artık, günde iki saat resmi izinlidir ve büyük kapıdan gidip gelmektedir.

Mete Akyol'un Tarsus içindeki şöhretini bilen arkadaşlarının bir ricası olur, işte öyküsü:

YİNE METE'LİK

"Okulda bazı arkadaşlar sigaradan yakalanmış. Hem ceza alıyorlar hem de ailelerine mektupla bildiriliyor, 'bizi kurtar' dediler.

Okuldan mektupları götüren görevliden sonra PTT müdürüne gittim, bir arkadaşımın ailesine yazdığı mektuptan pişmanlık duyduğunu, bunu almamı istediğini söyledim, 'işte sizinkiler burada' diyerek tomarı verdi, içinden aldım, sorun bitti. Müdür bey beni anlamıştı her halde, bana sık sık 'sizin mektuplar burada!' diye yardımcı olurdu."

Arkadaşları için mesleğini kullanan Mete Akyol'un kendisi için

yaptığı da şöyle:

"Muhasebe dersi benim için korkunç bir şey, öğretmeni de bir Amerikalı. Sınavları test gibi, soru kağıtları Amerika'dan basılı geliyor. Sınava giremezsen, daha sonra öğretmenin odasında testi çözüyorsun. Ben her sınavda hasta oluyorum! Arkadaşlar formülü veriyor, ben de geçecek kadarını yapıyordum, fazlasında gözüm yok. Öğrencisinin 'kaytaracağına' inanmayan Amerikalı son sınav için bana baskı uyguladı, 'bak bugün çok sağlıklısın, yarın sınavda olacaksın' falan diyor..."

Sınava girdik, kağıtlar dağıtılıyordu ki, kapı açıldı ve okul müdürü girdi 'Mete çabuk dışarıya, iki jandarma geldi, mahkemeye gideceksin, tamıksın' dedi. Ben hık mık ediyorum, Müdür 'Çabuk çık yukarı bir kravat tak' diyor.

Ben iki jandarma arasında okuldan çıktım ve karakola gittim, komutan 'Zamanında geldiler mi' dedi, teşekkür ederek ayrıldım."

Mete Akyol mesleğini ileriki günlerde bir daha özel işinde kullanacaktır. 27 Mayıs öncesi öğrenci olaylarında, Milliyet Gazetesinin teleks bobinleri, Dil Tarih'in koridorlarında 'falanca hoca istifa' yazısı ile metrelerce uzayacaktır.

EN ESKİ İMZA

Kız Kalesine düzenlenen okul gezisi, Mete Akyol'un meslek yaşamında önemli bir yer tutar. Sahilde battaniyelere sarınılarak yatılan kamp dönüşünde ilk röportajı da

Hürriyette yayınlanır:

“Edebiyat Öğretmenimiz Haydar Göfer sansatsal fotoğraflar çekerdi. Kız Kalesi’nin çok güzel fotoğraflarını çekmişti. Çevreden topladığım bilgileri de buna katarak gazeteye yolladım. Zeyyat Gören imzalı mektupta röportajımın 22 Ocak 1955 günü yayınlanacağı yazılıydı ve daha beş gün vardı. O beş gün beş asır gibi geçti... Bu

Mete Akyol Edebiyat Öğretmeni Haydar Göfer ile

imza, bugün için ‘Hürriyette imzası çıkan en eski kişi’ yapıyor beni. Yine bu imza benim bir kilometre taşım oldu.

Okulda tiyatro dalında önemli hocalarımız vardı, klasikleri falan oynardık. Günümüzde hanımların makyaj markası olarak bildiği Max Factor aslında tiyatro makyajına ürün veren bir marka. Sinemalarda yerli filmlerdeki makyajı görüyoruz, koskoca Ayanoğlu’nun bile takma sakalı belli oluyor, bizimkiler cilde yapışan kıllar, anlaşılmıyor...

Tarsus içinde şalvarlı dilenciden geçilmiyordu. Okul çalışanlarından eski kıyafetler aldım, hamamda onları yıkadım, sakalı da

taktım, bir arkadaşım da uzaktan beni görüntülüyor, ben dileniyorum. Cimriliği ile bilinen Coğrafya öğretmeni Ömer Tömer’den bile yirmi beş kuruş aldım.

Bu röportajıma gazeteden gelen cevap da ders gibiydi, konunun yerel olduğu, Hürriyet’in ise ülke çapında yayımlandığı yazılıydı. Ben de bu röportajı Gülek Gazetesine hediye ettim, on sekiz gün yayımlandı, onlarla da ödemiş olduk.”

ARTIK KAMERASI VAR

1956 yılında Tarsus Amerikan Kolejinde mezun olan Mete Akyol önce ‘oto-stop’ yaparak Avrupa’yı dolaşır. Birleşmiş Milletler Yardım Fonu

Unicef organizasyonu ile gençlik kamplarına katılır, savaş sonrasında yenilenen Avrupa’da gönüllü işçi olarak çalışır. Dönüşünde Kodak marka bir fotoğraf makinesi bile

vardır...

Ankara'ya ailesinin yanına gelir. Tarsus'tan tanıdığı, Güngör Yerdeş ve Teoman Karahun burada gazeteciliğe başlamıştır. Babasının siyasetten arkadaş ve hemşerisi Hüseyin beyin oğlu Oktay Ekşi ve Denizciler Caddesi'ndeki Tokay Apartmanında üst kat komşularının oğlu Cüneyt Arcayürek de aynı yoldadır fakat bu örnekler aslında Mete Akyol'un işini zorlaştırmaktadır. Üniversite eğitimini aksatan bu gençlere annesi ve babası en az onların aileleri kadar üzülmektedir, çünkü babası üniversite eğitimini şart koşmaktadır.

Mete Akyol, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi İngiliz Dili ve

***Mete Akyol
Dil ve Tarih
Coğrafya Fakültesi
İngiliz Dili ve
Edebiyatı bölümüne
kaydolur***

Edebiyatı bölümüne kaydolur.

ATLATMA FOTOĞRAF

Yeni Sabah muhabiri Teoman Karahun, 6-7 Eylül olaylarının faili olarak bilinen Oktay Engin'in izini bulmuştur. Daha sonra Vali olan Engin İstanbul'dan trenle Ankara'ya gelmektedir.

Sonraki yıllarda pek çoğuna imza atacak olan Mete Akyol, ilk

atlatma fotoğrafını anlatıyor:

“Ankara’da foto muhabiri Hüseyin Ezer, on dokuz gazeteye servis yapıyor. Teoman dertli, haberi herkesle paylaşmış olacak. Ben çekerim dedim.

Gazeteciler Ankara Garı’nda bekliyor, biz trene Etimesgut’ta bindik, aradık ve bulduk, fotoğrafladım ve Gazi İstasyonu’nda indik. Taksiyle Doğumevindeki hemşire kız kardeşine götürdük, Yeni Sabah’ta ikimizin imzası ile çıktı. Babama rağmen ben yine bir şeyler yapıyorum.

Oktay Ekşi Dünya Gazetesinde çalışıyordu, ben de oraya foto muhabiri olarak girdim ama babam bilmiyor. Ablam sabah gelen gazetede adının olduğu yerleri parmağı ile delerdi fakat babam da kapıcıya kızmaya başladı ‘neden delik buralar’ diye.

Derken bir gün yakalandım... Babama şeref sözü verdim ve işi bıraktım. O dönemde İzmit Körfezinde batan Üsküdar Gemisi’ne bu nedenle gidemedim.

Okulum sürüyor, ben meslekten

kopamıyordum, Necati Zincirkıran babamdan izin istedi olmadı, Oktay Ekşi gitti, amca dediği kişiden azar işitmiş, üniversite son sınıfta artık, İlhami Soysal babamla görüştü ve ‘okul bitecek’ garantisi ile 1959 yılında Akşam Gazetesinde çalışmaya başladım, kısa bir süre sonra da Milliyet’e geçtim.”

UÇAK KORKUSU

Mete Akyol, Milliyetteki ilk görevinde ortaya çıkan korkusunu şöyle anlatıyor:

“Hıms’da deprem oldu, İstanbul’dan gazetecilerin bindiği uçak Ankara’ya geldi, Cumhuriyet’ten Yurdakul Fincancı ile bindik, yan yana oturduk. Pervaneli Dakota uçak kalktı ben ‘ineceğim’ diye bağırmaya başladım. Pilot dönüşü geçme kararı almış, bu arada Yurdakul beni rahatlattı ve biz gittik. Trenle 36 saatte gideceğimiz yere dört saatte gütmüştük ama dönüşte gazeteciler uçakla ben ve Yurdakul, Karadeniz sahilinden röportaj yaparak karadan Ankara’ya döndük.

Bu korkumu 1983 yılında Lufthansa’nın ‘Uçaktan Korkanlar Programına’ katılarak yendim. Program bir hafta sürdü, dönüşte biraz uyumuşum ‘uçma zevkenden on beş dakika mahrum kaldım’ diye hayıflanmıştım.”

TELEVİZYONUN İLK RÖPORTAJCISI

Televizyon yayını hazırlıkları sürerken, Gazeteciler Cemiyetinin

1967 yılı Basın Balosunda, tanıtım amacıyla kapalı devre yayın yapılır. Bu teknolojinin ülkemize gelmesinde çok çaba harcayan, Basın Yayın Genel Müdürü Altemur Kılıç, Büyük Ankara Oteline bu sistemi kurdurmuş ve gece boyunca da yayın sürmüştür. Yayında en çok görülen de doğal olarak Kılıç’tır. Kameranın konuklara da döndüğü bir sırada Mete Akyol görüntüye gelir ve konuşmaya başlar: *“İşte sayın izleyiciler televizyon nedir gördünüz, büyük bir kutu, önünde bir cam ve içinde de Altemur Kılıç var...”*

Mete Akyol televizyonun ilk yıllarında ‘Ankara’daki Meşhurlar’ adlı bir söyleşi dizisi ile ekrana gelir. Fikret Otyam’ın konuk olduğu bölümde canlı yayının tehlikeye girdiği olay da şöyle:

“Bant kayıt olmadığından her program canlı yayınlanıyordu, kamera hareketleri için saatler önce prova yapılırdı, uygulama bu.

Katır sırtında Nemrut’a çıkışın mola sırasındaki fotoğrafında, Fikret ağabey yerde biraz uzağında da katır var. Ben provada ‘sen sağdaki misin’ gibi bir espri yaptım, güldük ama geçmedi. Birbirimize bakıp güllüyoruz, kriz halindeyiz. Provayı kestik, beş saat sonra yayına geldik, birbirimize bakınca gülme kriz haline dönüyor. Yönetmen, yayını düşünerek bu fotoğrafı çıkartalım diyor, biz kalsın diyoruz.

Televizyonun ilk yöneticilerinden Meral Savcı, ‘sağ elinizin

Mete Akyol ve Fikret Otyam'ı gülme krizine sokan fotoğraf

başparmak tırnağına bakın gülmeniz geçer' dedi, iyi sonuç aldık. Biz yine dikkatliyiz ama bu nedenle de göz temasına gelmemeye çalışıyoruz, bu sefer de seyircilerden telefonlar gelmiş, 'bunlar küsmü' diye..."

ECEVİT MAVİSİ

Mete Akyol
'Politikayla
ilgimiz yoktur

ama Bülent Ecevit'le dostluğumuz vardır' diyerek Ecevit Mavisi gömlek öyküsünü de şöyle anlatıyor.

"1973 seçim dönemi. Ben de gezilere çıkacağım için hazırlık yaptım. Günlerce sürecek geziye yedek olması için, Kocabeyoğlu

pasajındaki terziye, mavi ve kahverengi gömlekler diktirdim. Ecevitler bize konuk geldiğinde Rahşan Hanım bunları gördü, maviyi beğendi ve Bülent Beyin ölçülerini kendisi aldı, ben de terziye götürdüm.

Mayıs ayında, Bülent Ecevit, Cahit Kayra, Deniz Baykal, Önder Say, Ahmet

Yücekök ile Antalya İncekum'da Akgünlere kitabını hazırlamaya gittik. Daha önceki bir konuşmasında ceketini çıkartınca halktan büyük sempati toplamıştı, Antalya

konuşmasına gömlekle çıkmasını önerdik. Mavi gömlek, kürsü gömleği oldu."

Mete Akyol 1964 yılında Gülçin Hanım ile evlendi, çiftin oğlu Ufuk'tan Barış ve Güneş isiminde iki de torunu var. •

Yokluğuna Alışamayacağım
Arkadaşım

Mete Akyol

Mete Akyol'la arkadaşlığımız 1959/60 yıllarında başlamıştı. Ankara Üniversitesi öğrencileriydik. O, Ankara Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesinde İngiliz Dili ve Edebiyatı okuyordu.

Mete, ilkokulda Duvar gazetesi çıkararak başladığı gazeteciliği lise yıllarında olduğu gibi üniversite yıllarında da sürdürüyordu.

BİR GARSONLUK ÖYKÜSÜ

O yıllar Ankara'da iyi İngilizce bilen sanırım iki gazeteciden biriydi. Tarsus Kolejlidi. Adnan Menderes Başbakanı. Hindistan Başbakanı Nehru, Türkiye'yi ziyaret edecekti. O aralar Mete, ortalarda görünmüyordu. Nehru'ya Hariciye Köşkünde verilen kokteylin ardın-

dan 23 ve 24 Mayıs 1960 tarihinde iki gün gazetede fotoğraflar ve Mete'nin yazısı yayımlandı. Smokinli garson kıyafetiyle Mete, Menderes ve Nehru ile yan yanaydılar. Bunu nasıl başardığımı sorduğumda anlatmıştı. Özetle ziyafeti hazırlayan restoranı öğrenip gitmiş, garsonluk yapmak istediğini ve İngilizce bildiğini de söyleyince hemen işe başlatıp o akşamki ziyafet için de görevlendirmişler.

Gazetede ki resmine bakıp *“smokin mi aldın”* diye sorduğumda, *“yok canım, adamlar sordular, ben yok deyince işyeri sağladı”* demişti. Sanırım Mete'nin basında çıkan ilk fotoğrafı o röportajla olmuştu.

Yenilikçi buluşları ile röportaj-

Mete Akyol, garson kimliğine bürünerek girdiği resmi davette Başbakan Adnan Menderes'e "hizmet ederken"

ları hep ilgi çekiciydi. Anadolu'yu dolaşmış ses getiren röportajlar yapmış, Kıbrıs Barış harekatında ön saflarda bir gazeteci olarak esir de düşmüştü.

YAYIN YÖNETMENLİĞİ

Bütün Dünya Dergisinin Yayın Genel Yönetmenliğini yapıyordu. Benim de yazmamı istedi. Yazılarım için kelime sayısıyla ölçü verdi. O ölçülere uygun yazmaya gayret ediyordum. Bir defasında ekonomi politikası ile ilgili bir yazımda ölçüyü fazla kaçırmışım. Telefon etti. "Usturacı K.'yı bilir misin" dedi. "Bilmiyorum" dedim.

"Nasil bilmezsin. İstanbul'un en meşhur sünnetçisiydi" dedi ve devam etti "Usturayı sen mi kullanacaksın, ben mi kullanayım?"

Böylece kısaltma işini bana bı-

raktı. İnce, şakacı ve esprili çok çalışkan bir yönetmendi.

ZEKA İLE BİR-LEŞEN ALÇAK GÖNÜLLÜLÜK

Her ay 160 sayfa dergiyi ekibiyle aynı zengin içerikle zamanında çıkarırdı. Ben de derginin eski bir okuru olarak her zaman yeni şeyler öğrenmeye devam ediyordum.

Bir yazım için beni özendirici beğenilerine karşılık da vererek şöyle yazmıştım:

"İlgi ve nezaketine teşekkür ederim."

Ertesi gün Mete'nin cevabı aynen şöyleydi:

"Değerli Dostum, Öncelikle, omuzlarıma yüklediğin bir görevi hemen yerine getirdiğimi bildireyim: Mektubunun başında 'İlgi ve nezaketine teşekkür ederim' diyorsun ya; sabah ilk işim ilgi ve nezaketimi aramak ve ikinci işim de, 'Öğüt abinizin size teşekkürü var. Bildireyim' demek oldu."

Espirili, şakacı ve kolay anlatılmaz, alçakgönüllü bir yayın yönetmeniymi.

MESLEKTE 60. YIL

Gazeteciler Cemiyeti , 22 Ocak 1955 tarihinde basında ilk imzalı röportajının altmışıncı yılı

dolayısıyla Mete Akyol'a "**Yaşam boyu Gazetecilik Başarı Ödülü**" verilmesi için 22 Ocak 2015 günü Ankara'da bir tören düzenlemişti. Davetiyeyi alınca Cemiyet Başkanı Nazmi Bilgin'e gösterdikleri, vefa, değerbilirlik ve mesleki dayanışmanın beni çok duygulandırdığını belirten bir mektup gönderdim. Mete ile yarım yüzyılı aşkın dostluğu belirterek mesajımın o akşam Mete Akyol'a verilmesini rica ettim. Şöyle yazmışım:

"Aziz ve kadim dost, Değerli kardeşim,

Basında ilk yazının 60. Yılına idrak ettiğimiz bu günlere ulaşmanın mutluluğunu yaşıyorum.

Sen, basınımızın defalarca alabora olduğu geçen 60 yılda herkesin tanıdığı ve sevdiği, saygın, dürüst ve temiz kalabilmiş değerli bir yazar ve usta bir gazetecimisin. Seninle iftihar ediyorum.

Sağlık, mutluluk içinde nice yıllar dileklerle seni kucaklıyor, bağrına basıyor, sevgi ve saygıyla selamlıyorum."

İstanbul'a dönüşünde beni arayıp, mesajımın o törende okunduğunu söyledi.

CUMHURİYET ve DEMOKRASİ AŞIĞI

Laik Cumhuriyet, Demokrasi, Atatürk ilkeleri, Hukuk Devleti, Basın Özgürlüğü bütün yaşamı boyunca ödünsüz savunduğu ilkelereydi. Uçlara savrulmadan aynı tutarlı çizgisini sürdürmüştü.

80 yaşında bir kış günü Silivri

Cezaevi önünde Basın Özgürlüğü için tek başına nöbet tutan ve yeni bir çığır açan delikanlı bir devrimciydi.

80 yaşında bir kış günü Silivri Cezaevi önünde Basın Özgürlüğü için tek başına nöbet tutan ve yeni bir çığır açan delikanlı bir devrimciydi.

ACI HABER

3 Kasım 2016 günü öğleden sonra İzmir'den arayan eski bir arkadaşımın aldım acı haberi. TV'de alt yazı olarak okumuş. İnanamadım. Sonra bir ateş düştü yüreğime. Zamanın zalim, doğanın alın yazısıyla birleşen karşı konulmaz sert yasasına karşın, dermansız bir acı yaşıyorum. Yokluğuna alışamayacağımı anlıyorum.

TEŞEKKÜR

Mete Akyol'un kaybı dolayısıyla beni telefonla arayan veya yurt içinden ve yurt dışından mail göndererek başsağlığı dileyen aynı zamanda Bütün Dünya okuru bütün dostlarıma içtenlikle teşekkür eder, o ilk akşam telefonda konuşamaz durumum için beni bağışlamalarını rica ederim. •

“Little Big Man”

“Küçük Dev Adam” sıfatını domuzuna İngilizce yazdım.

“Little” dedim, çünkü orta boyluydu, gençliğinde “ufak” sayılırdı.

“Big” dedim çünkü “büyük gazeteci” idi. “Man” dedim, çünkü adam gibi “Adam”dı. Ve de...

Çok “Batı formatında”, “made in English” biriydi.

varmıyor adamın. Mete Akyol rahmetli olur mu kardeşim. İstese olamaz... Çünkü öylesine canlı bir “fırlama” idi ki... Azraile papucunu ters giydirir, can alıcı tırpanını

ikiye katlar, koltuğu altına verir, tatlı diliyle, muzip gülüşüyle geldiği yere geri

gönderirdi...

Sevgili Mete;

O; birbirinden güzel, köy röportajlarını... Meclis koridorlarında yakalayıp faka bastırдың politikacı röportajlarını... Demirel’e şoförlük yapışını... İsmet İnönü’nün evinde yaptığın röportajda, Paşa’ya çaktırmadan, arkasındaki duvarda duran “Allah’ın Dediği Olur” levhasını kameraya yansıtıp, “Dinsiz İnönü” diyen örümcek kafalı yobazların kanlı gözlerine sokuşunu bizlere o

Yazan: SUAT YALAZ

Orta okulu Kayseri’de Talas Amerikan okulunda okumuş, liseyi Tarsus Amerikan Koleji’nde tamamlamış...

Üniversiteyi, Ankara Dil-Tarih-Coğrafya Fakültesinde İngiliz Dili Edebiyatı Bölümü’nden mezun olarak bitirmiş...

Oğlum Mete, Türkçeyi ne zaman, nerede öğrendin be aslanım?...

Yav... “rahmetli” demeye dili

hangi akıcı Türkçe'yle anlatmıştın be kardeşim?..

Milliyet gazetesindeki görkemli odanın girişinde, kocaman, adam boyu bir köylü çocuğu resmi vardı, senin çektiğin... Kırık dökük bir ahır kapısının aralığından, meraklı gözlerle senin objektife bakıyordu.

Terk edilmiş Anadolu gerçeği, odaya girenin kafasında balyoz gibi patlıyordu... Ve sen de bunu gördükçe, sadık adamlar gibi, hinoğlu hince bir zevk alıyordun.

Yıllar sonra, bir Amerikalı gazeteci, savaş yıkıntıları arasında, Afganlı bir kadının açık renk gözleriyle ruhsuz bakışının fotoğrafını çekmişti de... o fotoğraf sayesinde zengin olmuştu.

Sen bizim 4 yaşındaki kayıp Anadolu çocuğunun, daha da güzel resmini çektin ama.. O iki metrelik resmin parasını maaşınla zor ödendin herhalde...

Abdi İpekçi, seni çok iyi değerlendirmişti. Her istediğini yapabilmen için her imkânı sağlamıştı sana...

Onun bu kıymet bilme, değerli insanın yolunu açma becerisinden dolayı, Milliyet uzun yıllar Türkiye'nin en saygın gazetesi olarak hüküm sürmüştü. Her dalda en iyiler Milliyet'te idiler. Atatürkçü, Cumhuriyetçi, Devrimci ve laiklik ilkelerinden hiç ödün vermediği için, modern Türkiye'yi içlerine sindiremeyen gerici yobazlar tarafından alçakça katledilmişti, sevgili Abdi İpekçi'miz...•

Milliyet gazetesindeki görkemli odanın girişinde, kocaman, adam boyu bir köylü çocuğu resmi vardı, senin çektiğin...

Talaslı Kardeşleri ve Mete Akyol

Talas ('51) ve Tarsus Amerikan Koleji ('55) mezunu değerli ve duayen gazeteci, güzel ve saygıdeğer insan Mete Akyol abimiz bugün sonsuzluğa ulaştı.

TAO ve TAC olarak kaybımız ve acımız büyük...

Işıklar içinde yatacak olan Mete abimiz, bundan böyle eserleri, kitapları ve her sefer "bomba" gibi patlayan haber ve röportajları ile anılacak ve genç gazetecilere örnek olarak aktarılacaktır.

Eşim Nuray Somer Bozbey ve benim kendisiyle sohbet ve muhabbetimiz her zaman çok keyfli ve zevkli idi. Her sohbetimizde kendisinden çok özel ve ilginç anılar dinlerdik. Özellikle İsmet İnönü ve Latife Hanım ile olan anıları unutulmazdır.

Hele, benim Türkmenistan'da

Özellikle İsmet İnönü ve Latife Hanım ile olan anıları unutulmazdır.

yaşadığım "devlet terörü ve kumpas"tan kurtulduktan sonra, 2005 yılında Türkiye'ye dönüşümde bize ailecek gösterdiği yakın ilgi, ve destekleri unutmamız mümkün değildir..

Ayırca, eşim Nuray'ın, Mete abi aile önceki tarihlerde yaptığı TV söyleşileri de bizler için çok değerli hatıralar olarak kalacaktır.

Güle güle Mete abi.... Işıklar içinde yat...

Seni çok özleyeceğiz...

Faruk Bozbey
TAO '61, TAC '64

Çok üzüldüm. TAO'nun TAC'nin ve Türk basınının ulu bir çınarını kaybettik. Bu yaşında Silivri kapısında oturma

eylemi başlatarak herkese örnek olmuştur.

Bütün Dünya dergisindeki yazıları, Talas'ta Zaman kitabındaki muhteşem öyküsü okuduklarım arasında, yıllar önce, küçük bir Avrupa ülkesi ile yapılacak bir futbol maçı vesilesiyle bir spor gazetesinde çıkan (o ülke ile ilgili bilinmeyen ilginç bilgiler içeriyordu) yazısının da büyük ilgi gördüğünü hatırlıyorum. Kitabımın tanıtımı için de 2009 yılında dergisinde destek vermişti. Bu vesileyle kendisiyle bir kaç kez mesajlaşma ve telefonda konuşma imkanı da bulmuştum.

Allah rahmet eylesin. Ailesinin, TAO'nun, TAC'nin ve tüm Türkiye'nin başı sağolsun.

Badahhan Canatan '90

* * *

Büyük bir çınar için oturup bir kaç kelime yazmak yeterli olur mu bilmiyorum. Hani üç beş sene tanıştığımız arkadaşınız

hakkında bir kaç cümle yazarsınız ama 40 yıldan fazla dost olan, kardeş olan güzel insan için yazılması gereken çok anılar bulunur. Yıllar

önce okumuzdan mezun olan kardeşlerimizin bir birinden habersiz yaşadıkları dönem içinde bir gün aklıma mezunları toplamak düştü. Nereden başlasam, nasıl etsem diye düşünürken okulda bulunan eski ev adresleri elime geçmişti.

Hemen bir yazı kaleme alıp adreslere davetiye çıkarmıştım. Temin ettiğim geçersiz bile olsa telefon listesini sekreterime vermiş, bir de bu şansını denemekteydim. Ofisimiz İzmir caddesine çok yakındı ve Milliyet gazetesi de bu cadde üzerindeydi. Milliyet, Mete Akyol'un çalıştığı gazeteydi. Bu gazeteyi her gün okurdum.

O günlerde, Mete Akyol'un, bizim okullardan mezun olduğunu bilmiyordum. Odasına gittim. Çok iyi karşıladı beni. Kendisine düşüncemi aktardım. 30 Eylül 1976 Cuma akşamı Talas ve Tarsus Amerikan koleji mezunlarını Bulvar Palas'ta toplama arzusunda olduğumu ilettim. Bütün Talas ve Tarsus mezunlarının dikkatini çekecek, toplantı yerini, gününü ve saatini belirten bir gazete ilanı vermek istiyordum.

"Tamam, ilanı ben hazırlarım," dedi ve birkaç gün yayınlatacağını da belirtti. Ne kadar sevinmişim. Milliyet gibi bir gazetenin bizim arkamızda olduğunu hissetmek, çok büyük destekti.

Bulvar Palas sahiplerinden Hasan da Ordu'lu ve kısa bir süre Talas'ın suyunu içmiş eski bir öğrenci idi. Gerekli hazırlıkları ya-

pacaklarını vaad ederek, Büyük balo salonuna otelde bulunan 175 sandalyeyi masaların etrafına yerleştirmiş ve 150 kişilik yemek hazırlamışlardı. Toplantı günü olan 30 Eylül'de bütün uğraşımın yorgunluğunu bir kenara bırakıp, heyecanla salona gelenleri karşılamaya başladım.

Bir hata yapmıştım, ben dahil kimse eski halinde değildi. Gelenler için yaka isim kartı hazırlamayı unutmuşum. Gelen oturdu, merhaba diyen içeri girdi, sandalyeler, masalar doldu, kimileri ayakta kaldı ama kimse o salonu terk etmemişti. Hazırlanan yemekler yarım porsiyona inmiş ve gelenler kaynaşmaya başlamışlardı. Otelin şef garsonu Çetin bana gelerek ;

Metin bey, Mete Akyol otelde kalıyor, dedi. Ne kadar seviniştim. Hemen haber göndererek toplantıya katılmasını rica ettim. Beni kırmamıştı. Mikrofondan toplantıya katılan mezunlara, Mete Akyol'un otelde olduğunu söyledim ve bize hitap edeceğini aktardım. Yorgun olmasına rağmen salona geldi, yanıma gelerek yanaklarımdan öptü ve kulağıma;

"İyi bir iş başardın, tebrik ederim, bunu devam ettir, ben de Talas mezunuyum," dedi.

Dünyalar benim olmuştu. Koskoca bir ağabeyimin yanımda olduğunu hissetmek benim için bambaşka bir duygu idi. Benim ailemde karındaşım ağabeyim yoktu, ama bir ulu çınar kadar güçlü ağabeyim, Mete Akyol vardı.

Metin Atamer

Mete ağabey bizlerden arkasında, pek çok anı bırakarak ayrıldı.

Ben, Mete ağabeyden 17 yıl sonra, aynı tahta okul sıralarında eğitim alarak, hayat atıldım. Bu ülkenin ender gazetecilerinden birisi olarak Mete Akyol'a aşına idim ama onu düzenlediğimiz bir etkinlikte yıllar sonra tanıdım.

Yaklaşık 25 yıllık bu süreçte sadece onun kuşağından hepsi, bir olmuş, aynılaşmış birbirleri ile olmaktan müthiş keyif alan, artık pek de yaş farkının önemli olmadığı birçok başka ağabey ile de tanıştım.

İşte sözünü ettiğim asıl tanıma bu dönemde başladı.

Mete Ağabey sağlam karakterli, güven veren, ilkeli bir kişiliğin yanında, mutlu eden, öğreten, örnek olan, destek olan, ama sizi hep şaşırtan ve bu anlamda eğlendiren müthiş bir dost idi. Bu niteliklerini sergilerken de hep yaratıcı idi.

Can Dündar-Erdem Gül tutukluluğunu protesto için evden yanında getirdiği sandalyesinin üstünde görünce de, ***"İşte Mete abi budur!"*** diye düşünmüş ve bu hareketin bir demokrasi gösterisine dönüşeceğini anlamıştım.

Çok önemli bir engeli yok ise Ankara yemeklerimize mutlaka gelir, onun geleceğini duyanlar da, geleceği yoksa bile yemeğe katılır, Mete Ağabeyin "mavrasını" kaçırmak istemezlerdi.

İşıklar içinde, huzuru bulduğuna inancım sonsuz.

Cengiz Atalay

“Bir başkadır benim mesleğim” diyen Mete Akyol, hep fark yaratırdı

Yazan: HULUSİ TURGUT

Hulusi Turgut

Bilindiği gibi, 27 Mayıs 1960 Darbesinden sonra Yassıada’da kurulan Yüksek Adalet Divanı, 15 Eylül 1961’de yargılamaları tamamlayıp, kararını açıklamıştı. Bu kararın ardından, Başbakan Adnan Menderes, Dışişleri Bakanı Fatin Rüştü Zorlu ve Maliye Bakanı Hasan Polatkan’a verilen idam cezaları infaz edildi.

Yaş haddinden dolayı idamdan kurtulan 3. Cumhurbaşkanı Celâl Bayar ile Demokrat Parti iktidarının bakanları ve milletvekillerinin çok büyük bir kısmı ise, muhtelif hapis

cezaları olarak, Kayseri Cezaevi’ne nakledildi.

Bu olay, Orta Anadolu’nun merkezi Kayseri kentini bir anda Türkiye’nin en çok sözü edilen ve ziyarette bulunulan şehri konumuna getirdi.

Ardından da İstanbul ve Ankara gazeteleri, Kayseri’de sürekli muhabir bulundurmaya başladı.

O dönemde, Kayseri’de mahalli Hakimiyet gazetesinde çalışıyor, bunun yanı sıra Akşam gazetesinin Kayseri muhabirliğini de yapıyordum.

1962 yılının yaz mevsiminde, çalıştığım gazetenin yazı işleri müdürü Mahmut Sabah’la birlikte Kayseri Cumhuriyet Meydanı’ndan

Nazmi Toker Caddesi'ne doğru yürümeye başladık. Mahmut Sabah, aynı zamanda Hürriyet gazetesinin Kayseri muhabirliği görevini de sürdürüyordu.

O yıllarda Kayseri'de sokak fotoğrafçılığı yaygındı. Vesikalık fotoğraf çektirmek isteyenler, kentin ticari merkezindeki köşe başlarında mekân tutmuş, tahta ayaklı ve körüklü makinelerle fotoğraflarını çektirirlerdi. Şehrin, en önemli ve teknik donanımı yüksek fotoğraf stüdyosu ise, tarihi Kayseri Kalesi'nin hemen yanındaki Foto Zafer'di.

Mahmut Sabah'la birlikte Foto Zafer'in önünden geçerken, her halinden gazeteci olduğunu tahmin ettiğim genç bir kişi, elinde banyo edilmiş siyah-beyaz bir fotoğraf filmi ile stüdyodan dışarı doğru fırladı. Mahmut Sabah, o an kolumdan tuttu; beni bir kırtasiyecilik dükkanının yanına çağırdı; birlikte bu genci izlemeye başladık.

Mahmut Sabah'la o kişiyi bir yandan izlerken, bir yandan da konuşuyorduk:

"Hulûsi, bak, elinde film olan bu kişinin kim olduğunu biliyor musun?"

"Hayır, bilmiyorum."

"Milliyet gazetesi muhabiri Mete Akyol..."

***

Mete Akyol, o yıllarda yıldızı parlayan bir gazeteciydi. Milliyet gazetesinde yayınlanan gerçekten sıradışı, ilginç haberlerini merakla ve imrenerek okuyordum.

Mahmut Sabah'ın uyarısı üzerine Mete Akyol'u daha dikkatli bir şekilde izlemeyi sürdürdüm.

Akyol, Foto Zafer'den çıktıktan sonra kapıda bekleyen Ankara plâkalı taksiye yöneldi. Direksiyon başındaki şoföre, "Arabayı çalıştır" talimatı verdi. Otomobil çalıştı, Mete Akyol da, arabanın arkasına geçerek, elinde, sarkık vaziyette duran fotoğraf filmi egzos borusunun ucuna yaklaştırdı. Mete Akyol, filmi, egzos dumanının etrafında adeta dans ettiriyordu.

Bu sahneyi merakla izledik.

Mete Akyol, filmi kuruturken, özellikle egzos borusunun tam karşısına getirmemeye özen gösteriyor, motordan gelip etrafa yayılan ısıdan yararlanarak, işini tamamlamaya çalışıyordu.

Film, kurudu.

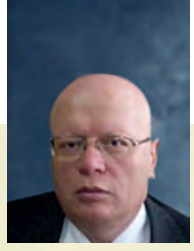
Mete Akyol, eliyle filmin durumunu kontrol etti. Rahatlamıştı. Otomobile bindi ve Foto Zafer'in önünden uzaklaştı.

Mahmut Sabah'la birlikte biz de durum değerlendirmesi yaptık:

"Mete Akyol, herhalde güzel bir iş yakalamış, fotoğraf çekmiş; filmi kuruttu, Ankara'ya yetiştirmek için yola koyuldu..."

Evet, Kayseri'de 54 yıl önce sıradışı bir gazetecilik eylemini izlediğim değerli meslek büyüğüm, merhum Mete Akyol, çok sevdiği mesleğini anlatırken, hep şu sloganı tekrarları:

"Bir başkadır, benim mesleğim..." •

Sürprizin Böyle mi Olacaktı Mete Abi?

Korkuyordum: Olur da bir biçimde kırılır diyeydi korkum. Zehir gibi bir beyin, Cin gibi bakışlar...

Biliyordum ki Bütün Dünya dergisine göndermem gereken aylık yazı, birkaç gün daha geçse, telefonum acı acı çalacaktır. Karşımda Sn. Mete Akyol, sesinin bütün nezaketiyle yazımın gecikiyor olduğunu anımsatacaktır. Her zaman nazik biriydi ama, konu iş olduğunda bir anda ciddileşebilirdi. Böyle durumlarda karşısında bir çocuk gibi küçüldüğümü hissederdim. Kolay mı? Onca yılın ünlü gazetecisi; basının duayen isimlerinden biri. İsmet Paşa'yı, Menderes'i görmüş;

Talat Aydemir Olaylarına, Kıbrıs'ta sonu savaşa dönüşecek gelişmelere bire bir tanıklık etmiş... 1950'lerden beri Türk siyasetinin ünlü isimlerine yakın olmuş; **“Gazeteciliği adam**

gibi yapmış” adamlardandı...

1950'lerden beri Türk siyasetinin ünlü isimlerine yakın olmuş; “Gazeteciliği adam gibi yapmış” adamlardandı...

Şımarmamış, yalakalık yapmamış, ona buna boyun eğmemiş; yeri geldiğinde de taşın altına elini uzatmaktan geri durmamıştı.

Gerçekte o bizim Mete Ağabeyimizdi; ama yılların duayen gazetecisi ve tarihi kişiliği de karşımızdaydı aynı anda. Karşısında işini yapma-

mış ya da geciktirmiş biri duruma düşmek elbette son derece zor bir durumdur. Yazım az gecikse, araya çağını ve sesini kendine özgü nezaketi içinde kullanarak anımsatacağını bile bile, yazı geciktirilebilir mi? Titizliğinden öylesine emindim ki yazımı göndermem gerekenden birkaç gün önce, o aramadan telefonu ben çevirir veya da posta hesabına ileti atarak şunu derdim:

“Mete Ağabey, anımsatmak istedim. Yazıyı unutmuş değilim. En geç ayın 15’inde elinizde.”

Kısa ama övücü cümlelerle karşılık gelir; benim de içim rahatlamış olurdu. Bilirdim ki bu iletimi aldıktan sonra, artık o da rahatlamıştı. Aksayan bir şey yoktur ve yazım günün son saatine bile kalsa, kesin olarak posta hesabına düşecektir.

Görev sorumluluğu o kadar yüksekti ki; bir işin her aşamasını izler, denetler ve anımsatması gereken bir şey varsa anımsatırdı. Ve bu anımsatmalar kimi zaman öylesine önemli konular üzerine yapılırdı ki; şaşırırdım. Mete Ağabey bu derin bilgilere nasıl erişmiş ve nasıl olmuştu da böylesine bir duyarlılığı kendi düşünce dünyasında geliştirmişti.

Yazılarım konusunda kimi istekleri olacaksa, kırmamaya çalışarak şöyle söylemeye çalışırdı:

“Şunu yazsak nasıl olur acaba? Sizce amaca ulaşmış olabilir miyiz? Ya da farklı bir şey yapmış olur muyuz?”

Gel de “hayır” de...

Kıramazdım elbette; ancak kimi salvolar yapar da, konuyu değişik bir yönden irdelemeye çalıştığımda O yine de kulağınızın arkasından girer, yılların verdiği deneyim ve birikimiyle büyük ölçüde sizi ikna ederdi.

Onu ne zaman tanıdım?

Aslında o kadar eski ki! “Ta çocukluğumda” diye yanıt vermem, sanırım en doğru yanıt olacaktır bu soruya. “Ta çocukluğumda” diyorum, çünkü Mete Akyol’u ben ilk kez daha ortaokul öğrenciliğim dönemlerinde, siyah beyaz televizyonda yaptığı programlarda tanıdım. Konuklarını karşısına alır, ne güzel sorular sorarak bizi derin bir alemin ortasına atıverirdi! Son derece nazik konuşması, temiz yüzü ve cin gibi bakışlarıyla aile ortamında onun yaptığı programları keyifle izlerdik. O dönemlerin en ağırlıklı kişilikleriyle bir televizyon programı yapılıncaksa, Sn. Akyol derhal devredeydi. Meğer yaşam çizgimizin keşiştiği

Asıl ortak yanımız da şuydu: Yurtsever'dik; ulusçu kimliğimizi özümsemiştik ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Büyük Atatürk'e gönülden bağlıydık.

dönemler varmış; bunun ilkini o dönemler ikincisini ise birkaç yıl önce öğrenmiştim:

Aynı coğrafyanın çocuklarıymışız. Her ne kadar aramızda yaklaşık otuz yaş bulunsa ve o yaşamının büyük kısmını Tarsus- İstanbul gibi yerlerde geçirmiş olsa da Mete Abi benim gibi Orta Karadeniz kentlerinden birindendi. Benim Samsunlu olduğumu öğrendiğinde derhal kendinin Ordulu olduğunu söyleme gereksinimi duymuştu, ama ben zaten biliyordum bunu. Ve yine çok sevdiğini bildiğim Sn. Kaya Boztepe'den söz ederek, onun da aynı bölgenin çocuğu olduğunu övünerek anlatır; **“Türkiye'nin onun gibi sağlam kişilere çok ihtiyacı olacak”** derdi. Ben de; iyi ki böyle insanlarımız var ve gelecek vad ediyorlar diye gurur duyardım. Bana da bu tür sözler söylemedi değil; ancak benim dışımda başka kişilerle ilgili söylediklerini daha değerli bulurum, bunu söylemeliyim.

Bu birincisi.

İkincisi de şu: Meğer her ikimiz de -yaşamımda çok etkisi olduğunu söylemem gereken- tarihci hocam Prof. Dr. Şerafettin Turan'ın o da öğrencisi olmuş. Kendisiyle

program yapmış bildiğim kadarıyla ve yaşamının her aşamasında onunla bir biçimde teması olmuş.

Ve asıl ortak yanımız da şuydu: Yurtsever'dik; ulusçu kimliğimizi özümsemiştik ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Büyük

Atatürk'e gönülden bağlıydık.

Daha ne olsun ki! Bunlar bile onun nasıl bir kişiliği ve dünya görüşü olduğunu anlamamıza yetmez mi?

Daha birkaç yıl öncesiydi. Yaşamımın en zor anlarından birini yaşıyordum. Bütün moral değerlerim çökmüş olarak eve gelmiş, kendimi halsiz ve dermansız bir biçimde yatağa atmıştım. İçim bulanıyor, gözlerim kararıyor; bana yapılanları asla kendi kişiliğime yediremiyordum. Çünkü ben bir şey yapmamıştım ki yapılanları kendi vicdanımda özümsemek durumunda kalayım! Birden telefonum çaldı. Mete Abi telefondaıydı. Neşeli neşeli konuşuyor. Üzüntümü anladı ve sordu; ben de anlattım kısaca. Bir madrabazın kumpasına uğramış olmanın düş kırıklığı içinde konuşuyordum kendisine karşı. Ve hiçbir zaman unutamayacağım ve yaşadığım sürece de aklımdan silip atmayacağım şu sözü söyledi Mete Bey:

“Bak sevgili hocam. Boşuna üzülüyorsun. Bu bana anlattıkların var ya! Böyle bir zamanda bunları yaşamış olman senin apoletlerin.

Günü geldiğinde bunları çocuklara övünerek anlatacaksın! Zaten başka türlü olsaydı şaşmak gerekirdi!”

Hayda! Oysa hiç öyle düşünmemiştim. Meğer kendi özelimden bakıyormuşum dünyaya ve sanki ben denizin ortasında bir balık gibi, çevremde olan biten şeylerin benim yaşadıklarımın çok daha kötü ve ağır olduğunu nasıl olmuştu da kendi durumumla ilişkilendirememiştim? Bu sezgi gücü beni şaşırtsa da işte gelmiş, en sıkışık anımda içime bir ferahlık serpip gitmişti.

Mete Bey, gerçek bir beyefendi, samimi bir dost ve altın yürekli tertemiz bir gazeteci aydıdı. Yeri geldiğinde kendi gençliğinden ya da mesleğinden söz etmeyi o kadar severdi ki! Ya da bana karşı öyleydi, bilmiyorum. Çok kereler aklımdan geçsem, bilirdim ki beklediğim mesajları böyle anlardan gelmiştir. O küçük anımsamalar bana yalnız olmadığım duygusunu verirdi hep.

Sıtkı Aydınel Paşa'nın rahatsız olmasından çok üzüldüğünü biliyorum. Benim ta yedeksubaylığım dönemimde paşayı tanıdığımı, rahatsızlığı döneminde de kendisini arayıp geçmiş olsun dileklerimi ilettiğimi öğrenince de çok sevinmişti.

O kadar güçlü bir belleğe sahipti ki; her şeyi bütün ayrıntılarıyla anımsar, anlatırken de sanki o günleri yeniden yaşıyormuş gibi anlatırdı. Televizyondaki bir programında da izlediğim, ancak birkaç kez sonradan kendisinden de dinlediğim

unutamadığım bir olay vardır:

27 Mayıs Askeri Harekatı'ndan sonra Türkiye giderek yeni gergin günlere girmiş ve Talat Aydemir'in öncüllük ettiği yeni kalkışma girişimlerine tanıklık etmişti. Talat Aydemir'in kalkışma hazırlığı içinde olduğu günlerdeymiş. Başbakan İsmet Paşa elbette askerın kıpırdanışını biliyor. Ani bir kararla Kara Harp Okulu'nu ziyaret etmek istemiş. Komutan Talat Aydemir. Paşa'yı kabul etmek için tören kıtasının başında. İsmet Paşa gelince selam verip karşısına dikilip, tören kıtasının hazır olduğunu söylemek istediğinde, İsmet Paşa dirseğiyle Albay'ı sert bir şekilde itmiş. Sen-delemiş Talat Aydemir.

“İsmet Paşa bunu yaptığında, buz gibi oldu ortalk. Gözlerimiz faltaşı gibi açıldı. O anı yakaladım fotoğraf çekerek...”

Tarihe tanıklık etmek ve bunu belgelemek böyle olur elbette.

Ve Manolies Aksiyotis. Dido Sotiriyu'nun ünlü romanının baş kahramanı... Nereden aklıma geldi bilmiyorum, bir ara bu romana ve romanın kahramanı Manolies'ten söz ettiğimde derhal atıldı:

“Ben o kişiyi biliyorum. Türkiye'ye geldi...”

Şaşırdım kaldım. Evet, Manolies bir roman kahramanıdır; ama aynı zamanda da yaşamış gerçek bir kişiliktir. Sotiriyu romanını Aksiyotes'in yaşayıp bire bir dinlediği anılarından hareket ederek oluşturmuştur. Ve bu gerçek kişilik,

ulusal savaşta Türk Ordusu'na karşı savaşmış Şirinceli bir gençtir. Savaşın sonlarında Türkiye'den ayrılıp gitmek durumunda kaldığında; büyük bir hüznle yitip giden Anadolu dağlarına doğru bakmış ve içinden bir daha o topraklara dönüp dönemeyeceğini sorgulayıp durmuştur. Bu ziyaret uzun bir zaman sonrasında karşılıklı mektuplaşmalar yapıldıktan sonra 1973 tarihinde gerçekleşti. Ve ben o ziyarete ilişkin uzun zamandır araştırma yapıyor, veriler topluyor, söyleşiler yapıyorum. Ama olayın yakın tanıkları dışında kimsenin Manolies'in Türkiye ziyaretinden haberi bile yoktu.

Şaşkınlığımı atar atmaz Mete

Bey'e: **"Ben Manolies'i yazacağım!"** dedim.

Hiç duraksamadan karşılık verdi: **"Yaz!"**

Yazım Bütün Dünya Dergisi'nin Kasım sayısında yayımlandı. 3 Kasım günü dergiyi aldığım sıralarda telefonumdaki haberler bölümüne düşüverdi adı:

"Ünlü Gazeteci Mete Akyol hayatını kaybetti"

Haberin ayrıntılarını okuyamadım bile.

Artık gözyaşlarımı kim tutabilirdi ki.

Vay be Mete Abi!

Demek senin sürprizin de böyle olacaktı!

Mete Bey Yazılarında, sözlerinde, sesinde insan sıcaklığı, cana yakınlığı, dost canlılığı, sevecenliği, ağabeyliği,

babacanlığı hemen görülür. Mete Bey'in ölüm haberiyle sarsıldım, çok üzüldüm. Türkiye sevdasına, Atatürk ilke ve devrimlerine bağlılığına, Türkçe titizliğine imrenirdim; ileri yaşına karşın gençleri utandıran enerjikliğini, çalışkanlığını kiskanırdım; gücünün değil her zaman haklının yanında yer almasına, gözüpekliliğine hayran kalırdım; Dünya'yı, makamı, şöhreti umursamayan muhalif aydın kişiliğini çok severdim Mete Bey'in. Gani gönül-

lü adamdı, yüreği evrenden büyüktü, büyük gazeteciydi, öğretmendi. Tanrı, gani gani rahmet eylesin, ışıklar içinde uyusun.

Bütün Dünya'yı onun ilkeleriyle, onun yöntemleriyle sürdürmek boynumuza borç olsun.

Mustafa Yıldız

Bütün Dünya Dergisi Satranç Yazarı

Rahmetli

usta yazar Şinasi Nahit Berker, "Gazeteci olunmaz, gazeteci doğulur!" derdi. Mete Akyol, yal-

nızca gazeteci değil, "usta gazeteci" olarak doğmuştu, şimdi de yüceldi...

Özgen Acar

Atatürk'ün Dünyası

Cengiz Önal

Usta Gazeteci-Yazar

Mete Akyol

Aramızdan Ebediyen Ayrıldı!

Bugün(3.11.2016) öğle saatlerinde aldığım bir haberle, yılların Gazetecisi ve değerli hemşehrim Mete Akyol'un aramızdan bedenene ebediyen ayrıldığını öğrendim.

Uzun sayılabilecek yıllardan bu yana adını sıkça duyduğum, değerli yazılarını ve haber-yorumlarını okuduğum Mete Akyol'u, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'le ilgili yazılarımı Bütün Dünya Dergisi'nde yayınlama önerisinde bulunduğu yaklaşık On yıl kadar önce tanıdım.

Hemşehrim olmasının yanı sıra birçok ortak yanlarımızın da olduğunu öğrendiğim Mete Akyol, yılların Gazetecilik tecrübesiyle, Başkent Üniversitesi'nin bir Kültür Yayını olan Bütün Dünya Dergisi'nin, kendi ifadesiyle Yayın Genel Yönetmeni'ydi. Bu özelliği itibarıyla birçok genç gazeteciye örnek olduğu gibi, bu alanda birçok öğrencinin de yetişmesinde emeği olduğu bir gerçektir.

Zamanla yapabildiğimiz sohbetlerimizde oldukça dolu geçirdiğini öğrendiğim 81 yıllık yaşamı süresince ve Ankara Üniversitesi Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'ndeki öğrencilik yıllarında, Atatürk'ün Gazetesi olarak bilinen Ulus Gazetesi'nde başlayan gazetecilik yılları,

1960'lı yıllardan 1995'li yıllara kadar Milliyet, Hürriyet, Sabah, Dünya ve Günaydın gibi gazetelerde önce muhabir ve röportaj yazarı ve sonra da köşe yazarı ve yayın genel yönetmeni olarak sürmüştü.

Yaşamının hemen tamamını çalışarak geçiren ve zamanını asla boşa harcamayan ve bunu bir yaşam felsefesi haline getirip bana da; *"Asla zamanımızı boşa harcamaya lüksümüz yoktur ve olmamalıdır!"* şeklinde önerilerde bulunan değerli Gazeteci-Yazar büyüğümün, aramızdan ayrıldığı saatlerde de yine bir çalışma için Ankara'ya hareket etmek üzere olduğunu ve aracına bindiği sırada rahatsızlandığını öğrendim.

Hakkında çok yazılar yayınlanabilecek olan Mete Akyol geride yedi kadar kitap ve çok sayıda makale, köşe ve röportaj yazısının yanı sıra deneyimlerini bizlere emanet ederek veda etmiştir.

Kendisine ışıklar içinde kalmasını temenni ederken; öncelikle değerli Ailesi başta olmak üzere, akrabalarına, dostlarına, arkadaşlarına, sevenlerine ve Gazetecilik ile Edebiyat Dünyası'na başsağlığı ve sabır dileklerimi sunuyorum.

Saygılarımla... •

YAZILARINDAN SEÇMELER

Zeki Müren Körler Okulu'nda

Ankara Körler Okulu öğrencilerinin ünlü ses sanatçısı Zeki Müren'e ne denli hayran olduklarını biliyordum. Köşk Gazinosu'ndaki programı nedeniyle Ankara'ya bir gelişinde, çocuklara bir sürpriz yapmak istedim. Ve insansal yönünü yakından tanıdığım Zeki Müren'den, açık açık bir istekte bulundum:

"Ankara'da bulunacağınız bu bir ay içinde, acaba bir-iki saatinizi Körler Okulu öğrencileri için ayırır mısınız?" dedim. "Çocuklar sizi okullarında görmeyi ve kendilerine bir konuşma yapmanızı istiyorlar."

Zeki Müren çocukların bu davetini kabul etti. "Görme engelli" çocukların kendisini "görmek" ve sonra da konuşma yapmasını istemeleri karşısında çok duygulandığını söyledi.

*Bu yazı
Mete Akyol'un
"Bir Başkadır
Benim Mesleğim"
adlı kitabından
alınmıştır.*

"Konuşma yapmam isteğiyle aslında ilk kez karşılaşıyorum" dedi. ***"Benden genellikle konuşma yapmam değil de, şarkı söylemem istenir hep..."***

Körler Okulu öğrencilerinin bu konudaki görüşlerini biliyordum.

"Radyolardan ve plaklardan şarkılarınızı devamlı dinliyorlar, sesinizi çok yakından tanıyorlarmış ama..." dedim. ***"Sizle ilgili öğrenmek istedikleri o kadar çok şey varmış ki kafalarında... Size o konularda sorular sormak, yanıtlarını da sizden duymak istiyorlarmış."***

Körler Okulu öğrencilerinin bir isteklerini daha, hem de kendi sözcükleriyle ilettim Zeki Müren'e:

“Önemli bir istekleri daha var çocukların” dedim. **“Sizi bir de görüp, yakından tanımak istiyorlar.”**

Kör öğrencilerin, kendisini “görmek” ve kendisini “yakından da tanımak” isteklerini duyunca Zeki Müren’in birden nasıl sarsıldığı, sonra donmuşçasına bir süre nasıl hareketsiz kaldığı, taaa 1967 yılının o günkü canlılığıyla, şu anda da gözlerimin önündedir.

Kesin kararını o an verdi:

“İsterseniz, çocukları daha fazla bekletmiş olmayalım” dedi. **“Haydi bu cumartesi günü, yani üç gün sonra yapalım bu işi...”**

“Milli Eğitim Ailesi” içinde “öğretici” kimliğinden bile önde gelen “eğitici” kimliğiyle tanınan ve çok kişi tarafından bu özelliğiyle şimdi de rahmetle anılan Şahap Akıllıoğlu, 1967 yılında Ankara Körler Okulu’nun yalnızca müdürü değil, okulun 300 öğrencisinin babasıydı da...

Zeki Müren çapında bir büyük sanatçının, görmeyen çocuklarının isteklerini ciddiye alıp, onların içtenlikle davetine içtenlikle karşılık vereceği haberini duyunca Müdür Şahap Akıllıoğlu, bu “ağır misafiri”, ağırlığına yakışır bir ağırlıkla ağırlamaya karar verdi.

Zeki Müren okula geldiğinde hiçbir öğrenci, bahçede ve koridorlarda olmayacak, bu değerli konuşun çevresini sararak kendisini asla rahatsız

etmeyecekti. Yapacağı konuşmadan sonra isteyen her öğrenci Zeki Müren’e soru sorabilecekti ama bir öğrencinin sorusu bitmeden başka bir öğrenci soru sormayacaktı.

Soru sormak isteyen her öğrenci yalnızca parmak kaldıracaktı; fakat asla **“Ben, ben... Benim de bir sorum var”** diyerek güürültü yapmayacaktı. Hiçbir öğrenci, gereksiz hareketler ya da güürültü yaparak değerli konuşun canını sıkmayacak, bu daveti kabul ettiğine onu, pişman etmeyecekti.

Öğrencilerin, Zeki Müren’i “görme” haklarını kullanabilmeleri için ise özel bir yöntem uygulanacaktı.

Öğrenciler, aralarından beş kişilik bir kurul seçecekler ve Zeki Müren’i tüm öğrenciler adına “görmek” görevi, bu beş kişiye verilecekti. Onlar “gördüklerini” daha sonra öteki öğrencilere “gösterecekler”di.

Ankara Körler Okulu’nun yedi yaşından on yedi yaşına kadar kızlı erkekli tüm öğrencileri, Zeki Müren’in geleceği cumartesi günü okulun konser salonundaki yerlerini almışlar, tam bir saat sonra geleceği bildirilen konuklarını bir saat süreyle “çıt” çıkarmadan beklemeye başlamışlardı.

Bahçede ve koridorlarda ise bir saatten bu yana, değil bir öğrenci, bir okul görevlisi bile görünmüyordu. Okulunun bu büyük konuşun Müdür Şahap Akıllıoğlu, bahçe kapısında karşıladı. Akıllıoğlu, sanatçı Zeki Müren’e müdür kimliğiyle resmen “Hoş geldiniz” dedikten sonra, çocuklarının davetini içtenlikle ka-

bul eden “İnsan Zeki Müren”e ise, onların “babası” kimliğiyle teşekkür etti.

Zeki Müren, bir süre dinlenmesi için müdür odasına alındı. Odanın girişinde, ikisi kız, beş öğrenci, denetlenmeye hazır şeref kıtası erleri örneği dimdik bekliyordu.

Müdür Şahap Akıllıoğlu, onları konuşma tanıttı:

“Bu öğrencilerimiz, okulumuzun üç yüz öğrencisi tarafından seçilmişlerdir” dedi. “Onların görevi sizi, arkadaşları adına görmektir.”

Zeki Müren boş bulundu, elini çocuklara doğru uzattı fakat... Eli havada kaldı. Kendini birden topladı ve havada duran elini kaldırdı, çocukların başlarına götürdü, tek tek beşini de okşadı.

“Nasılsınız bakalım, çocuklar?” dedi. **“Kimbilir bugün bana ne zor sorular soracaksınız, değil mi?”**

Kimi sekiz, kimi dokuz, belki on yaşlarındaki çocuklar, Zeki Müren’e soru sormak yerine, ondan bir istekte bulundular:

“Biz, arkadaşlarımız adına sizi görmekle görevlendirildik” dediler. **“Şimdi bizle konuşurken sesinizden, çok uzun boylu olduğunuzu anladık. Lütfen biraz çömelir misiniz? Çünkü sizi ancak öyle görebiliriz.”**

Ankara Körler Okulu öğrencileri, parmaklarıyla yüzüne dokundukları Zeki Müren’i “görüyorlar”, 1968

Zeki Müren, Richter ölçeğiyle galiba sekiz şiddetinde bir sarsılmayla bir o yana, bir bu yana gitti, geldi, olduğu yerde imdat istemesine bir çaresizlikle Müdür Şahap Akıllıoğlu’ya baktı. Eliyle onun, “Lütfen çömeliniz” işareti yaptığını görünce, olduğu yerde çömeliverdi.

Sonra da, **“Evet, çömeldim işte yavrularım”** dedi. **“Şimdi rahatça görebilirsiniz beni...”**

Çocuklardan biri, iki elini birden uzattı, parmaklarının uçlarını Zeki Müren’in yanaklarında dolaştırmaya başladı. Önce elmacık kemiklerini, göz çukurlarını yokladı, sonra da parmak uçlarını alınının, burnunun üstünde, çenesinin çevresinde dolaştırdı. Sıra saçlarına geldiğinde

ise parmak uçlarını, konuğunun özenle taranmış saçlarında gezdirdi, tek telini bile bozmadan... Sonra da, heyecanını frenleyemedi, bir sevinç coşkusuyla haykırdı:

“Sizi gördüm, sizi gördüm” dedi Zeki Müren’e. Ve aynı coşkuyla gerisini de getirdi heyecanının:

“Sesiniz gibi, yüzünüz de çok güzelmiş, siz de çok güzelmişsiniz...”

Kimi ilkokulda, kimi ortaokulda okuyan bu beş çocuğun beşi de, parmaklarının uçlarıyla Zeki Müren’i gördükten sonra, müdürün izniyle odadan çıktılar.

Arkadaşının “işi”nin tamamlandığını anlayan sıradaki kız öğrenci, onu kolundan tutup, geri çekti:

“Madem gördün, kenara git biraz” dedi. **“Şimdi sıra bende... Ben de göreceğim.”**

Ve bu kez, o kız çocuğun parmak uçları dolaşmaya başladı Zeki Müren’in yüzünün her milimetrekarreciğinde.

Çocukçağının yalnızca elleri ve hatta bedeni değil, sesi de titriyordu heyecandan: **“Ay, ay...”** dedi birkaç kez ve daha fazla frenleyemedi “ay, ay”larını: **“Ay, sahiden çok güzel-**

mişsiniz” dedi. **“Sahiden de çok güzelmişsiniz, çok çok güzelsiniz...”** Zeki Müren’in yüzünde dolaştırdığı parmak uçlarının “gördüğü” her yeni bölge, onda yeni yeni heyecanlar, coşkular yaratıyordu. Ve “gördüğü” her yeni bölgede bu heyecanını yüksek sesle dile getiriyordu:

“Ay... Burnu da çok güzelmiş... Dudakları da öyle... Çenesi de çok güzel...”

O bunları söylerken sıradaki öteki arkadaşı sabredemedi, biri Zeki Müren’in yüzünü “görürken”, öteki kız çocuk ellerini uzattı, sanatçıyı, saçlarından “görmeye” başladı.

Kimi ilkokulda, kimi ortaokulda okuyan bu beş çocuğun beşi de, parmaklarının uçlarıyla Zeki Müren’i gördükten sonra, müdürün izniyle odadan çıktılar, Konser Salonunda, arkadaşlarının arasındaki yerlerini aldılar.

Yaşamında ilk kez karşılaştığı böylesi bir olay, Zeki Müren’i “tarifsiz kederlere boğmuştu.”

Bir söz söylense, gözlerinden oluk oluk yaşlar boşalacak; bir dokunan olsa, orada, olduğu yerde yığılıp kalacaktı.

“Haydi biz de gidelim çocuklara” dedi. Kendisine yol gösterilmesini beklemeden, odanın kapısına doğru yürüdü.

Ankara Körler Okulu’nun “Türk Sanat Müziği saz heyeti”, kendi de bir görme engelli olan müzik öğretmeninin dışında, tümüyle okulun öğrencilerinden oluşuyordu.

O müzik öğretmeni çocuklara yeni yeni “eser”ler öğretmekle kal-

mıyor, müziğe istekli görme engelli öğrencileri de yetiştiriyor, onları da birer “eser” yapıyordu.

Zeki Müren’in Konser Salonu’na girdiğini gören değil, onun salona girdiği kendilerine fısıltıyla haber verilen sahnedeki bu “eserler topluluğu”nun bireyleri, birden ayağa fırladılar ve...

Türk müziği tarihindeki yerini çok öncelerden alan “Zeki Müren klasikleri”nden birini, “Manolya”yı çalmaya başladılar.

Aynı anda salondaki tüm öğrenciler de ayağa kalktılar ve... Bir anda oluşturdukları üç yüz kişilik korolarıyla sahnedeki müziğe eşlik ederek, profesyonelleri bile gölgede bırakan bir düzen içinde, “Manolya”yı söylemeye başladılar.

“Uzun yıllar bekledim/ Hakikat oldu rüyam/ Koklamaya kıyamam/ Benim güzel manolyam” dizeleri, bir şarkıyı sözlendirmekten çok, yılların birikimi bir Zeki Müren sevgisinin yüksek sesle ilanı olarak yükseliyordu o an, orada...

Zeki Müren, bu sevgi çağlayanının içinden adım adım geçerek çıktı sahneye. Önce, “Manolya”nın devamını dinledi... Sonra da, o şarkının bitmesiyle başlayan üç yüz çift minik avucun içtenlikli alkışının akışına bıraktı kendini. Daha sonra da, böylesi sevgileri nedeniyle teşekkür üstüne teşekkür ettiği öğrencilerin, nefes bile almamacasına bir dikkatle ve hayranlıkla dinledikleri konuşmasına başladı.

Sıra sorular ve yanıtlar bölümüne geldiğinde ise öğrenciler, kendi-

lerinden beklenen bir düzen içinde tek tek sordular sorularını.

Zeki Müren, soruların tümünü tane tane yanıtlamaya çalışıyordu ama... Kendisine soru sormak için ayağa kalkan her çocuğu dinlerken birkaç kez yutkunuyor, zaman zaman da alt dudağını ısıırıyordu. Her soruya verdiği yanıtta ise sesi, biraz daha, biraz daha titrekleşiyordu.

Soru sorma sırası, sapsarı saçlarının örgüleri omuzlarından önüne sarkan, masmavi gözlerinin görmediklerine inanmak istemeyeceğiniz, sekiz ya da dokuz yaşlarında, güzeller güzeli bir kız çocuğa gelmişti.

Sorusunu sormak üzere kendisine söz verildiğinde o sapsarı saçlı, masmavi gözlü çocuk, soru sormak yerine bir istekte bulundu Zeki Müren’den:

“Sizi akşamları radyodan, kimi zaman da plaklardan dinliyoruz hep” dedi. **“Akşamları, radyodaki şarkı programlarınızdan birinde ‘Sevmiyorum seni artık, gözlerimi geri ver’ şarkısını söylerken, bizi düşünür müsünüz, lütfen? Biz de o akşam radyoda sizin o şarkıyı söylediğinizi duyunca, ‘Zeki Müren şimdi bizi düşünüyor’ diyerek, sizi düşünürüz. O zaman aynı dakikalarda siz bizi düşünmüş olursunuz, biz de sizi düşünmüş oluruz...”**

Çocuğun söyledikleri burada bitmişti ama aynı noktada Zeki Müren’in de dayanma gücü bitmişti.

O dakikaya değin kimi zaman

Zeki Müren Ankara Körler Okulu'nda.

yutkunarak, kimi zaman dudağını ısırarak tutabilmeye çalıştığı gözyaşlarını daha fazla tutamadı. Adları ister fren olsun, ister halat olsun, yeryüzünün hiçbir kuvveti, o andan sonra onun gözyaşlarını tutabilmesine yetmedi.

Zeki Müren'in yüreğinde iki saatten bu yana biriken gözyaşlarının tümü birden, kapakları kaldırılmış baraj duvarlarından fişkıran sular örneği gözlerinden boşaldılar, yatağından taşıp başbozuk sel sularına dönüşüveren dereler, dereler, dereler örneği, yanaklarından taşarcasına akmaya başladılar.

Kendini biraz toparlayabildiğine inandığı an konuşmaya çalıştı ama... Yalnızca, *“Söz veriyorum yavrucuğum... O şarkıyı söylediğim her zaman...”* diyebildi ve... Önce bir süre sustu, yere baktı,

ayakkabılarına baktı, başını kaldırdı, salonun tavanına baktı, sonra hepsinden vazgeçti, yeniden hıçkırığa hıçkırığa ağlamaya başladı.

Arıtık saklayacak bir şeyi kalmamıştı. Konuşmasını, hüngür hüngür ağlayarak sürdürdü:

“Hepinize söz veriyorum yavrularım” dedi. *“O şarkıyı bundan sonra söylediğim her zaman burayı, sizi, tek*

tek hepinizi düşüneneğim... Söz veriyorum... Hepinize söz veriyorum... O şarkıyı ne zaman söylersem, o an hep sizi düşüneneğim... Söz veriyorum...”

Sonra da, yine içini çeke çeke ağlayarak, çocuklardan kendisi de bir söz istedi:

“Ben şimdi o şarkıyı burada sizin için söyleyeceğim” dedi. *“Ben de sizden bir söz istiyorum. Siz de bundan sonra bu şarkıyı ne zaman duyarsanız, hep beni düşüneneğiniz, söz mü?”*

Kocaman bir salon dolusu, gözyaşlarına bulanmış *“Söz”* geldi çocuklardan.

Zeki Müren, yaşamında belki ilk ve hatta galiba da son kez bir sahne de, müzik eşliğine gerek duymaksızın, yalnızca yüreğinin eşliğinde, şarkısına başladı:

“Sevmiyorum seni artık/ Gözlerimi geri ver...”

Salonun bir o noktasından, bir bu noktasından, bir o yanından, bir bu yanından, sekiz, dokuz, on yaşları çocuklarının hiçkırıkları yükselip yükselip alçalıyor, sahnede Zeki Müren'in zaman zaman ölçüyü kaçırıp, engelleyemediği hümgür hümgür boşalmaları ise, şarkının bestesine, yeni yeni sesler katıyordu.

Ankara Körler Okulu'nun konser salonunda o gün Zeki Müren'i karşılayan, alkışlayan, dinleyen ve onunla ağlayan öğrencilerden **Faruk Mutaf**, birkaç arkadaşının kendisine yüksek sesle, çoğunu ise kendisi parmak uçlarıyla okuduğu hukuk kitaplarını bitirerek Ankara Hukuk Fakültesi'nden mezun olmuştu ve şimdi de Ankara Barosu'na kayıtlı bir avukat olarak çalışıyordu.

Ankara'ya gittiğim bir gün onun, Sıhhiye semtinde, İkiz sokaktaki avukat bürosunda karşılıklı kahvemizi içerken Faruk bir ara birdenbire, 30 yıl öncesine gidiverdi:

“Hani Zeki Müren bizim okula gelmişti de, okulun Konser Salonunda bir şarkı söylemişti ya” dedi. “İşte o günden sonra yıllardır o şarkıyı ne zaman duysam, o günü hatırlıyorum, salondaki herkesin ağlamasını hatırlıyorum, Zeki Müren'in ağlamasını hatırlıyorum... Bir türlü unutamıyorum o günü...”

Faruk'la Ankara'da kahve içtiğim o yıllarda bir gün, Zeki Müren'le Bodrum'da, sahildeki lokantalardan birinde yemek yiyor, şarap içiyordum. Kulaklarımız zaman zaman çevredeki lokantaların hoparlörlerinden taşan şarkılara takılıyordu, hatta

bu şarkıların kimi, zaman zaman ağzımıza takılıyordu.

Zeki Müren bir ara sandalyesinde Zirkildi ve gecenin karanlığından gelen sese benim de kulak vermeme istedi:

“Hatırladınız mı?” dedi. “Sevmiyorum seni artık, gözlerimi geri ver...”

**Zeki Müren,
yaşamında belki ilk
ve hatta galiba da
son kez bir sahnede,
müzik eşliğine
gerek duymaksızın,
yalnızca yüreğinin
eşliğinde, şarkısına
başladı.**

Ve karanlıktan gelen sese eşlik ederek, bir kez de o akşam Bodrum'da söyledi Zeki Müren, anısını hiçbir zaman unutamadığı o şarkıyı...

Türkiye'de Sanatçı Zeki Müren'i herkes, “Büyük Sanatçı” olarak bilir, “Büyük Sanatçı” olarak tanır.

Fakat Zeki Müren'i bir dost yakınlığıyla tanıyabilen kişilerin gözünde, “Büyük Sanatçı Zeki Müren”den de büyük bir Zeki Müren daha vardır.

Bir bilirkişi yetkinliğiyle söylüyorum:

“Büyük İnsan Zeki Müren” •

“Saat Kadranındaki Romen Rakamlarının Gizemini Mete Ağabey’den Öğrendim”

Yazan: ALİ FUAT NALÇACI

A ilemiz, yaklaşık 65 yıldan beri saat tamir ve ticaretiyle uğraşiyor. Bu ince sanata, önce Konya’da başlanmış. Ardından, İstanbul’un saat merkezi Sirkeci’ye geldik.

Sirkeci, 60’lı yıllarda, İstanbul’un hem hükümet, hem de ticaret merkeziydi. Yani, devleti temsil eden Vali’nin yanı sıra, kamu kurumlarının tüm müdürlüklerinin bulunduğu bu tarihî semtte, ailemiz de ticarî hayatını sürdürüyordu.

Saat mağazamız, ticarethane idi, ama aynı zamanda dostlarımızın da uğrak yeri idi. Gazeteler, o yıllarda Bab-ı Âli’de yayınlanırdı. Ünlü gazeteciler, mağazamızın hem seçkin müşterisi, hem de babamın ve amcamın dostlarıydı.

Sevgili Mete ağabey de, o yıllarda yıldızı parlayan gazeteciler arasındaydı.

Bizler, “Mete ağabeyin elinde büyüdük” diyebilirim.

Sevecen tavırları ile bizleri büyülemişti. Kardeşimle beni korur, kollardı. Bu arada güzel sohbetlerini, hayranlık içinde dinlerdik.

Mete ağabey, bulunduğu ortama göre ilginç anekdotlar anlatırdı. İşte böylesine bir saat anekdotunu, soru

haline dönüştürerek, bize yöneltmişti:

“Çocuklar, Romen rakamlarıyla yapılmış saat kadranındaki 4 rakamı, niçin ‘IIII’ dört çizgiden oluşuyor?”

Doğrusu, Mete ağabeyin uyardığı rakam yazılış türü, bugüne kadar hiç dikkatimi çekmemişti. Öyle ya; Romen rakamında 4, dört dikey çizgiden değil, bir dikey çizgi ve V harfinden oluşmaktaydı. Ancak, saat kadranındaki 4 rakamı ise, hiç de öyle değildi.

Mete ağabeye verecek cevabı bulamadım. Sadece, “Haklısın ağabey. Acaba neden öyle yapıyorlar?” diyebildim.

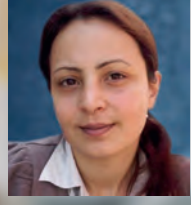
Sevgili Mete ağabey, o bilgece sohbetini şöyle noktaladı:

“Roma Tanrısı Jüpiter, ‘IUPITER’ şeklinde yazılır. Jüpiter’in, yazılarda kısaltılmış hali ise ‘IV’ olarak gösterilir.

Bildiğiniz gibi saatler, hem duvara asılır, hem de ‘Güneş Saati’ tarzında yere yapılır.

Saati, Batılılar keşfetti. Onlar hiç, Roma Tanrısı Jüpiter’in kısaltılmış adını, yerdeki saatin kadranına yerleştirirler mi?...” •

Dünya Döndükçe
Sabriye Aşır

Seyrimiz Aynı Deryaya

Kişisel talihim saydığım ve yollarımızın ilk kez kesiştiği bir haberden sonra, Bütün Dünya'da Mete Akyol ile birlikte çalışma onuruna kavuşmak, tarif edilmesi mümkün olmayan bir övüncüdür.

Aynı büyüklükteki bir diğer övüncüm de, kendisiyle telefonda tanıştığımız günden itibaren başlayan konuşmalarımız ve yazışmalarımız, ardından da bir araya geldiğimiz tüm zamanlardaki sohbetlerimizde kendisinden öğrendiklerimle, onun bir öğrencisi olabilmem gerçeğidir.

Benim kişisel talihim olarak bildiğim ve üzerinden 7 yılın geçtiği tanışmamızdan sonra, Mete Bey'in tüm sevdiklerine cömertçe sunduğu o içten sevgisiyle artan paylaşımlarımız ayrıca, kendimi "aileden biri" yakınığında hissetmemi de sağlamıştır.

Bu hissettirdiği yakınlık da, ondan öğrendiğim mesleksel ve insansal bilgi, terbiye, tecrübelerin yanı sıra, yaşamımla ilgili kimi sıkıntılı anlarda danışabileceğim bir akıl hocası sığınağına da beraberinde getirmiştir.

2012'nin ilk aylarındaki böyle anlardan birinde, şu soruyu sormuştum Mete Bey'e:

"*Mete Bey, gazeteden ayrıldım*

ve sanırım yeni bir iş bulana dek daha fazla zamana sahip olabileceğim için, umuyorum ki size daha fazla yazı gönderebileceğim. Bir de bir konu hakkındaki düşüncenizi sormak isterim. Avrupa'da örneklerinin daha fazla görüldüğü 'serbest muhabirliğin' ülkemizde ve özellikle de yerel basında uygulanabilirliği konusunda ne düşünüyorsunuz?

Daha önce de bir süre bu konuya kafa yormuş ancak ülkemiz bakımından pek elle tutulur sonuçlara ulaşamamıştım."

Mete Bey'in, gazeteden ayrıldığı için belki bir 'geçmiş olsun' dileğinde bulunacağını ve sorduğum soruyla ilgili görüşlerini söyleyeceğini tahmin ederken...

Bugün gibi anımsıyorum, aynen şöyle dedi: "*İşinden ayrıldığın için seni kutlarım Sabriyecğim.*

Bu meslekte işinden ayrılmak, hatta kovulmak bile kimi durumlarda bir onurdur. Bu arada Çetin Altan'ın yıllar önce söylediği bir sözü nakledeyim sana 'Bizim meslekte kimilerimiz palto tutarız, kimimiz kafa

Aydınlık kişiliği nedeniyle yalnızca iyi bir insan değil, yakın olduğu insanları da pek çok konuda 'iyileştiren' bir insandı Mete Bey.

tutarız.' Sen kafa tutanlarımız cephesinde yerini aldın. O cepheye hoş geldin de diyorum sana."

İşten ayrılmam karşısında Mete Bey'den aldığım bu kutlamanın bende oluşturduğu şaşkınlık Allah'tan çok kısa sürdü de, hemen arkasından mutlulukla "*Bugün hemen yeni bir gazeteye başlasam, bana sizin bu sözleriniz kadar iyi gelemezdi.*" diyebilirdim.

Tüm sıkıntılı anların kasvetini bir anda silip atan içtenliği, onunla konuştuğuktan sonra yalnızca bir kaplan cesaretinde hissetmenizi sağlamakla kalmaz, aynı zamanda böylesine yürek ferahlığı da verir ve yolunuzu aydınlatırdı. İşte bu aydınlık kişiliği nedeniyle yalnızca iyi bir insan değil, yakın olduğu insanları da pek çok konuda 'iyileştiren' bir insandı Mete Bey.

* * *

Haber, yazı ya da röportaj yazarken 'Kimsenin üzerine toz kondurmamak' sorumluluğumuzu ondan öğrendim. Kendini kullan-dırmayarak da 'Kendinin üzerine toz kondurmamayı...' Silivri'nin mahkeme salonlarında, birkaç metre uzağında olup dokunmadığı can dostu **Prof. Dr. Mehmet Haberal**'a onu kucakladığını kollarını birleştirerek anlatırken dostluğu... Aslında çok daha öncesinden başlayan **Silivri Nöbetleri**'ni, geçen yıl Aralık ayında bir sandalye çekip başlattığı Umut Nöbeti'yle sürdürmek görevini üstlendiğinde direnmeyi ve mücadele etmeyi de ondan öğrendik.

"Sabriyecğim, fotoğraf çekerken karşıdaki kişilere 'şöyle durum musunuz, böyle geçer misiniz' demeye çekinme lütfen, onları sen yönlendireceksin" sözleriyle foto muhabirliğini... Ve diğer taraftan da fotoğraf makinemizle görmememiz gereken anları, kişisel mahremiyet sınırlarını yine ondan öğrendim. Bir gazeteciye verilebilecek en büyük ödülün yeni bir görev olduğunu

da ondan öğrendim, çeviri yapmanın incelikli yönlerini de... Tüm yaşamıyla örneğini oluşturduğu, bir yurtsever ve bir aydın insan olmanın gereklerini de yine pek çoğumuz ondan öğrendik.

Onun ayrılığıyla, tüm sevdikleri yeri dolduramaz dostluğunu, Türk basını usta bir gazeteci-yazarını, ülkemiz değerli bir aydınını ve... Tüm yakınlarıyla birlikte okurları da bir öğretmenlerini yitirdi.

* * *

Mete Bey, çok sevgili hocam...

Kara bir Kasım sabahı yürekle-rimizin bir yanı yıkıldı. Ne sizden öğreneceklerimiz bitmişti oysa ne de sizinle paylaşmayı dilediklerimiz...

Anımsıyor musunuz, dört yıl önce bir Haziran sabahında Zonguldak'ta kulağıma fısıldamıştınız... *"Haberalızsız her bu eve gelişimde, bu duvara bir çizik atıyorum Sabriyecğim"* demiş ve eklemiştiniz *"İnşallah bu günler de geçecek..."*

Biz umudumuzu ayakta tutmayı da sizden gördük, sizden öğrendik...

Şimdi sizden yoksun kalışımızla geçen günlerimiz de, bizim yüreğimizin duvarlarına çizik çizik işleniyor.

Biricik tesellimiz ise ilkesel, düşünsel, mesleki ve insani mirasınızın tümümüzün yolunu aydınlatmaya devam edecek olmasıdır.

Size ne kadar teşekkür etsem az kalır.

Anınız önünde saygıyla eğilirim Mete Bey, çok sevgili hocam...•

Sporun Dünyası
Metin Gören

Toprak Sevginin Üzerini Kapatamaz

(Büyük usta Mete Akyol'un anısına)

1936 Berlin Olimpiyat Oyunları'nın unutulmaz sporcusu, dört altın madalyalı Amerikalı atlet Jesse Owens'in hayatını anlatan (The Jesse Owens Story) kitabında şöyle bir tümce vardır:

“İnsanlar sevildiklerini çok iyi anlar. Çünkü; sevenlerin gözlelerinden yansıyan ışık onları sürekli aydınlatır.”

Vergi kaçırdığı için hakim karşısına çıkarılan Owens'in ölünceye dek başucunda olan karısı Ruth Solomon'un, *“Hakim Richard Danowey, sorguladığı siyahi adamın Amerika'nın sporsal gururu adına, neler yapığının ayırdındaydı.*

Gözlerinden demet demet ışıklar saçıyordu. Jesse; sanki beyaz adam olmuştur” şeklindeki açıklaması gazetelerin günlerce manşeti olmuştu.

Ve faşist lider Adolf Hitler'e Berlin'in yüzbin kişilik olimpiyat stadını terk ettiren eşi Owens'ten ellibir gün sonra ölen Ruth Solomon, ünlü atletin mezarına toprak atılırken; *“Toprak sevginin üzerini kapatamaz”* diyerek bir kez daha anlamlı bir tümce kurmuştu..

Kuşkusuz; toprak sevginin üzerini kapatamazdı. Beşiktaş'ın duayen başkanı **Süleyman Seba**'yı anımsayın. Kartal burunlu adamı, insanlık timsali, siyah beyazlı

takıma ömrünü adayan başkanı anımsayın. Fotoğrafına baktığınızda gözlerinizde oluşan ışık demetlerinin heykeline, fotoğrafına ya da düşünce ortamınıza saçtıklarını geriye sararak bir kez daha oynatın, beyin sinemalarınızda. Ortaköy’de bir meyhanenin kırık plâklarından birinde bulunan ve çalınmaktan yorgun düşmüş eski dostlar şarkısını mırıldayın, hiç tanımadığınız bir müşterinin “*Süleyman Seba’nın en çok sevdiği şarkı*” dediğine tanıklık edersiniz. Çünkü sevenlerin gözlerinden saçtığı sevgi ışığı toprağı delerek Seba’nın yüzünü aydınlatmıştı.

Galatasaray’ın taşsız kralı Metin Oktay’ı unuttuk mi? Futbola ilgili ve gollere dayalı tüm söylemlerimizde onun adını unutmak mümkün mü? “*Adama bak. Metin Oktay gibi gol attı kardeşim.*”

İzmir’in Yün Pamuk Mensucat takımında yetişen, İzmirspor ara basamağıyla ülkenin en değerli takımlarından Galatasaray’da efsaneleşen **Metin Oktay**’ı kim unutulabilir ki?

Onu ölünceye dek bir dakika bile yalnız bırakmayan sevgi ışıkları, vefasını öldükten sonra da göstermedi mi? Heykeli dikilen adam, ölüm yıldönümlerinde sevenlerin göz yaşlarıyla anımsanmıyor mu?

Ve **Lefter Küçükandonyadis**.

Yani Profesör. Önüne ordinaryus ünvanı konulan büyük Lefter. Canı dek sevdiği Büyükkada’sından asla ayrılmayan, milyonların sevgilisi Fenerbahçelilerin büyük oyuncusunu unuttuk mi?

Yunanistan’ın Atina kentinde oynanan bir milli karşılaşmada, hayranı olduğu ay yıldızlı formayı giyerek, oyun alanını Yunanlılara dar eden, “*Ver Lefter’e yaz deftere*” tekerlemesinin öz kaynağı, şimdi toprak altında olsa bile, sevginin

“Ülkeye malolmuş insanlar, karanlığın ne olduğunu bilmezler. Çünkü; sevgi ışıkları, gün yirmidört saat nöbet tutar.”

sınır tanımayan ışıkları ile onun aydınlık yüzünü görebiliyoruz.

O Fenerbahçenin her karşılaşmasında, Ada’dan Moda’ya yüzerek geçiyor. Ve sonra bir taksiye binecek, stada geliyor, kimseye görünmeden sarı lacivertli taraftarların arasında oturuyor. Taraftarlar onu gözlerinden saçtıkları sevgi ışıklarıyla yaşıyorlar.

Karadeniz’in şirin kenti Ordu’nun yetiştirip, mürekkep kokan alanlara saldığı **Mete Akyol Usta**’nın spor sevgisiyle meslek

sevgisi arasındaki bağlantı, asırlık bir köprünün binlerce ton ağırlığı taşıyabilme gücüne eşdeğerti.

Ünlü Arjantinli teknik Direktör **Hector Cuper**'in Orduspor'u çalıştırdığı yıllarda, yurtsever Ordu'luların tribün coşkusuna hayran olduğu bir gündü o gün. Mor beyazlıların, Gençliğe Hitabesi'ni yürekte okuduğu o günde Cuper çok duygulanmış, hitabenin anlamını merak etmişti. Cuper'in her satırına hayran olduğu söylemeden bir kaç adet alarak, **"Ben bunu ülkeme götüreceğim. Atatürk'ten de söylemeden de çok etkilendim."** demişti.

İşte o anı satırlara dökerek Bütün Dünya'ya aktardığımızda, büyük usta çok heyecanlanmış ve

Orduluların dergi isteklerine cevap verebilmek için anımsıyorum, çırpınıp durmuştu.

Mete Akyol, kendine özgü mükemmel gazeteciliğini doruklara taşıdığı günlerde, bir ışık demeti sürekli kendisini takip ediyordu. Sokakta, caddede, çarşıda pazarda. Ve Beşiktaş'ın maçlarında. Peşini asla bırakmadı, aramızdan ayrılıncaya dek.

Söylüyorlar... Bir ışık demeti, gecenin bir yarısında Büyükkada sahillerinde dolaşıyormuş.

Ünlü Amerikalı atlet Jesse Owens'in, hayatını anlatan kitabının final tümcesi şöyleydi:

"Ülkeye malolmuş insanlar, karanlığın ne olduğunu bilmezler. Çünkü; sevgi ışıkları, yedi gün yirmidört saat nöbet tutar." •

Mete Ağabey'in Anısına...

"1971 Nisan'ında polis tarafından aranyor olduğum dönemde, Mete Ağabey ile ODTÜ'deki 5 Mart çatışması ile ilgili benimle yaptığı röportaj nedeniyle beraber olmuştuk. O gün ve takip eden günlerde bir gazeteciden çok bir Talaslı, bir Tarsuslu Ağabey olarak ilgilendi, özellikle de kurşun yaralı bacağımla... Bir ihtiyacım olup olmadığını sorardı hep. Savcı benimle nerede görüştiğini sorduğunda da, gazetecinin kaynağı ile bilgi veremeyeceğini belirterek birşey söylemedi.

Daha sonraları yurt dışında olmam nedeniyle Mete Ağabey'le de görüşemedim. Bu haziranda, uzun meslek yaşamında tanık olduğu kimi olaylarla ilgili Kanal B de yaptığı bir dizi vesilesi ile tekrar beraber olduk. Büyükkada'daki evinde kaldım. Geldiğimin ertesi sabahı Ada'yı görmem için, akülü arabası ile gezdirirken bir bankomattan para çekmek için durdu. Döndüğünde, "lazım olur, üzerinde bulunsun" diyerek bana bir miktar katlanmış şekilde para uzattı. Burada çalışıyor ve kazancım olduğu halde, yıllar sonra Türkiye'ye ilk gittiğimde babamın yaptığı gibi... Aynı sıcaklıkla, aynı düşünce ve aynı sevgi ile...

Sevgili Mete Ağabeyim, nurlar içinde yat."

Erhan Erdoğan,
Talas '62-Tarsus' 65

Mete Akyol

Yazan: Yavuz Selim DEMİR AĞ
Yeniçağ Gazetesi Yazarı

“Duayen” kelimesini kullanmamaya gayret etmeme rağmen bizim gazetecilik mesleğinde duayen aranırsa

o da Mete Akyol’dur. Bizim kuşağın gazeteciliğe soyunduğu günlerde zirvedeydi. Onunla çalışmak kismet olmadı.

Ankara’daki gazetecilerin “Baba”sı merhum Ünal İnanç’tan dinledim bir haber için neler yaptığını. Dürüstlüğü ve çalışkanlığı ile hep örnek olmuş. Meslekteki kirlenmeye tahammül edemeyerek geri çekilip yıllardır neredeyse tek başına aylık “Bütün Dünya” dergisini yönetiyordu. Başkent Üniversitesi’nin kültür yayını Bütün Dünya’yı bu sütunlardan yazıp tanıtmıştım. Koca dünyayı cep boyu dergiye sığdırabilme başarısını sergiliyordu.

İnternette, ansiklopedilerde bulunmayan bilgileri onun sayesinde her ay okuyabiliyorduk.

***

Yolumuz ilk defa Silivri’de keşişti. Ergenekon Kumpası ile cezaevinde bulunan Prof. Dr. Mehmet Haberal’ın duruşmalarını izlemek için gelirdi. Silivri’de ajansların ve bazı gazetelerin muhabirleri olsa da çoğu sadece karar açıklanacağı

Meslekteki kirlenmeye tahammül edemeyerek geri çekilip yıllardır neredeyse tek başına aylık “Bütün Dünya” dergisini yönetiyordu.

zaman salona girer şimdi bir kısmı kaçak, bir kısmı tutuklu hakimlerin açıkladığı ve çoğunlukla “tutukluğun devamına” kararını yazıp gönderirdi. Mete Akyol onları gazeteci olarak görmediği için olsa gerek aralarda benimle dertleşirdi.

Bu güzel sohbetler esnasında ders vermeyi ihmal etmez. Savunmalar esnasındaki sözlerden hangisinin haber başlığı olduğunu tespit ederek dikkatimizi çekerdi. Onun gözünde gazetecilik namuslu meslekti. Ve o namusa hep sahip çıktı. Haksızca içeride tutulan gazetecilerin sesini duyurmak için çabaladı. İlerleyen yaşına rağmen ‘Adalet Nöbetleri’ne geldi. Balyoz duruşmalarını takip etti.

7 Eylül sabahı gözaltına alındığımı duyar duymaz **Müeyesser Yıldız**’ı saat başı arayarak bilgi almış, Nezaretten çıktığımda yine Müeyesser’in telefonundan arayıp; **“Sana geçmiş olsun diyemem Demirağ. Bu kararı verenlere geçmiş olsun. Bütün dünyaya rezil oldular. Bu defa ayaklarına değil kafalarına sıktılar”** demişti.

***

Geçtiğimiz pazar günü Can Dost

Allah rahmetini esirgemesin. Ardından olumsuz bir çift laf edene rastlamadım.

Şahin Bey ile Tuzla sahilinde otururken aradık. Memleketi Ordu’da imiş. Müt-hiş heyecanlı idi. Havaalanında olduğuna İstanbul’a döneceğini söyledi. Ve **“Haftaya Ankara’ya geliyorum. 10 Kasım’da Başkent Üniversitesi’nde Muazzez İlmiye Çığ’ı konuk edeceğiz. Bu tarihi ana tanıklık etmeni isterim. Seni kucaklıyorum”** demişti. Ankara

için yola çıkarken 81 yıldır saat gibi çalışan kalbi durmuş... Oysa bilgi ve tecrübesinden faydalanacak daha çok vakit olduğunu sanıyorduk. Allah rahmetini esirgemesin. Ardından olumsuz bir çift laf edene rastlamadım. Güzel insanlar iyi atlara biniyor ve gidiyor... Kim bilir bizim ardımızdan kimler ne söyleyecek...

Mete Akyol’u yitirdik. Bütün Dünya Dergisi yetim kaldı. Yetiştirdiği gençlerin o dergiyi yaşatacağından eminim. Başta Akyol ailesi olmak üzere, Başkent Üniversitesi mensupları ve Prof. Dr. Mehmet Haberal’a, gazetecilik camiasına baş sağlığı diliyorum.

İşıklar içinde uyusun... İyilikleri, güzellikleri ebediyete kadar yaşayacak. •

Güle güle Mete Ağabey...

Kültür ve Sanat Dünyasından

Tekin Özertem

Perde...

**Sihirli bir sözcüktür perde.
Kimi zaman bir başlangıç, kimi zaman bir son...**

“Bütün dünya bir sahnedir” demiş Shakespeare.”...ve bütün erkekler ve kadınlar sadece birer oyuncu; girerler, çıkarlar. Bir kişi birçok rolü birden oynar.” Her doğan için açılır Shakespeare’ın dünya sahnesinin perdesi bilinmeyen bir süre sonra kapanmak üzere...

Sevgili dostum, kardeşim Mete Akyol için de öyle oldu. Shakespeare’ın dünya sahnesinin 11 Ağustos 1935 Pazar günü açılan perdesi, 3 Kasım 2016 Perşembe günü sabahı beklenmedik bir şekilde kapanıverdi.

Albert Camus’ye göre fizik ötesi bir rezalettir ölüm. Sonunda ölüm olan bir yaşam ise absürt / saçma olsa da önemli olan bilinçtir. Sonu ölüm de olsa, yaşamın dayattığı her türlü durum karşısında mücadeleden kaçınılmamalı ve pes edilmemelidir.

Mete de öyle yaptı. »

Kendi varlığının farkında bir insan olarak, rutine binmiş hayatımızın kısır döngüsünü kırmak için kendi zarif uslubu ile hep başkaldırdı. Sonunda ölüm olan bir hayata tutku ile bağlandı. Toplumun kendisine yüklediği sıradan rollerden, saçma kısır döngüden sıyrılarak özgür bir yaşam sürdü.

İlkokul üçüncü sınıfta Ordu Gazi İlkokulu'nda arkadaşları ile birlikte hazırladıkları "duvar gazetesi" ile başladığı gazetecilik yaşamını ülkemiz insanlarının, özellikle de gençlerimizin yaşamlarına yeni bir pencere açan "Bütün Dünya" dergisinin Yayın Genel Yönetmeni olarak noktaldı.

Ankara Televizyonu'nun yayına başladığı ilk yıllarında tanıdım Mete'yi. O yıllarda Milliyet Gaze-

Mete Akyol'un yönetimindeki Milliyet TV Radyo dergisinde yayımladığı TV'nin ilk kukla dizisi İncik ile Boncuk'un haberi

Toplumun kendisine yüklediği sıradan rollerden, saçma kısır döngüden sıyrılarak özgür bir yaşam sürdü.

tes'i'nin Ankara temsilcisiydi. Yanı sıra ülkemizin ilk televizyon dergisi Milliyet TV Radyo ekini yönetiyordu. Televizyonda senaryosunu yazdığım, yapımcılığını ve yönetmenliğini yaptığım televizyonun ilk kukla dizisi **İncik ile Boncuk** ile ilgili bir haber röportaj nedeniyle tanımıştık birbirimizi. Derginin ikinci sayısının kapağında programın, 15. sayfasında da

benim İncik ve Boncuk ile fotoğrafıma yer vermişti. O gün hemen kaynaşmıştık. Sadece onunla değil, sevgili eşi Gülçin ile biricik oğlu Ufuk da girivermişti usulca ailemizin yaşamına. Kırk altı yıl boyunca kesintisiz sürdü bu içten dostluğumuz.

Onun sayesinde tanıdık o yılların Babıali'sini. **Şeyh-ül Muharririn Burhan Felek, Abdi İbekçi**, kendisi gibi o yılların Babıali'sinin altın çocuğu **Halit Çapın**, damarlarında kanla karışık matbaa mürekkebi dolaşan Milliyet'in pek bilinmeyen kahramanı **Turhan Aytul, Fecri Ebcioğlu**, Beşiktaş'ın unutulmaz forveti **Şükrü Gülesin** ve Fenerbahçe'nin gelmiş geçmiş en iyi kalecilerinden biri olan **Cihat Arman**'ı da hep onun sayesinde tanıdım.

Onu yakından tanıdıkça öğren-

dim gerçek ve onurlu bir gazetecinin nasıl olması gerektiğini. Kendisine yapılan transfer tekliflerini elinin tersi ile nasıl ittiğini, bir büyük gazetenin patronunun kendisine hediye etmek istediği son model otomobilin anahtarına yan gözüyle bakmadığını, **“Ne istiyorsan yaz”** diyerek önüne uzattığı çek defterine Milliyet'te aldığı miktarın aynıını yazdığını paylaşacak kadar dostluk birbirimize. Bu dostluğun kaynağı da her ikimizin mesleğimizi kendi kişisel çıkarlarımız için istismar etmeye tenezzül etmediğimizdi.

İnsanlar, sevenleri yaşadıkça ölmez, sevenleri ile yaşarlar. Mete Akyol gibi arkasında iyi şeyler, eserler bırakmış olanlar da dostları için perde kapansa da Shakespeare'in bu Dünya Sahnesi'nde eserleriyle var olmaya devam ederler.

Seni hep özleyeceğim sevgili Mete; nur içinde yat... •

Canım ağabeyciğim,

Babamız annemiz bir olmayan kardeşim diyerek beni onurlandırdınız. Uzun yıllar içinde sizinle o kadar çok anım birikti ki. Bir defasında bana kullanılması gerçekten zor olan bir cep telefonu hediye ettiniz. Ben de tüm şımarıklığımla yaşamımda aldığım en kötü hediye diyerek geri vermek istediğimde bunun mümkün olamayacağını söyleyerek kullanımını sabırla öğrettiniz. Bunun yanında sizden o kadar şey öğrendim ki...

Vefat etmeden on beş dakika önce sesinizi uzaktan da olsun duydum.

“Gülçin, Sengül'e sor Ankara soğuk mu?”

“Evet abim; Ankara sızsız çok daha soğuk.”

İki yıl üç ay Bütün Dünya kültür yayınında -Bilginizi Denetleyin- sayfasını hazırladım.

Bir gün böylesine acı veren, yine Bütün Dünya'da yazı yazabileceğimi düşünemezdim.

Yaşamım sona erene kadar daima bende yaşayacaksınız.

Nurlar içinde olun. •

Senem Sengül Karan

Atina'da düzenlenen törende Haldun Taner'den Abdi İpekçi Barış Ödülü'nü alırken. (1981)

Milliyet gazetesindeki çalışma odasında (üstte)

Dönemin ünlü yıldızları Gale Hunnicutt ve eşi David Hemmings ile birlikte (solda)

"Hafif Süvari Alayının Hücumu"
filminin bir sahnesinde
figüran er Mete.

Mete Akyol,
Abdürrahim Tuncak'ı
nasıl 'keşfettiğini' Anlatıyor

Bir anı idi o Atatürk'ten

Türkiye'de 1981 yılı, "Atatürk 100 yaşında" yılı idi. TRT televizyonundaki "İşte Hayatınız" adlı programımın o yılın ilk ayında yayınlanacak bölümünü bu nedenle, Mustafa Kemal Atatürk'ün yaşam öyküsüne ayırmıştım.

Kimi sofracı başı, kimi garson, kimi "fedai", kimi kütüphaneci olarak Büyük Devrimci'nin yakın hizmetinde bulunmuş kişileri saptıyor, onları arıyordum. Kütüphaneci olan eşim bir akşam eve, kalın bir kitapla geldi. Bu kitap, Cumhuriyet'in 50. yılı nedeniyle Diyarbakır Valiliği tarafından yayımlanan "**Di-yarbakır İl Yıllığı**" idi. Mustafa Kemal'in, önce Kolordu Komutanı olarak görev yaptığı, daha sonra da Cumhurbaşkanı olarak ziyaret ettiği Diyarbakır'daki çalışmalarının ve anılarının anlatıldığı kitapta, bu sayfada gördüğünüz fotoğraf da yer alıyordu. Ve fotoğrafın altındaki yazıda Mustafa Kemal'in yanındaki

çocuğun, "**yöresel giysili Diyarbakırlı bir çocuk**" olduğu bildiriliyordu.

İlerdeki yıllarda ünlü bir yönetmenle evlenen, o günlerin genç "yapımcı yardımcısı" Hale Sözmen ve yine onun gibi TRT televizyonunda mesleğinin ilk yıllarını yaşamakta olan Işıl Öcal, programın hazırlanmasında bana yardımcı oluyorlardı. Bizim evde bir akşam yine birlikte çalışırken, birden "meslek ağabeyliği" hevesine kapıldım, ve bir bilgimi, genç çalışma arkadaşlarıma da aktarmak istedim:

"Gazetecilik de, araştırmacılık da, araştırmacı gazetecilik de, Mustafa Kemal'in yanındaki işte bu Di-

Yarbakırlı çocuğun kim olduğunu saptayabilmek, hatta, eğer yaşıyorsa, gidip onu bulabilmektir" dedim.

Böylesi bir görevin "olanaksızlığı" karşısında genç arkadaşlarım önce korktular, sonra gülümsediler, daha sonra da, kendilerine ders vermeye kalkışan ağabeylerine, bu kez kendileri güzel bir ders verdiler:

"Bizim yaşımızdan çok, sizin meslek yaşamınız var" dediler.

Mustafa Kemal ve yöresel kıyafetleriyle Abdürrahim Tuncak

"Böyle zor bir görevi yerine getirmek, bizden çok size düşmez mi?"

Başıma inen taş, sırtıma yüklenen görevin ağırlığındaydı. Bunların dışında, fakat yine bunların ağırlığında bir görev de, şimdi omuzlarıma yıkılıyordu. Genç arkadaşlarımın hem başıma attıkları taşın, hem de sırtıma yükledikleri görevin ağırlığından kurtulmak zorunluluğu da bana düşen bambaşka bir görevdi.

Mustafa Kemal Atatürk'ün

yakın arkadaşı ve yaveri Salih Bozok'un iki oğlundan biri, benim özel bir saygı duyduğum, özel bir ağabeyimdi. Sabah hemen ona gittim.

"Çocukluğunuzun büyük bir bölümünü Çankaya'da, Köşk'te geçirdiniz, Muzaffer ağabey" dedim ve elimdeki Diyarbakır İl Yıllığı'nı açtım, bu fotoğrafı gösterdim:

"Diyarbakırlı bu çocuğun kim olabileceği konusunda acaba bir bilginiz var mıdır, ağabey?"

Muzaffer Bozok fotoğrafı bakarak bakmaz, kendine özgü kahkahalarından birini attı:

"Kim çıkarmış bu Diyarbakırlı çocuk lafını?" dedi. **"Bu çocuk, bizim Abdürrahim ağabeyimizdir."**

Muzaffer Bozok'un şakadan hoşlanan bir yanı da vardır. Yine o yanı öne çıktı gibi geldi bana:

"Lütfen şaka yapmayın, Muzaffer ağabey" dedim.

"Bu kişinin kim olduğunu bulmak, benim için çok önemli..."

Heyecanlandığımı görünce Muzaffer Bozok, bu kez sözcüklerin üstüne basarak konuşmaya başladı:

"İnan şaka yapmıyorum" dedi. **"Bu kişi, bizim Abdürrahim ağabey"**

Muzaffer Bozok

yimizdir. Çocukluğumuz Çankaya Köşk'ünde birlikte geçmiştir. Çok yakın dostumuzdur. Halen haftada en az bir kez görüşürüz ya da telefonlaşırız...”

Yaşamımda ilk kez o an kekeleydiğimi biliyorum:

“Yani şimdi bu kişi hayatta mı, Muzaffer Ağabey?” sorumu, o an hece hece sorabildiğimi, şu an da hatırlayabiliyorum.

Merhum Abdürrahim Tuncak'la birlikte geçen onyediy yıl uzunluğundaki zaman yolum, bir telefon görüşmesiyle başladı ve... Benim doğum günümle birleşen onun ölüm gününde kabri başında noktalandı.

Bu iki nokta arasındaki zaman dilimine, onun bana duyduğu güven ve sevgi ile benim ona duyduğum hayranlık ve saygı duygularını nasıl sıkıştırabilip, sığdırabildiğime bugün de hayret ediyorum.

Bu süre içinde Abdürrahim Tuncak'ı her geçen gün daha yakından tanıyabilmek mutluluğum yanı sıra, onun derinliklerinde karşılaştığım Mustafa Kemal Atatürk'ü de, daha yakından ve özellikle insansal yapısıyla tanıyabilmek talihine de sahip olabildim.

Memurların çoğundan farksız bir biçimde, Mustafa Kemal'in de zaman zaman parasızlık çeken bir “aylıklı” olduğunu, çoğu evlat örneği, Mustafa Kemal'in de annesini üzmemek için ona zaman zaman yalan söylemek zorunda kaldığını, hemen hemen tümümüzden farksız bir biçimde Mustafa Kemal'in de

seven, sevinen, gülen, ağlayan, özleyen, yalnızlık çeken, üzülen, öfkelenen, yakını bildiği kimilerinin ihanetine uğrayan, kimilerinin sefilliklerine tanık olan, dinine inancı yanı sıra, örf ve adetlerine saygısını da koruyan “insan” özelliğinin özünü de Abdürrahim Tuncak'ın birinci derece tanıklığının berraklığında görebildim.

Anılarını kaleme almak için kendisinden izin istediğimde, beklediğim izinden de öte o bana, beklemediğim bir ödül verdi:

Abrürrahim Tuncak:
“Bu konuda ‘hayır’ dediğim son kişi, Falih Rıfki Atay’dı. İlk ‘evet’ dediğim kişi ise sen olacaksın.”

“Bu konuda ‘hayır’ dediğim son kişi, Falih Rıfki Atay’dı” dedi ve yanıtını şöyle noktalandı:

“İlk ‘evet’ dediğim kişi ise sen olacaksın.”

Evine kimi haftalar üç, kimi haftalar dört gün giderek tam dörtbuçuk ayda tamamlayabildim Abdürrahim Tuncak'la görüşmelerimi. Onbeş gün sürecek röportaj dizisinin hazırlığı tamamlanınca yazıları, Milliyet Gazetesi'nin Abdi İpekçi'den sonraki Yayın Genel Yönetmeni Turhan Aytul'a teslim

ettim. **“Şimdi de fotoğrafları incelemeniz için sizi fotoğrafhanede bekliyoruz”** dedim.

Fotoğraf Servisi Şefi Özdemir Gürsoy, Abdürrahim Tuncak’ın evinde çektiği portrelerini projeksiyonla beyaz perdeye yansıtmıştı. Perdedeki fotoğrafı görür görmez Turhan Aytul, birden **“Aman Tanrım”** diyerek hayretini belirtti ve avucuyla ağzını kapattı. Sonra da o günlerde sadece Milliyet Gazetesi’nin sahibi olan Aydın Doğan’a telefon etti, kendisini çok acele fotoğrafhaneye davet etti.

Projeksiyonla birbirini ardısına beyaz perdeye yansıtılan portreleri gördükçe Aydın Doğan da hayretini gizleyemedi.

Röportajın yayımına başlamak için “Atatürk’ün 100. doğum yıldönümü” kutlamalarını beklemeye karar verdik. Bununla birlikte bir karar daha verdik: Röportajın sayfa düzenini de, başlığını da olabildiğince “yumuşatacaktık.”

Kararlarımızın her ikisini de 24 Mayıs 1981 tarihinde uyguladık. O gün Milliyet Gazetesi’nin birinci sayfasının sol üst köşesinde Atatürk’ün bir fotoğrafı, onun karşısında Abdürrahim Tuncak’ın bir fotoğrafı ve her iki fotoğrafın arasında ise **“Bu çocuğu yetiştirdi”** başlıklı bir bant yer alıyordu.

Sayfa düzenini ve başlığı “yumuşak” vermek isteşimizizin iki nedeni vardı. Öncelikle, konuyu kamuoyuna alıştıra alıştıra duyurmak istiyorduk; sonra da, içtenlikle

söyleyeyim, henüz bir yılını dahi doldurmamış olan 12 Eylül Yönetimi’nin sorumlularını öfkelen-dirmekten çekiniyorduk.

Biz bu duygularla sabah göreve geldiğimizde, hiç de beklemediğimiz bir olayla karşılaştık: Türk Hava Yolları’nın sabah sekizde Atatürk Hava Limanı’ndan kalkan Ankara uçağı, iki hava korsanı tarafından Bulgaristan’ın Burgaz kentine kaçırılmıştı.

Burgaz havaalanına indirilen uçağın haberini Milliyet’in o günkü ikinci baskısının birinci sayfasına yerleştirdik ve Abdürrahim Tuncak röportajını iç sayfalara aldık. Böylece, bir gün önceki kuş-kularımızdan biraz kurtulmuş olduk.

O akşam gazetenin yazı işleri bölümüne İngiltere’den “davetsiz” bir konuk geldi. Konuk benimle görüşmek istiyordu. Kendini tanıtmak için kartını uzattı. İngiltere’nin saygın gazetesi “Sunday Times”ın yazı işleri müdürü Cal McCrystal idi bu davetsiz konduğumuz.

“Beni Atatürk’ün oğluyla görüşürmenizi rica ediyorum” dedi. **“Haberi alır almaz ilk uçakla buraya geldim. Yarın öğleden sonra da dönmek istiyorum. Gelecek sayıda yayımlayacağım.”**

O gün pazardı. Bir hafta sonra yine pazar olacaktı. “Sunday Times”ın bugünden sonraki ilk “gelecek sayısı” o gün çıkacaktı. Ve Abdürrahim Tuncak’ın öyküsü, bir hafta sonra bugün, Sunday Times’da yayımlanacaktı.

İngiliz meslektaşım ve konuğuma, Abdürrahim Tuncak'ın adresini ve telefon numarasını veremeyeceğimi üzülerek bildirdim. Çünkü kendisinin bu konuda benden söz aldığını söyledim.

Cal McCrystal, bana hak verdi ve Abdürrahim Tuncak'la ilgili tüm bilgileri benden aldı. Kendisinden bir de ricada bulundum:

“Kesinlikle ‘Atatürk’ün oğlu’ demeyiniz, lütfen” dedim. “Çünkü kendisi böyle bir şey söylemiyor, başkalarının da böyle söylemesini istemiyor.”

İngiliz meslektaşım da bana söz verdi:

“Kesinlikle bu iki sözcüğü yan yana kullanmayacağım” dedi. Ve yazacağı yazıyı, gazetede yer alacağı biçimiyle iki üç gün önceden bana telexle göndereceğini bildirdi.

“Meslektaşlar arasındaki bu dostluk ilişkisine sansür denilmez” diye bir de şaka yaptı. “Sadece bir hata yapıp yapmadığımı denetlemen için göndereceğim yazımı.”

28 Mayıs Perşembe günü Sunday Times'dan telex geldi. “Atatürk'ün oğlu” dememek için Cal McCrystal'ın, gerek yazının metninde gerek başlığında ne denli özen gösterdiği ilk bakışta anlaşılıyordu.

31 Mayıs 1981 tarihli Sunday Times Gazetesi'nde yedi sütun genişliğinde yer alan yazının başlığı aynen şöyleydi:

“To Atatürk, father of modern Turkey - a son?”

“Atatürk” ve “oğlu” sözcüklerinin yanyana gelmediği bu İngilizce başlık, Türkçe’de şu anlama geliyordu:

“Modern Türkiye'nin babası Atatürk'e - bir oğlu (mu)?”

Abdürrahim Tuncak'la televizyonda iki kez söyleşi yaptım, çeşitli kentlerde çeşitli konferanslara ve anma törenlerine onunla birlikte katıldım.

Ve birlikte olduğum her an,

Abdürrahim Tuncak'ın “sessizliğinin” böyle sürüp gitmesine, bir kişi daha, aynen onun gibi özen göstermiştir. Bu kişi, Başkent Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mehmet Haberal'dır.

onun bir ilkesine hep saygılı kalmaya çalıştım.

“Sessizlik” idi, bu ilkesi.

Abdürrahim Tuncak'ın “sessizliğinin” böyle sürüp gitmesine, bir kişi daha, aynen onun gibi özen göstermiştir. Bu kişi, Başkent Üniversitesi Rektörü **Prof. Dr. Mehmet Haberal**'dır.

Prof. Haberal, bir yandan bu “sessizlik” ilkesine özen gösterirken, öte yandan bu “olgu” karşısın-

Abdürrahim Tuncak, Prof. Dr. Mehmet Haberal ve Mete Akyol

da daha fazla hareketsiz kalamamış ve gözlerinin önünde tüm canlılığıyla duran bu “tarihsel gerçek” karşısında, omuzlarına düşen görevi yerine getirmekten kendini alamamıştır.

Abdürrahim Tuncak’ın varlığından haberi olmadığı günlerde İzmir, Karşıyaka’da kurduğu hastaneye “Başkent Üniversitesi Zübeyde Hanım Hastanesi” adını veren Prof. Dr. Haberal, Abdürrahim Tuncak’ı tanıdıktan sonra onu hastaneye davet etmiş ve hastanenin açılışından iki yıl sonra bu kez Tuncak ailesinin de katılımıyla, hastanede yeni bir tören düzenlemiştir. Prof. Dr. Haberal, bir de Ankara’da, Başkent Üniversitesi kampusunda, “Abdürrahim Tuncak Atatürk Müzesi” adıyla bir müze kurmuştur. Bu müzede, Abdürrahim Tuncak’ın, Prof. Haberal’a başışladığı Atatürk’ün özel fotoğrafları ve kişisel eşyası sergilenmektedir.

Başkent Üniversitesi Kampu-

sü’nde, Atatürk’ün Akaretler’de oturduğu evin bir eşini de yaptıran Prof. Dr. Haberal, bir kültür merkezi ve yaşayan bir müze olarak kullanılmak üzere Abdürrahim Tuncak Atatürk Müzesi’ni, bu yapıya nakletmektedir.

Cumhuriyet’in 75. yıldönümü nedeniyle Başkent Üniversitesi’nin Atatürk anısına saygısı olarak yapılan bu Kültür Merkezi, Ekim ayında açılacaktır.

Abdürrahim Tuncak’ın, kendisine “Atatürk’ün oğlu” olduğunu söylemesi için çeşitli kanallardan yapılan baskılar karşısındaki şu sözünü, hiçbir zaman unutmayacağım:

“Atatürk’ün biyolojik oğlu olup olmamamın ne önemi vardır?... Onu büyüten, yetiştiren anne tarafından büyütülmüş, yetiştirilmiş olmak, onun büyüdüğü evde büyümüş olmak, onun aldığı terbiyeyi almış olmak, bir fani olarak sahip olabileceğim servetin en büyüğüdür. Bu onur ve şeref bana fazlasıyla yetmektedir.” •

Doğuştan Gazeteci Mete Akyol

2 Ocak 2015 günü akşamında Ankara Gazeteciler Cemiyeti salonunda, ülkemiz ve basınımız açısından çok büyük ve önemli bir ödül töreni gerçekleşti.

Çok sayıda basın mensubu ile birlikte, bürokrat, akademisyen, iş adamı ve sanatçının katıldığı heyecanlı, etkileyici törende; basında imzalı ilk röportajının yayımlandığı 22 Ocak 1955 tarihinin 60'ıncı yıldönümü olan 22 Ocak 2015'de, sayın Mete Akyol'a **“Yaşam Boyu Başarı Ödülü”** verildi.

Uzun soluklu, öz verili ve özgün bir basın mensubu olan Akyol'un sınıf arkadaşları, dostları ve Ankara Gazeteciler Cemiyeti Başkanı sayın Nazmi Bilgin konuşmalar yaptılar.

Arkadaş ve dostlarının anıları, Mete Akyol'un kendisi kadar renkli, sevimli, duyarlı ve ahenkli idi. Akyol'un doğuştan gazeteci olduğuna vurgu yapıldı.

Daha ilkokul sıralarında duvar gazetesi çıkardığı ve daha sonraki okullarda öğrenciliği yanında gazete muhabirliği yaptığı ve çarpıcı

Mete Akyol Ankara Gazeteciler Cemiyeti'nde adına düzenlenen gecede konuşmasını yaparken

haberlere imza atarak belgelediği anlatıldı.

Ben de büyük bir heyecan ve mutlulukla Sayın Mete Akyol'u kutlamaktan gök sevinç oldum.

Bir insan için yaşam boyu başarının örnekleri anlatılmakla bitmiyordu. Ne mutlu bu onuru ve mutluluğu yaşayan ve yaşatanlara.

Gazeteci olarak her konuda olağanüstü haberlere imza atan Mete Akyol, **“kafa tutan ve palto tutan gazeteci ve iş adamları”** tanımıyla gönderme yaparak bir gazetecinin kafa tutanlardan olması gerektiğine

Prof. Dr. Mehmet Haberal, Mete Akyol ve Ankara Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Nazmi Bilgin ödül töreni sırasında

vurgu yapan anlamlı ve duygulu bir konuşma yaptı.

Basın dünyamızın saygın duayeni Mete akyol'u kutlamaya gelenler arasında, Anayasa Mahkemesi önceki başkanı sayın Yekta Güngör Özden, Türkiye Barolar Birliği Başkanı sayın Prof. Dr. Metin Feyzioğlu, eski bakanlar, mil-

Mete Akyol tören sırasında dostlarıyla letvekilleri, bürokratlar, gazeteciler, valiler ve her alanda mesleklerinde duayen insanlar bulunmaktaydı.

Başkent Üniversitesi kurucusu

ve Zonguldak milletvekili Sayın Prof. Dr. Mehmet Haberal, ödül verilirken anlamlı bir konuşma yaparak dostu ve çalışma arkadaşı Mete Akyol hakkındaki içtenlikli düşüncelerini katılımcılarla paylaştı.

Salonda sergilenen ve yıllar önce çekilen fotoğraflarda çok anlamlı kareler yer almıştı:

İsmet Paşa, ABD başkan yardımcısı, Çorum'da işine

son verilen işçilerin, 60 yıl önce Ankara'ya yaya olarak yürüşleri ve belgesel niteliğinde nice fotoğraf, Mete Akyol'un geçmişten bugüne ne denli başarılı bir belgesel haberci gazeteci olduğunu kanıtlıyordu.

Ankara Gazeteciler Cemiyeti Başkanı sayın Nazmi Bilgin'i ve yönetim kurulunu bu anlamlı altmışıncı yıl ödül töreni için yürekten kutluyorum.

Bu değerliliğin bütün alanlarda ve mesleklerde örnek olmasını, toplumun silkinerek, vefasızlıktan kurtulmasını diliyorum .

Sevgili dost, güzel insan Mete Akyol için Allah'tan rahmet, ailesine, sevenlerine, öğrencilerine, Bütün Dünya Dergisindeki tüm çalışma arkadaşlarına, okuyucularına ve basın dünyasına başsağlığı diliyorum.

Yeri doldurulamaz ustam Mete Akyol, sizi asla unutmayacağız... Nurlar içinde uyu...•

Yazan: ORHAN KOCADAĞ

Yıl 1966, 19 Ağustos'ta büyük bir deprem Varto'yu yerle bir etmişti.

Üç bine yakın ölü, iki bine yakın yaralı vardı. Adeta taş üstünde taş kalmamıştı. Ben Erzurum Lisesinde okuyan lise bir öğrencisiydim. Varto'da yaşayan memur bir ailenin çocuğuydum. Ağabeyim de Varto Ortaokulunda öğretmen olduğu için sahra tipi bir çadır verilmişti bize. Yıkılan evimizin bahçesine kurmuştuk. Enkazdan sağlam çıkarabildiğimiz eşyaları yerleştirip, yaşamımızı sürdürmeye çalışıyorduk. Depremın gündüz olması, insanların çoğunun dışarıda ve işinde olması sayesinde ölüm oranı düşüktü. Evimiz çarşıya yakın bir yerdedi.

Depremın sanırım dördüncü günüydü. Güneş batmak üzereydi. Ağabeyim Burhan Kocadağ (Araştırmacı yazar-şair) ile sırtında uyku tulumu, bir elinde fotoğraf makinesi, diğer elinde giysi çantası, tatlı bakışlı, hoş sakallı, yüzü

Mete Akyol'u Tanımanın Mutluluğu

hüzünlü biri geliyordu. Çadırın önüne geldiklerinde ağabeyim babama ve aile fertlerine konuşumuzu tanıttı. *“Milliyet Gazetesi yazarlarından Mete Akyol”* dedi. İçimi bir sevinç kapladı. Yazılarını okuyordum, ama kendini tanıımıyordum. Coşkudan adeta elim ayağım dolandı birbirine. Elindeki çantayı ve uyku tulumunu alarak çadıra yerleştirdim. Bir süre

Mete Akyol Varto'da depremedelerle

bizim konuğumuz olacakmış. Bunu duyunca çok sevdim. Çadırımızdan çok hepimizin yüreği Mete Akyol'a mihmandar oldu. Çorum'da Madencilerin yürüyüşüne katıldığı için Varto'ya gelmesi gecikmişti.

Akşam yemeğinden sonra ağabeyime bir ricada bulundu. *"Hocam, uçakla Diyarbakır'a geldiğimde foto muhabirim hastalandı, onu geri göndermek zorunda kaldım. Yeni muhabir gelene kadar fotoğraf çekmesini bilen birine ihtiyacım var, benim bulunmam gereken kareleri çekmek için. Bulabilir miyiz?"* dedi.

Bir sevinçle, enkazdan çıkardığım kitaplarımın arasından amatör bir makine ile çektiğim fotoğrafları getirip gösterdim. *"Bunları ben çektim, işine yarayacaksam hazırım"* dedim. Güleç güleç baktıktan sonra, bir eliyle başımı okşayıp, *"Neden olmasın, sana benim makineyi öğretirim, benim bulunmam gereken fotoğrafları sen çekersin"* dedi. İçim içime sığmadı.

Mete Akyol gibi ünlü bir gazetecinin foto muhabiri olmuştum bir anda. O yıllarda ünü almış yürümüştü. Yazdıkları gündem yaratıyordu adeta. Tüm olumsuzlukların üstüne üstüne yürüyordu adeta. Halkı seviyor, kalemini halktan yana kullanıyordu. Varto'da iki haftaya yakın kaldı. O süre zarfında hep onunlaydım. Hayatım boyunca hiç unutamayacağım anılarım oldu onunla. İlk anım, onun ne kadar mütevazı ve alçak gönüllü olduğuyla

"Benim uykutulumum var, şu köşeye açar yatarım. Varto'nun bu ortamında bu lükse hakkım yok"

ilgiliidir.

Çadırımız iki bölmeliydi. Annem arka bölmeye yatakları Mete Akyol'a, ağabeyime ve bana hazırlamıştı. Bizde konuklar önemsendiği için annem Mete Akyol'un yatağını iki yün döşek üst üste koyarak hazırlamıştı. Mete Akyol anneme teşekkür ederek o yatağı kabul etmeyeceğini söyledi. *"Benim uykutulumum var, şu köşeye açar yatarım. Varto'nun bu ortamında bu lükse hakkım yok"* dedi. Annem ısrarla, *"Bizde yatak çok ve herkese yetiyor, bu senin hakkın"* dediyse de, *"O zaman döşegin birini alın, herkesle eşit yatayım"* dedi. Böylelikle eşitliği sağlayıp, tek döşegin üstüne uykutulumunu yayıp içine girdi.

Evimizin bir ferdi gibiydi artık. Bir ağabeyim daha vardı çadırımızda. Hayatta kalan ve onu tanıyan Vartolular ona büyük ilgi ve sevgi duyuyorlardı, yüreklerini açıp dertlerini anlatıyorlardı. Yüreğindeki Mete Akyol sevgisi giderek büyüdü. O artık benim gerçek bir ağabeyimdi. Salt haber muhabiri değildi, halkın gerçek sorunlarıyla ilgilenip

onları basına yansıtıyordu. Gelmekte olan kara kış mevsimine dikkat çekiyor, yetkililer göreve çağırıyor. Aynı zamanda haksızlıklara ve yolsuzluklara da çok duyarlıydı. Konut sorununu, beslenme, sağlık ve okul sorunlarına sürekli değinip haber yapıyordu. Sorumluları uyarıyor, yanlış ve istismarlarda bulunan bakan ve bürokratları yazıyordu. Bir nevi iktidarın baş belasıydı.

Varto'da kaldığı süre zarfında gitmedik köy bırakmamıştık. Akşam olunca PTT'ye koşup telefonla haber yazdırıyordu gazete merkezine. O zaman teknoloji bugünkü gibi ileri düzeyde değildi, telefonlar manyetoluydu. Bir anda onlarca yerli yabancı gazeteci yığılıyordu PTT'ye.

Bu süre zarfında Mete Akyol hem bana ağabey, hem de idol olmuştu. Edebiyatla aram iyiydi. Ortaokulu bitirdiğim yıl Varto'nun haftada bir çıkan iki mahalli gazetesinden biri olan **“Varto'nun Sesi”** gazetesinde köşe yazarlığı yapıyordu. Siyasi, sosyal ve toplumsal konuları işliyordum. Bu yazılarımı okuyan Mete ağabeyim çok şaşır-mıştı. **“İyi bir gazeteci olabilirsin”** demişti. Babama dönerek, **“Mehmet Ali Amca, Orhan'da yazarlık yeteneği var, liseyi bitirince bana gönderin, onu Gazetecilik Yük-sek Okulu'nda ben okutacağım”** demişti. Ama kismet olmadı, liseyi bırakıp, yatılı Van Sağlık Kolejinde gidince gazetecilik hayalim de suya düşmüş oldu böylelikle.

Mete Akyol ağabeyim Varto'dan ayrıldığı gün benim için çok üzüntülü olmuştu. Tüm aile fertleri onu evimizin bir ferdi gibi benimsemiştik. Çadırımızın önünde bir hatıra fotoğrafı çektim. Aile fertleri ve o an orada bulunan akrabalarla çektiğim fotoğrafı büyüterek, bazı hediyeler, bir kutu çikolata ile babama yazdığı teşekkür mektubunu göndermişti. O mektubu akıl edip babamdan alamamıştım. Hâlâ içimde bir ukdedir. Bir de çektiğim o fotoğraf karesinde bulunmamaktayım.

Ben hayata atılıp, Yalova'da Sağlık Memuru olarak yaşamımı sürdürürken, 1992 yılının Şubat ayında Cicianne İakabıyla tanınan, Atatürk'ün berberi Rasim Koçalı'nın eşi Ayşe Mukadder Koçalı'nın evinde 26 yıl sonra Mete Akyol Ağabeyimle bir tesadüf eseri karşılaştım. Cicianne ile röportaj yapmaya gelmiş. Ben de Cicianne'nin tansiyonunu ölçmek ve hatırlarını sorup, sohbet için gitmişim. İçeri girdiğimde Mete Akyol ağabeyimi orada görünce çok sevdim.

Cicianne, **“Gel oğlum gel, seni Mete Akyol'la tanıştırayım”** dedi. Ben de **“Tanışıyoruz”** deyince, Mete Ağabeyim bana dikkatli bakarak, **“Nereden tanışıyoruz”** dedi. 26 yıl önceki Orhan'ı çıkarması elbette mümkün değildi. İsmimi söylemeden 1966 Varto depremi ve bizim çadırı anlattığımda, bir coşkuyla yerinden kalkıp **“Orhan sen misin”** demesi beni oracıkta ağlatmıştı.

Haklı olarak başladı bana sitem

etmeye. **“Hayırsız nerelerdesin. İnsan bir arayıp sormaz mı? Hani liseyi bitirip bana gelecektin. Ne oldu sana, ne yaptın o güzel kalemini?”**

Haklı sitemlerini sıralaması benim ona olan sevgi ve hayranlığımı daha da arttırdı. **“Lise yerine Sağlık Koleji gittim ve sağlıkçı olarak hayata atıldım”** deyince, **“Olsun o da lise değil mi”** dedi. Şiir yazdığımı cici anne söyleyince, **“Onları**

“Lise yerine Sağlık Koleji gittim ve sağlıkçı olarak hayata atıldım” deyince,
“Olsun o da lise değil mi” dedi.

mutlaka görmek istiyorum” deyip, telefonunu ve ev adresini verdi.

Yalova Depremi sonrasıydı, yazdığım şiirleri dosyalayıp, telefon ederek Ataşehir’deki evinde ziyaretine gittim. Giderken babama gönderdiği çadırın önündeki fotoğrafı tarattırıp, kopyasını çerçevelendirip hediye götürdüm. Fotoğrafı görünce çok duygulandı ve sevindi. Çalışma odasında duvara astı.

O gündün sonra iletişimimiz hep sürdü. Bütün Dünya Dergisine zaman zaman yazılar yazmamı önerdi. Sayın Prof. Dr. Mehmet Haberal Ergenekon Davasın-

dan diğerleri gibi suçsuz olarak Silivri’de iki yılını doldurmuştu. Ciciane ile Sayın Prof. Dr. Mehmet Haberal’ın Ankara’da çekilmiş bazı resimleri elime geçmişti. Birkaç tanesini tarattırıp, bir yazı ile Mete Ağabeyime gönderdim. Resimler ve yazım Bütün Dünya Dergisinde yayımlandı. Bu haberin Haberal Hoca’yı çok mutlu ettiğini telefonda söylemişti.

Daha ölümünden iki hafta önce beni telefonla arayarak, kendisiyle ilgili bir belgeselin hazırlandığını, Varto Depremi ile ilgili bölümde benimle röportaj yapmak istediklerini ilettiler. Ben de seve seve kabul ettiğimi bildirdim. Telefonumu belgeseli hazırlayan yönetmen Sayın Güngör Makar’a vereceğini ve benimle irtibata geçeceğini söyledi. Bir gün sonra Güngör Hanım aradı ve geleceği günü belirterek, geldiler ve Mete Ağabeyimle yaşadığım Varto anılarımı anlatarak elli yıl öncesini tekrar yaşadım.

İki hafta önce kendisine yeni çıkan dördüncü kitabımı (Hu Erenler) gönderince, sevincini belirterek **“Beni dinleyip gazeteci olsaydın belki bu kırkıncı kitabın olacaktı”** diye takıldı.

Ne yazık ki onunla ilgili hazırlanan bu güzel çalışmayı göremeden bugün aramızdan bir melek gibi ayrılmıştı. Ani ölüm haberi tüm sevenlerini üzdüğü gibi, beni de derinden sarstı ve üzdü. Güle güle yiğit insan, güle güle güzel insan. Yıldızlar yoldaşın olsun, mekânın cennet olsun, ruhun şad olsun. •

Bir Mete Akyol Anısı, “Rönesans ve Atatürk”

1974 yılının Ağustos ayında doğum gününü kutlamaya hazırlanan küçük bir çocuktum. Benim gibi Ağustos ayında doğmuş olan Mete Akyol ise aynı tarihte, yani kendi doğum gününde tutsaktı. Kıbrıs Barış Harekatını izlemek için gittiği adada “Rum Ulusal Muhafız Birliği” tarafından tutsak edilmiş ve sorguya alınmıştı. Türk gazeteci Adem Yavuz şehit olmuş, Babıali'nin ağabeylerinden Ergin Konuksever ise sırtından vurularak yaralanmıştı. Babam ve arkadaşlarının onlardan bir haber almak için nasıl kıvrandıklarını hiç unutmadım.

Mete Ağabey doğum gününde tutsak olarak ifade verdiği anısını kaleme alarak Türk ve Yunan gaze-

Mete Akyol Kıbrıs'ta tutuklanması sonrasında cezaevi çıkışında gazetecilere yaşadıklarını anlatıyor

teciler arasında 1981 yılında oluşturulan Abdi İpekçi Barış Ödülü'ne layık görülmüş ve Atina'da Yunan Gazeteciler Derneğinde yapılan bir

törenle kendisine verilmişti.

O çok sevdiği Büyükkada'da kendisiyle sohbet ederken en çok dikkatimi çeken üç konu vardı. Her an bir muzırlık yapacakmış görünüşü veren küçük bir çocuğun zeka dolu bakışları, insanın içini ısıtan gülümsemesi ve eşi Gülçin Hanım'a olan büyük aşkı.

Elimde bir kitabı var, okuyorum.

En acımasız savaşların cephele-
rindeki barut kokularından, en
ünlü sanatçıların kulak arkaların-
daki parfüm kokularına... Tarladaki
işiçinin yalnızca ekmek, soğan,
salatalık bulunan sofrasından, kral-
ların yalnızca kuş sütü bulunmayan
sofralarına... Temizlik işçilerinin
yatakhanesinden, Cumhurbaşkanı-

nın özel odasına... Ve bir Anadolu
tepesinin yamacında koyunlarına
kaval çalan çobandan, saraylarda
Mozart'ı canlandıran virtüözlere
değin uzanan geniş yelpazeli meslek
yaşamına sahip duayen Gazete-
ci Mete Akyol'un "Bir Başkadır
Benim Mesleğim" dediği yılları,
gazeteciliği anlatılmaktadır.

İşte Mete Akyol'u anlatan en
güzel paragraf bence.

Daha lise öğrencisiyken atlatma
haberle muhabirliğe başlayan,
kendisine polis süsü vererek gizli
görev yapıyormuş gibi garson
kılığına girip Hindistan'ın efsanevi
Başbakanı Nehru geldiğinde, Adnan
Menderes tutuklanmadan önceki
son fotoğrafta aynı karede yer alan
tek gazeteciydi. İnönü'den Gürsel'e,

Sunay'dan Demirel'e,
Ecevit'den Deniz Gez-
miş'e uzanan hikayelerini
dinlemek benim için paha
biçilmez bir değerdi.

Son buluşmamızda
Keyifle anlatıyordu.
Söz annemden ve Hacettepe'den
açılınca hiç üşenmeden içeri gitti,
dosyaları karıştırdı ve "Hah!" dedi,
"Buldum." Doğramacı'nın
imzaladığı kağıdı gösterdi bana
gülümseyerek. "Bu ne biliyor musun?"
diye sordu. Doğramacı'ya sordum,
"Bu ülkeye

yaptığınız en büyük hizmet nedir?"
dedim, "Bana ne cevap verdi
biliyor musun, Mehmet Haberal'ın

Mete Akyol İsmet İnönü ile. Akyol,
gazetecilik yaptığı dönemlerde siyasi
liderlerle yakın ilişki kurabilen sayılı
gazetecilerden biriydi.

önünü açmaktır.” dedi “Ben de yazıp imzalatтым!”

Her buluşmamızda konu mutlaka Atatürk’e gelirdi. Atatürk’ün savaşta kullandığı bir manevra ile ilgili hikaye paylaştım kendisiyle. Çok beğendi ve bana o güne kadar duymadığım, hayatımın sonuna kadar da unutmayıp, her fırsatta herkesle paylaşacağım muhteşem bir konuşma yaptı.

“Rönesansı düşün.” diye başladı sözlerine.

“Tam 300 yıl. Ortaçağın sonu. Sanat, bilim, felsefe ve mimarlıkla bağın tekrar kurulmasını düşün. Deneysel düşüncenin canlanması, matbaanın bulunması, bilginin geniş kitlelerle paylaşımı. İnsanın keşfedilmesi, yeni bir Avrupalılık kültürünün doğması. Hiçbir kıymeti olmayan, engizisyon mahkemelerinde haksız yere ve çok defa surf servetlerini ele geçirebilmek için öldürülen, papazlar tarafından çeşitli menfaatler karşılığında günahları affedilen, cennetten yer verilen insanların isyanı!”

Dünya’nın yuvarlak olduğunu, döndüğü söyleyen Galile gibi işkence gören, öldürülen düşünürleri ve Rönesans ile beraber ilim ve teknolojideki ilerleme, insan ve tabiat sevgisinin öne çıkmasını düşün. Edebiyat, tarih ve arkeolojiye verilen önem, resim, tasvir anlayışı, mimaride gotik tarzın terk edilişi, barok ve rokoko üslupları, sadelik ve tabiiliği düşün. Raphael Sanzio, Michelangelo, Machiavel, Tasso, Rafael, Leonardo da Vinci,

“Ümmet olmaktan millet olmaya geçen bu yolda Atatürk’ün bu kadar kısa bir süre içinde yaptıklarına bakınca onun ne kadar zeki ve önemli bir insan olduğunu bir kere daha anlıyorsun...”

Ronsard, Montaigne, Rabelais, François Clouet, Louvre Sarayı’nı yapan Pierre Loscot, Tuileries Sarayını yapan Jean Bullant, hümanizm akımında Erasmus, Röklen, Luther, Shakespeare, Cervantes, Rembrandt, dünyanın güneş etrafında döndüğünü söyleyen Kopernik! Ticaret, endüstri, eğitim; bütün bu gelişmeler ve bir çırpıda sayabileceğin en az 300 isim, doğru mu?

Ne yapmıştır bu insanlar?

K*ilisenin baskısından kurtulup modernleşme çağına geçmişlerdir, eğitime önem vermişlerdir, kilisenin dar ve değiştirilemez diye düşünülen görüşünü yıkmışlardır. Bunun yerine bilimsel düşünce hakim olmuştur. Reformlar başlamıştır. Bilim ve teknikteki gelişmeler hızlanmıştır.*

Ekonomi alanında yeni uygulamalar ortaya çıkmıştır. Avrupa’da sanattan zevk alan aydın ve halk sınıfı oluşmuştur. Kağıt ve matba-

anın kullanılmasıyla İncil farklı dillere çevrilmiştir ve din adamlarına olan güven azalmıştır. Onların halk üzerindeki otoritesi sarsılmıştır. Avrupa'nın her yönden gelişmesine ve güçlenmesine öncülük etmiştir. Aydınlanma Çağı'na zemin olmuştur.

İşte Atatürk'ün ne kadar büyük ve ulaşılmaz bir lider olduğunun en güzel kanıtı. Atatürk bütün

bunları tek başına ve inanılmaz kısa bir sürede gerçekleştirdi. Eğer onun başarıları sadece savaş alanında olsaydı sadece büyük bir asker diye anılırdı. Ümmet olmaktan millet olmaya geçen bu yolda onun bu kadar kısa bir süre içinde yaptıklarına bakınca onun ne kadar zeki ve önemli bir insan olduğunu bir kere daha anlıyorsun..."

Seni çok özleyeceğiz Mete Ağabey. •

Mustafa Tokyay

Saat 13:30'da elektronik postama bakıp derse girmek istedim. TAC'den Tuncer ağabeyin mesajını görünce kalakaldım. Önce

bir yanlışlık vardır diye düşündüm. Sonra peş peşe gelen diğer mesajlarla kabullenmek zorunda kaldım.

Kürsüde dersimi anlatırken bir kaç kez tekledim. Öğrencilerimden özür dileyerek tutukluğumun nedenini söyledim:

Çok sevgili bir ağabeyimi kaybettim. Mete Akyol'u...

Çocukların hepsi olmasa da bir kısmı onu Silivri önünde başlattığı nöbetten tanıyorlardı. Bense, taa Orta 3'deyken, bir Tarsus ziyaretinde bana verdiği iki kilo fıstıktan bu yana tanıyordum. Onu tanımış olmaktan, onun kardeşi olmaktan hep onur ve gurur duydum.

Mete ağabeyi kaybetmekten tarifsiz üzüntü duyuyorum.

Hem bir ağabeyimizi hem de babamızın bir sevgi mirasını kaybettik.

Başta ailesi olmak üzere tüm sevenlerine, TAO ve TAC camiasına başsağlığı dilerim.

Mustafa Tokyay

***

Mahmut Telli

Çok değerli bir ağabeyimizi kaybettik. Harika bir gazeteci ve iyi bir Beşiktaşlıydı. En son 27 Mayıs 1960'ta Anıtkabir'de bir

ağaca çıkmış coşkulu katılımcıların resmini çekiyordu. Beni görünce de **'Bizler fikir iççisiyiz'** diyordu. Gerçek bir gazeteci ve fikir adamıydı. Ruhu şad olsun. Allah rahmet eylesin.

Bütün yakınlarına, sınıf arkadaşlarına ve okulumuz mezunlarına başsağlığı diliyorum.

Mahmut Telli

YAZILARINDAN SEÇMELER

Ömür Kömür Savaşı

Zonguldak'ta doğa, bir yandan Ülkeye verdiği için sevaplıdır, bir yandan da, işçiye ettiği için günahı altındadır.

Ülkeye kömür verir, karşılığında işçiden ömür alır Zonguldak'ta, doğa...

Doğanın Zonguldak pazarında enerji dolu kara kara kömür parçaları ile, enerjileri yarı yarı, yüzleri sarı sarı, çökük avurtlu kömür işçileri yan yanadırlar.

“Benden önce babamın, babamdan önce dedemin ömrünü yemiştir kömür. Şimdi yemlik olma sırası bendedir. Benden sonra ise, oğlum var sırada.”

Zonguldak'ta, yaşları kırkın üstünde olan kö-

Bu yazı Mete Akyol'un “Düzenzedeler” adlı kitabından alınmıştır.

mür işçileri, öne doğru eğik duran bedenlerinden, çökük avurtları ve sarı yüzlerinden başka bir de,

konuşmalarıyla, gülmeleriyle de belli ederler kimliklerini. Kesik kesik konuşurlar, kesik kesik gülerler hatta küfretmeleri gerektiğinde, kesik kesik küfür ederler.

Öfkeleri de kesik kesiktir, sevinçleri de kesik kesiktir.

“Kömür tozu ciğerimize öyle bir

çökmüş, oturmuştur ki... Konuşmak istesek, istediğimiz gibi rahat rahat konuşuruz. Gülmek istesek, istediğimiz gibi rahat rahat güldürmez. Şöyle doyasıya konuşabilmeye, doyasıya gülebilmeye yetecek kadar bile nefeslik boş yer bırakmamıştır ciğerimizde kömür tozu.”

Kömür işçisi, öyle diyor bilimsel anketler, “kadına olan aşırı düşkünlüğüyle, içkiye olan tutkunluğuyla. Tanrısal yazgıya olan eksiksiz inancıyla” alabilmektedir ancak, yaşamdan payını.

Bunların dışında kalanı, damarlarından koparıldığı kömür karşılığında doğaya, hepimizin adım adım

ödediği borca gitmektedir.

Otomobillerimiz, buzdolaplarımız için saç yetiştirilsin diye... Yapılara demir, fabrikalara çelik sağlanabilsin diye... Lokomotifler buharsız, kaloriferler ıssız kalsın

diye Zonguldak'ta 40 bin işçi, yılın her günü, günün her saati doğayla sürekli bir sürtüşme içindedir.

Bu sürtüşmede işçi kömür törpüleri, kömür işçi ömrü törpüleri.

Ben, sen, biz, siz yerin üstünde daha rahat bir yaşam sürdürebilelim diye, o ve onlar, yerin altından kopardıkları her kömür parçası karşılığında, ömürlerinin bir parçasını bırakırlar yerin altında.

Yukarıdan bakıldığında, bir ekmeğin kavgası sanılan bu doğadan alış, doğaya veriş görüntüsü, gerçekte yer altında sürdürülen sessiz, acımasız, dede intikamı dolu, baba intikamı dolu, sıradaki bebenin intikamı dolu bir ömür kömür savaşıdır. •

Baba Yadigârı Bir Oğula

Sevgili Ufuk
Kerkük'te “Ölüm var vurur
geçer, ölüm var deler geçer”
derler. Mete baba /abi yüreğimizi
deldi gitti.

Azerbaycanlılar da “Ölen öz
canının kurtarır, vay kalanın ha-
lına!” derler. Onu çok sevdiği 66.
sone ile uğurladık.

*Vazgeçtim bu dünyadan tek
ölüm paklar beni,*

*Değmez bu yangın yeri, avuç
açmaya değmez.*

*Değil mi ki çiğnenmiş inancın
en seçkini,*

*Değil mi ki yoksullar mutluluk-
tan habersiz,*

*Değil mi ki ayaklar altında
insan onuru,*

*O kızıoğlan kız erdem dağlara
kaldırılmış,*

*Ezilmiş, horgörölmüş el emeği,
göz nuru,*

*Ödlekler geçmiş başa, derken
mertlik bozulmuş,*

*Değil mi ki korkudan dili bağlı
sanatın,*

*Değil mi ki çulgunluk sahip çık-
mış düzene,*

*Doğruya doğru derken eğriye
çıkmiş adın,*

*Değil mi ki kötüler kadı olmuş
Yemen'e*

*Vazgeçtim bu dünyadan, dün-
yamdan geçtim ama,*

*Seni yalnız komak var, o koyu-
yor adama.*

Çeviri : Can YÜCEL

Ne acıdır biz aynı gün ikinci kez babayı yitirme acısı yaşadık. Yaşıyoruz. Eşim Songül sordu.

“Yaşar, bugün ayın kaçı?”

Telefon çaldı. Muğla Yatağan'dan ADD Başkanı Turgay Bey. Muğla'daki ADD Başkanı ve üyeleri, Selanik'te Atatürk'ün doğduğu evi görmeye gidecekler. Selanik'ten evli Silifkeli bir arkadaşımız var, oradaysa onun yardımcı olmasını istiyor.

Mete Akyol ve eşi Gülçin Akyol

Songül bir daha sordu:

“Yaşar bugün ayın kaçı?”

“3 Kasım”

“Bugün babamın ölüm yıldönümü...”

Telefonu çaldı. Arayan ablası. Ben de Turgay Bey'e Selanik'teki Yunanlı arkadaşın telefonunu vermeye çalışıyorum. Kızım Ada:

“Yaşar (Ben asker arkadaş olduğum için Baba değil Yaşar der) anneme bir şey oldu, ağlıyor...”

Döndüm Songül konuşamıyor, ağzı dili tutulmuş. Gözünden seller akıyor.

“Ne oldu?”

“Ablam arıyor Televizyondan alt yazı geçiyorlar, Mete abi... Aynı gün ikinci kez babam ölüyor...”

Telefona sarıldım. Arkadaşı çıktı doğru, dedi. Gülçin ablayı /anayı aradım. Yıkıldık...

Bir kaç ay önce ben babamı yitirmiştim. 3 Kasım'da nikâha hazırlanırken Songül'ün kollarında kuş gibi yığılıp kalan babasını kendi elimizle toprağa verdik. 3 Kasım günü bizim ikinci kez babamız öldü.

Acımız tarifsiz. Songül ağlayıp duruyor. Ada onu anlamaya çalışıyor. Ben içime dökülen gözyaşlarıyla dönüp duruyorum. Gülçin anayı aradıkça yüreğimdeki yangın diniyor gibi ama ağzım burnum sıkıntıdan yara bere içinde.

Bir gün önce konuşmuş, gönderdiğim Haberal'a Zonguldaklı

bir hemşerisinin mektubunu ve **Beyaz Zambaklar Ülkesinde** yer alan **Hekim** adlı bölümü iletceğini söylemişti. Bana adını söylemeyen Zonguldaklı ona telefonda adını sanını söylemişti. Sesi yorgundu. Son yazdığı yazı da bir veda yazısıydı. Hiç ölümden söz etmeyen Mete abi ayakta ölmekten söz ettiğinde anlamadım içindeki sıkıntıyı.

Sevgili kardeşimiz'

Başın sağolsun. Allah Gülçin anamıza uzun ömür versin. Sen de o da bize baba yadigarısın. Size can feda yeter ki elimizden gelsin

Selamlar sevgiler. •

O Bizim Sesli Harfimizdi

Yazarları dergiye yazı yetiştirme çabasındaiken o ise her sayıda anlamlı ve yerinde söylenmiş bir sözcüğü üretme telaşındaydı. İnsanlığın ortak değeri olan, herkesi her şeyi kapsayan o sözcüğü serpiştiriyordu satır aralarına.

Çok daha büyük hayalleri olan kitaplar, eserler üretme telaşıyla yazan onca yazarı birer harf gibi bir araya getirip her sayıda anlamlı sözcük üretmeyi hedef edinmişti. Söylenecek aktarılacak paylaşılacak onca şey için sabırlı olmalı önce o sözcüğü üretmeliydik.

Bizler harf olduk o ise bizim sesli harfimiz. Her sayıda o anlamlı sözcüğü aradık.

Sabırlı olmayı, doğru sözcüğü üretmeden daha ileri gidilemeyeceğini ondan öğrendik. Mete Akyol

herkesin Mete Abisiydi ama bizim sesli harfimizdi. Onun gözünde Bütün Dünya dergisi her sayıda anlamlı bir sözcüğe dönüşüyor satır aralarından onun ürettiği sözcük fıslıdanıyordu. İnsan diyordu, sevgi, özgürlük, eşitlik diyordu, bağımsızlık, hoşgörü, hukukun üstünlüğü, insan haklarına saygı, insan onuruna saygı diyordu, demokrasi, yaşam ve sanat diyordu. Her sayı insanlığın bilgi birikimine, ortak değerlerine gönderme yapıyor birleştiren olmanın yolunu gösteriyordu.

Dahası da var...

Zor zamanlarda orkestra şefi gibiydi. Zaman geldi baktık bizleri notaya dönüştürmüş. O ise bizim anahtarımız olmuştu. Sandalyesini alıp cezaevinin yolunu tuttu. O sıkıntılı günlerde her sayıda yazarları birer notaya dönüştürüp duyarlı nanelere dönüştürmeyi, duyarlı yüreklere, işiten kulaklara o ağıtı derginin satır aralarından ulaştırmayı da başardı. Sessiz bir çığlık olmaktan öteye geçip hissedilenleri anlamlı kılan ağıt veya nağme olmamızı sağladı. Baktık ki, duyarlı yürekler de bizlere katılmış, aynı ağıta eşlik ediyor...

Dedim ya bizim sesli harfimizdi. O ise sabırla hep “o” sözcüğü arıyordu. 14 yıldır Bütün Dünya dergisinin yazar kadrosunda olma karşın yüz yüze hiç karşılaşmamış, elini öpmemiş olmanın kederi ve pişmanlığı içindeyim. Ama sanki hep yanımda kalemimin az berisindediydi.

O sıkıntılı günlerde her sayıda yazarları birer notaya dönüştürüp duyarlı nanelere dönüştürmeyi, duyarlı yüreklere, işiten kulaklara o ağıtı derginin satır aralarından ulaştırmayı da başardı.

Makam, mevki, unvanı ne olursa olsun bizlere yeryüzünde bir harf, sadece bir harf olduğumuzu ve bir araya geldiğimiz diğer insanlarla hayata dair o anlamlı sözcüğü aramanın önemini gösteren, dünyadan insan olarak ayrılmanın yolunu işaret eden Mete Abi, aradığı sözcüğü bulmuş olmalı ki bizleri terk etti.

Ancak borcumuz bakidir. O sözcüğü bulana kadar peşinden yürümeyi sürdüreceğiz.

O bizim sesli harfimizdi. •

YAZILARINDAN SEÇMELER

Allah'ın Dediği Olur

Haydi, İnönü'ye gidelim... Aday listesini imzalayacak...

Bir an düşündüm, hemen dudaklarımı büktüm: **“Dokunma bana, sen kendin git, Hüseyin ağabey,”** dedim. **“Aday listesini imzalaması o kadar önemli bir olay değil ki... Bizim gazeteye girmez... Boş yere rahatsız etmeyim Paşa'yı...”**

CHP'nin o günlerdeki yayın organı Ulus gazetesinin foto muhabiri rahmetli Hüseyin Ezer, koluma girdi, beni sürüklercesine otomobile doğru götürdü.

“Ben bir fotoğraf çeker, işimi bitiririm” dedi, **“Ondan sonra da otururuz, Paşa'nın bir sütlü kahvesini içeriz.”**

İsmet Paşa'nın

Bu yazı Mete Akyol'un “Yazamadıklarım” adlı kitabından alınmıştır.

sütlü kahvesi, İsmet Paşa'nın kendi gibiydi. Sıcaklıkları, yumuşaklıkları ve tatlarından başka dördüncü ortak yanları, ikisinin de “dayanılmaz” olmalarıydı. Yine dayanamadım: **“Haydi gidelim”** dedim.

Onunla, Pembe Köşkü'nün kapısına vardığımızda Ali İhsan Göğüş ve Nizamettin Neftçi'nin, “Ulus'tan gelecek fotoğrafçıyı” beklediklerini gördük.

◀ İsmet İnönü ve Hüseyin Ezer

Ali İhsan Göğüş, o günlerdeki CHP'nin Merkez Yönetim Kurulu üyesi, Nizamettin Neftçi ise, parti hukuk danışmanı idiler.

“Hoş geldin, Hüseyin” dedi Ali İhsan Göğüş ve Pembe Köşk'ün kapı ziline bastı.

Kapıyı, İsmet İnönü'nün kızı Özden Toker açtı ve Ali İhsan Göğüş'e, hiç de hoşuna gitmeyecek bir haber verdi:

“Paşa Babam uyuyor, Ali İhsan Bey” dedi. **“Sizi maalesef kabul edemeyecek.”**

Ali İhsan Göğüş, randevusu olduğunu hatırlattı ve Paşa'yla mutlaka görüşmesi gerektiğini söyledi.

“Fakat Paşa Babam sizi galiba saat 2’de bekliyordu” dedi... **“Kararlaştırdığımız saatte gelmediğinizi görünce de, (Ben yatmaya gidiyorum. Beni saat beşe kadar uyandırmayın) diyerek, yatak odasına çekildi.”**

Ali İhsan Göğüş satine baktı. Saat tam iki buçuktu.

“Elimizde olmayan nedenlerden ötürü geç kaldık, Özden Hanım,” dedi. **“Paşamızdan çok özür dileriz. Fakat bu listeyi, saat beşten önce kesinlikle imzalaması gerekiyor.”**

Özden Toker, Paşa Babasının kızı gibi değil, Paşa'sının bir eri gibi karşılık verdi:

“Paşa Babamın emrine karşı hareket edemem” dedi. **“Saat 17den önce kendisini asla uyandıramam...”**

Ali İhsan Göğüş, randevusuna yarım saat geç kalmasının, ne büyük olaylara yol açacağını şimdiden

görebilmesinin verdiği bir telaş ve heyecanla, kekelemeye başlayınca, partinin hukuk danışmanı Nizamettin Neftçi sözü aldı:

“Özden Hanım, Sayın Paşa'mıza imzaya getirdiğimiz liste, partimizin aday listesidir” dedi. **“Sayın Paşa'mız, partimizin Genel Başkanı olarak bu listeyi saat 5'ten önce imzalamazlarsa, biz de Yüksek Seçim Kurulu'na teslim edemeyiz. Biliyorsunuz, seçimlere katılacak partiler, aday listelerini bugün en geç saat 5'e kadar Yüksek Seçim Kurulu'na teslim etmezlerse, önümüzdeki senato yenileme ve ara seçimlerine giremezler.”**

Özden Toker, işin ciddiyetini anlayınca, **“Biraz bekleyin, bakalım”** diyerek kapı önünden ayrıldı ve kısa bir süre sonra yeniden görüldü kapıda.

“Paşa Babam çok sinirlendi,” dedi, **“Size tavsiyem, listeyi hemen imzalatıp yanından bir an önce ayrılmanızdır.”**

Özden Toker, Paşa Babasını uyandırma hizmetini ve kapıdakilere de bu uyarıyı yaptıktan sonra yana çekildi, bizi içeri aldı.

Üst kata çıkıp yatak odasına girdiğimizde İsmet İnönü'yü, yatak odasındaki bir sehpanın karşısındaki koltukta, pijamasının üstüne geçirdiği “oda ceket”yle gördük.

Kızgınlık ve kırgınlık şimşekleri fıskıran gözleriyle, partisinin “randevu saatine uymayan” bu iki yöneticisini tokatlıyor gibiydi.

“Getir bakayım, Göğüş” dedi sert bir sesle ve... Kendinde özür diley-

cek kadar bile kuvvet ve cesaret bulamayan Ali İhsan Göğüş'ün, elleri titreyerek uzattığı dosyayı aldı.

1968 Senato üçte bir yenileme ve ara seçimine katılacak senatör ve milletvekili adaylarının listesinin bulunduğu dosyayı alır almaz imzalamayı, **“Haydi bakalım, tamam...”** demesini beklediğimiz İsmet İnönü, dosyayı açtı, listedeki adayların isimlerini tek tek denetlemeye başladı.

Ali İhsan Göğüş ve Nizamettin Neftçi'ye, arada bir, yanına yaklaşmaları için işaret ediyor, sonra da listedeki aday isimlerinden birine parmağını basıp o kişi hakkında ek bilgi istiyordu.

Hüseyin Ezer, fotoğraf üstüne fotoğraf çekiyor, ben de, o güne kadar ilk kez girebildiğim “İsmet İnönü'nün yatak odası”nı, göz ucuyla seyrediyor, kendi kendime de söylüyordum:

“Büyük adamların yatak odaları galiba, kendi büyüklükleriyle ters orantılı oluyor” diyordum **“Koskoca İsmet Paşa'nın şu yatak odası, birinci dereceden emekli bir memurun bile yatak odasından daha mütevazı döşenmiş...”**

Karyolasının ayak ucu yönünde, duvarın iki pencere arasında kalan bölümü önündeki iki çekmeceli, iki kapaklı ve yan yatırılmış yumurta biçimle orta boy bir aynadan oluşan

İsmet İnönü, Ali İhsan Göğüş ve Nizamettin Neftçi ile aday listesini incelerken.

eski bir, sözüme ona tuvalet masası vardı ve...

“Hışt, hışt Hüseyin Abi... Baksana şuraya... Tuvalet masasının üstüne baksana... Aynanın üst tarafına baksana, bir...”

Hüseyin Ezer, aynanın üst tarafında, duvara asılı çerçeveli yazıyı görünce, elinde olmadan, sadece gözlerini açmakla kalmadı, ağzını da açarak, biraz yüksekçe bir sesle okudu gördüğünü:

“Allah'ın dediği olur.”

Dirseğimle karın boşluğuna vurup onu uyarmak istedim:

“Sus... Paşa duymasın” dedim.

Hüseyin Ezer, Paşa'nın duymayacağı bir sesle konuştu bu kez:

“Ben bu yazının fotoğrafını çekerim, arkadaş” dedi. Hüseyin Ezer'i, bir kez daha uyarmak gereği

duydum:

“Dikkat... Paşa görmesin”

dedim.

Fotoğraflarını genellikle flaş ışığı yardımıyla çeken Hüseyin Ezer, Paşa'nın hiç de hoşlanmayacağını bildiği bir fotoğrafı çekmek niyetinin verdiği çekingenlikle, bu kez flaşını kullanmadan çekti istediği fotoğrafı.

Mesleğin kırk yıllık ustası Hüseyin Ezer'in, mesleğin ilk basamağında bir turfanda gazeteci heyecanıyla titrediğini gördüm, o an.

“Bizim işimiz tamam” dedi. **“Gel çikalım.”**

Biz, Paşa'nın huzuruna çıkacağız ve elini öpmeden ayrılacağız oradan, ha?..

Pöf!..

“Sabret biraz, Hüseyin Abi” dedim **“Elini öpmeden çıkacak değiliz ya...”**

İsmet İnönü, Yüksek Seçim Kurulu'na verilecek aday listesini imzaladı. Önce Hüseyin Ezer, sonra ben elini öptük, yatak odasından ayrıldık.

Birlikte Ulus gazetesine doğru giderken, otomobilde bana dert yandı Hüseyin Ezer.

“Parti gazetesinde çalışmanın pisliği de işte böyle anlarda ortaya çıkıyor” dedi. **“Yıllardan beri, karşısındaki politikacıların bilir bilmez bir biçimde ona (dinsiz) diye, (Allah'ı tanımaz) diye dil uzattıkları İsmet Paşa'nın, gece yatarken son gördüğü, sabah kalkınca ilk gördüğü yerde, koskoca bir (Allah'ın dediği olur) levhası asılı duruyor. Uçan sineğin bile giremeyeceği**

bu odada ben bu yazının fotoğrafını çekiyorum ve gelip gazetemde yayınlamayacağım bu fotoğrafı... Gel de yanma şu anda bir parti gazetesinde çalıştığıma...”

Ulus gazetesinin fotoğraf odasında Hüseyin Ezer, filmi banyo edip fotoğrafı kağıda basınca, gözleri dolu dolu oldu:

“Bu fotoğrafı Ulus gazetesinde yayınlayacak bir kişi elbette bulmaz ya, bulursa bile ertesi gün onda, beni de kovarlar gazeteden” dedi. **“Biliyorsun, dinsel inancının, sadece Allah'la kendi arasında olduğu, bu inancının, kendinden başka kimseyi ilgilendirmediği görüşündedir, Paşa... Ben bu fotoğrafı yayınlarsam, başta ben olmak üzere, Ulus gazetesinin tüm sorumlularını keser, Paşa, kıtır kıtır keser...”**

Hüseyin Ezer'in yakınmasını dinledikten sonra, elimi uzattım:

“Haydi ben gidiyorum, artık” dedim **“Ver o fotoğrafı da gideyim.”**

Yüzüme, hayretle baktı:

“Niye verecekmişim bu fotoğrafı sana?” diye sordu.

İstifimi bozmadan devam ettim:

“Hadi Hüseyin Abi, ver şu fotoğrafı da gideyim...” dedim bir kez daha **“Ulus yayınlamayacağına göre, ver de biz yayınlalım...”**

Elindeki fotoğrafı birden geri çekti:

“Sende makine yoktu ki bugün orada” dedi. **“Bu fotoğrafı benim çektiğimi hemen anlar, Paşa... Keser, beni sonra...”**

Yine dayattım:

“Paşa sana bir şey sorarsa, be-

nim gelip, fotoğrafı odandan gizlice aldığımı, yani Türkçesi, çaldığımı söylersin,” dedim. *“Sen bütün suçu bana at...”*

Hüseyin Ezer’i güçlükle razı edebildim ve... Elinden alabildiğim fotoğrafı ilk uçakla, İstanbul’a, Milli-yete postaladım.

Bir gün sonra Milliyet’in en göze çarpan yerinde bu fotoğraf yayınlanınca, Hüseyin Ezer soluk soluğa bana geldi.

“Paşa beni köşke çağırtmış, şimdi oraya gidiyorum” dedi *“Hadi sen de gel.”*

Hüseyin Ezerle birlikte, İsmet İnönü’nün Pembe Köşkü’ne gittik.

Cumhurbaşkanlığından ayrıldığı gün bile İnönü’nün yüzü herhalde böyle asık, böyle kızgın, böyle üzgün değildi.

Hüseyin Ezer’i “özel” olarak azarlamak istiyor olmalıydı ki, yanında beni görünce hoşlanmadı:

“Sen niye geldin” diye sordu. *“Ben onunla hesaplaşacağım. Onun suçunu mu hafifleteceksin sen şimdi?”*

Sigara içerken babası tarafından yakalanmış bir delikanlı gibi başımı öne eğdim, ellerimi önümde birbirine kavuşturdum:

“Hüseyin Abi’nin bir suçu yok, Sayın Paşam” dedim. *“Bütün suç bende... İzin verirseniz her şeyi kendi anlatsın da, asıl benim suçumu o hafifletsin...”*

Hüseyin Ezer, önceden kararlaştırdığımız biçimde anlattı olayı...

Hıh... Kandırabildik sanki, onu... İsmet Paşa’nın, ona da bana da o gün orada neler söylediğini, bizi nasıl utandırdığını, şimdi burada tekrarlamaktan utanıyorum...

On iki yıldan beri kulaklarımda birer küpe zerafetiyle değil, birer pranga ağırlığıyla asılı duran O’nun o günkü sözleri ve inancı, zaman olup, fırsat bulup, bu ülkede yönetime bile gelebilen bazı kişilerin kulaklarının ötesinden birer sinek vızıltısı hafifliğinde gelip

İsmet İnönü ve Mete Akyol

geçtikçe, ağırlıklarını kulaklarımdan uçlarından da öte, yüreğimin dibinde hissettirdi, hep...

Bugün, inanç mahremiyetine O’nun duyduğu saygıyla, Allah’la kul arasındaki ilişkinin “özelliğine O’nun kıskançlığıyla ve O’nun dinsel inancının içtenliğiyle, biz de aynı sözü tekrarlayabiliyoruz:

“Allah’ın dediği olur...” diyoruz ve...

Bu sözün, kendi taşıdığı öz anlamı dışında, başka anlamlar ve amaçlar için kullanılmaktan kurtarıldığını gördükçe de, aynı sözü bir kez daha tekrarlıyoruz, öz anlamının yüceliğini vurgulaya vurgulaya:

“Allah’ın dediği olur...” •

Neler Olmuyor ki Dünyada
Sezin San Sungunay

Bir Gazetecilik Okulu: Mete Akyol

Bir okuldu, Mete Akyol. Gazetecilik ve televizyona yönelik mesleki bilgisi, ilkeleri, duruşu, kullandığı dil ve kalemiyle. Mesleğinden hiç kopmadı; köşeye çekilmedi; son nefesine kadar o hep gazeteci-ydi, televizyoncu-ydu. Yıllarını, aylarını, günlerini adadı bu mesleğe. 1950'lerden bu güne Türkiye'nin en önemli olaylarına tanık oldu; onları yazdı; onların haberini yaptı; onları belgesel yapımlarla televizyonda işledi. Her basın mensubunun bir dönem, bir şekilde karşılaştığı, birlikte çalıştığı, fikirlerinden, haberlerinden yararlandığı örnek bir gazeteci-ydi; televizyoncu-ydu.

Olayları konu ediş biçimi, tarafsızlığı, yaşam ve insan kokan tarzıyla bir duayendi. Kaleminden başka bir gücü yoktu; hiçbir çıkar için çalışmadı; sadece gazetecilik

yaptı. Onu tanımak büyük bir şanstı, ayrıcalıktı. Ben de o şanslı isimlerden biri oldum. Hem bir meslektaş hem de bir ağabey olarak tanıdım Mete Akyol'u. Silivri'de birlikte tanık olduk, tarihi duruşmalara. Kar kış, yağmur çamur demeden aralıksız takip ettik yargılamaları. Tarihe birlikte not düştük.

Mete Akyol heyecanla anlattı; paylaşırdı; meslek üzerine konuşmaktan keyif alırdı. Her sözü, yılların deneyimi ve profesyonelliği ile mesleki bir ders niteliğindedi. Onun takdirini kazanmak değerliydi. Çünkü o bir ustaydı. Çok şey öğretti ve paylaştı yaşam ve meslek üzerine.

İlkeleri, yazıları, röportajları basın mesleğine gönül vermiş tüm gazeteci ve televizyonculara daima bir yol gösterici; bir ışık olacaktır. •

Ölüm... Seni yazmak Hep Bana mı Düşecek

Mete Akyol'u kaybettik..

Siyah Beyaz gazetesinde çalıştığım sıralarda Mete ağabey de gazetenin genel koordinatörü görevini üstlenmişti. Tanışmıyorduk, ama tüm gazeteciler gibi ben de onu isim olarak biliyordum elbette.

Klasik Rus edebiyatına düşkünlüğünü biliyordum. Dostoyevski'ye hayranlığı vardı, ama özellikle Tolstoy'u sever, onu dünyanın en büyük yazarlarından biri olarak kabul ederdi. Hayıflandığı noktalardan biri de onun Nobel Edebiyat Ödülü'nü alamamış olmasıydı. Dostoyevski öldüğünde henüz Nobel ödülleri verilmiyordu,

ama Tolstoy yaşadığında ödüller verilmeye başlanmıştı. Verilebilirdi rahatlıkla, ama Nobel komitesi onu ödüle layık görmedi. Bu en büyük hayal kırıklıklarından biriydi ve şaşırıyordu Tolstoy gibi bir dehayı İsveç Akademisi'nin

nasıl görmezden geldiğine.

Tolstoy ile ilgili dertleştiğimiz oldu. Benim aslında Tolstoy'dan çok Dostoyevski üzerine çalıştığımı, Dostoyevski'nin dilini daha rahatlıkla çevirdiğimi de benden öğrenmişti.

“Neden hiç Tolstoy çevirin yok,” diye sormuştu bir gün tele-

fonda.

“Çok didaktik geliyor bana,” diye yanıtlamıştım. **“Çeviride yazarın çevirmene de esneklik payı bırakması gerekiyor. Tolstoy bu anlamda çevirmene hiç yardımcı olmuyor Mete ağabey. Tolstoy çevirmek daha kolay belki, ama kolaylık çeviriyi de öldürüyor zaman zaman. Bu nedenle Dostoyevski daha rahat geliyor bana.”**

“İlginç,” demişti. **“Hiç düşünmemiştim.”**

Onu, her zaman çevresine pozitif enerji veren, destekleyen ve kendisini aşması için gençlere yol gösteren bir gazeteci-yazar olarak hatırlayacağım.

“Peki,” diye devam etmişti. **“Dostoyevski dışında hiç Rus yazarı çevirdin mi?”**

“Maksim Gorki’nin ünlü dörtlemesini yaptım Evrensel Yayınları’na, ama işin açıkçası onlar da işime sinmeyen çeviriler oldu. Onlar da benim için çok didaktikti.”

Tanışmamız böyle oldu.

Yıllar sonra, Bütün Dünya dergisi için görüştük ve yaklaşık 6 yıldır Bütün Dünya dergisinin daimi yazarları arasındayım onun

sayesinde.

İlk kez Bütün Dünya dergisinde iki ayrı makale yazma onurunu da o vermişti bana... **Tarihten Damlalar ve Biyografi Dünyası.**

Mete Akyol’un gazetecilik geçmişi pek bilmem. Türk basını için ne kadar önemli olduğunu filan da yazacak değilim burada. Bu konuda kimsenin kuşku yok. Benim yazmam da buna bir “artı” olmayacak.

İnsan olan Mete ağabeyden söz etmeyi yeğlerim. Her zaman çevresine pozitif enerji veren, destekleyen ve kendisini aşması için gençlere yol gösteren bir gazeteci-yazar olarak hatırlayacağım.

Daha yeni konuşmuştuk oysa. Son derece canlı ve diri bir sesi vardı. Kopernik’i yazmıştım ve bu Aralık sayısında kimi ele alacağımı söyleyecektim.

Odatv’de **“Hollywood’u boyayan adam: Max Factor”**ü yazdığımda, **“bizim dergiye de bu tür yazılar çok uygun düşer Mümtaz kardeşim,”** demişti. Aklımda, **“Hollywood’un moda üzerindeki etkisi”** yazısı vardı, ama konuşamadık.

Daha henüz heyecanımı bastıramamıştım yazı ile ilgili olarak. Hem iddialı bir yazı olacak hem de bilgilendiren bir içerik taşıyacaktı.

Olmadı Mete ağabey, seninle paylaşamadım düşündüklerimi ve **“Çok da güzel olur Mümtaz kardeşim,”** demeni duyamayacağım artık.

Hüzün hep akşamüzerleri gelirdi, bu kez öğlen yakaladı beni.

Yedi yıl önce “ölümle pençeleştiğim” hastane odalarından nasıl çıkacağımı düşünürken, o kadar çok yakın dostumu kaybettim ki, neredeyse ölmediğim için utanacağım.

Ben “öleceğim” diye numara yaparken, dostlarım gerçekten ölüp gitti bile.

Dedim ya, Türkiye “duayen” gazetecilerinden birini kaybetti. Onunla ilgili çok şey yazılacaktır, eminim. Benimki ise tamamen duygusal bir yaklaşım. Türkiye bir gazeteci daha kaybetti, ama ben bir “dost” kaybettim ek olarak.

Memduh Ün öldüğünde de duygusal bir yazı yazmıştım. Ama şunu yazmayı unutmuştum: Tokyo’da bir filme gittiğimizde, film bittiği halde Memduh Ün kalkmamıştı. Jeneriği sonuna kadar beklemişti. İtiraz etmişim: *“Memduh abi, boşuna oturuyorsun. Jenerik Japonca, bir şey anladığımız yok!”*

“Sinemaya saygısı olan, jenerik bitmeden salonu terk etmez. Anla ya da anlama...” diye terslemişti beni.

Mete ağabey de bir telefon konuşmamızda, *“Abi yazılar okunuyor mu bari? Yazıp duruyorum ama,”* diye sormuştum.

Beklentim elbette, *“Okunmaz mı Mümtaz, en çok okunanlardan birisin,”* gibi bir cevaptı.

Oysa cevap öyle gelmedi, Memduh Ün’ün cevabı gibiydi:

“Sen yazmana bak Mümtaz kardeşim, merak etme, en azından ben okuyorum...”

Bu kuşağın insanları kökü artık en derinlere kadar kazınan ve son temel taşları da sökülüp atılmaya kalkışılan Cumhuriyet’in son temsilcileriydi.

Terk ediyorlar bizi ve yalnız bırakıyorlar. Onlarsız Cumhuriyet’i nasıl savunacağız, bilemiyorum. Bu kuşak Atatürk’ü gardıroptan çıkarıp gerçek kimliğini verdi. **“En büyük asker,”** demek yerine **“en büyük devrimci”** lakabını kullandı. 1923 sonrası Atatürk’ü bize anlattı ve öğretti.

Şimdi artık giderek yalnızlaşıyoruz. Bizi tek tek terk ediyorlar ve galiba biz de yakında başkalarını terk edeceğiz. Cumhuriyet yalnız kalacak iyice...

Bu kez ölümleri yazmak bir başkasına düşecek...

Ölüm denemez buna... Bunun adı, yerine konamaz kayıptır.

Özleyeceğim seni Mete ağabey, hem de çok özleyeceğim... •

Kars Anıköy yolunda çobanlık yapan ilkokul öğrencileriyle (üstte)

Varto depremi sonrasında kendisini bir hafta çadırlarında konuk eden Kocadağ ailesi bireyleriyle (sol-üstte)

Mergüzer köyünde (ortada)

Maden işçileriyle röportaj (üstte)

Varto depreminden sonra dilekçe verecek bir vatandaşla (solda)

Gezdikçe Gördükçe

İzlen Şen Toker

Yaşam Dediğimiz Yolculuk

Bazı insanlar vardır, yolculuk sırasında tesadüfen yanınızdaki koltuğa oturmuş ve sizinle sohbet etmeye başlamıştır. Daha önce hiç tanımadığınız bu kişiyle yaptığımız sohbet bazen size yaşamınızı bile değiştirebilecek yeni ufuklar açabilir ve kendinizi o an orada olduğunuz için çok şanslı hissedersiniz.

Ben de kendi yaşam yolculuğumda Mete Akyol ile karşılaşmış olduğum için çok şanslıyım. İyi ki babam beni çocukluğumda Bütün Dünya dergisi ile tanıştırmış, iyi ki yıllar önce yazdığım bir gezi yazısını bu çok sevdiğim ve yeniden çıkmaya başlayan dergiye gönder-

Mete Akyol yaşam dediğimiz yolculukta yalnızca gezenlerden değil, görenlerden biriydi.

mişim ve onunla tanışma fırsatını bulmuşum...

O da yaşam dediğimiz yolculukta yalnızca gezenlerden değil, görenlerden biriydi. Ülkesini, insanları ve dünyayı çok sevdi; etrafına gözlerinin içi gülerек baktı. Yaşamının son anına kadar ülkesinin iyiliği için çalıştı, ilkelerinden taviz vermeden, mesleğini en iyi şekilde yaparak, meslektaşlarını severek... Çalışma odasının duvarına yalnızca

Mete Akyol, “Yaşam Boyu Gazetecilik Başarı Ödülü” töreninde Prof Dr. Mehmet Haberal ve Ankara Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Nazmi Bilgin ile

ilkokul diplomasını astı çünkü o yıllarda okula gidebilmek de şanstı. Bu yüzden yaşamı boyunca onun ilkokula gittiği yıllarda okuma imkanı olmadan büyüyen diğer çocukların yaşamını iyileştirmek için çalıştı. Ben onunla tanışmak şerefine eriştiğim için çok mutlu, onu kaybettiğimiz için ise çok üzgünüm. Onu tanımayanların da kitaplarını, yazılarını okumasını; TV programlarını izlemesini diliyorum çünkü tıpkı onun yaptığı bir programın ismi gibi “Bilmek Gerek.”

Basında ilk imzalı röportajının yayımlandığı 22 Ocak 1955 tarihinin 60. yıldönümünde Gazeteciler Cemiyeti tarafından “Yaşam Boyu Gazetecilik Başarı Ödülü”nü aldığı törende sevenlerinin sözleriyle de ödüllendirilmişti sanki... Bu sözler onu çok iyi anlatıyor:

130

“Sıcak ve güçlü”, “Her devrin adamı değil, her devirde adam olan”, “Yürek karartma değil ışık yakma misyonuyla hareket eden gazeteci”, “Emeğe katkı veren”, “Gazeteciliği adam gibi yapan”, “Yazı Türkçesi ve anlatım üslubuyla Türkiye’nin yetiştirdiği ender kalemlerden biri...”

Kendi yaşam yolculuğunda gezerken yalnızca gözleriyle değil, yüreğiyle de görenlerdendi o. Mütevazı, kibar, esprili, anlatmayı seven, paylaşan, başkalarının da görmesini sağlayan ve öğreten duayen gazeteci... Röportajların unutulmaz ismi, kelimelerin sihirbazı, adaletin, Atatürk ilkelerinin ve Cumhuriyet’imizin bekleşisi, öncü gazeteci...

Aramızdan ayrıldığı gün sonbaharın son ayı Kasım’ın ilk günlerinden biriydi. Kırmızı, turuncu ve sarı renklere boyanmış ağaçların yaprakları tıpkı yağmur damlaları ya da kar taneleri gibi tek tek düşüp rüzgarla etrafta uçuşuyordu. O da 3 Kasım sabahı hiç beklemediğimiz bir anda birdenbire ağacın dallarından kopan bir yaprak gibi toprağa düştü. Tek bir yaprak değildi sanki düşen, tüm ormana can veren ve zamansız giderek geride kalanları şaşkın ve nefessiz bırakan dev bir ağaçtı.

Tıpkı onun etrafına verdiği nefes gibi, biz de ülkemizin nefessiz kalmaması için var gücümüzle çalışmaya devam edeceğiz, onu hep özleyerek ve hiç unutmadan...

Mete Akyol anısına

Mete Akyol’u kaybettik. Büyük bir gazeteciyi...
Ama ben bir gazeteci abimi değil, babam **Uluç Gürkan**’ın “abisi” bir amcamı değil, bir masal kahramanımı kaybettim.

Yazan: DEVRİM GÜRKAN

Mete Akyol’un gazeteciliği...
Mete Akyol’un dünya görüşü...
Mete Akyol’un edebi gücü...
Onlarca şey yazılacak elbette...

Ama benim için Mete Akyol, hikayeler demek. Özellikle Talas - Tarsus hikayeleri...

Gerçek bir Tarsus-Amerikan Efsanesi’dir o zira.

Okul duvarından atlayarak başlayan gazetecilik kariyeri, gazeteci kimliği ile okul arkadaşlarına yaptığı “güzellikler”, okuldan ailelerine yollanan uyarı ve ceza bildirimlerini yok etmesi gibi onlarca hikaye.

Jandarma Komutanı’nı ayartıp sınavdan “kendini tutuklatarak” kaçması mesela.

İki jandarma eşliğinde okulu terkederken gülmek için kendini nasıl tuttuğu, konudan habersiz jandarma askerinin “*Ne diye gülyorsun!*” diye çıkışması... Sonunda “*Sınavdan yırtarken sopayı yakalıyorduk*” sözleri...

Ömer Ağa var bir de... Coğrafya hocası. Bir diğer efsane:

Mete Akyol gecenin bir yarısı okul duvarından atlarken nöbetçi öğretmen

olan Ömer Ağa’ya yakalanır. Gece karanlığında başlar koşmaya ama tıkanır. Ömer Ağa başka bir öğrenciyeye benzeter onu. “*Ahmet gördüm seni dur*” diye bağırır. Dedim ya Mete abi de tıkanmıştır, nefessiz.

*Mete Akyol,
benim için
hikayeler
demek.
Özellikle
Talas-
Tarsus
hikayeleri*

Durur ve döner son bir umut. **“Çanak çömlek patladı.”**

Bir diğer hikayesi cimriliği ile meşhur hocadan para alıp alamayacağına dair girdiği iddiadır. Tarsus sokakları dilenci doludur. Dilenci kılığına girip hem iddiayı kazanır, hem de gazeteye şahane bir haber yapar.

Benim en sevdiğim hikaye ise Ömer Ağa'nın son sınavı.

Mete Akyol'un coğrafya dersinden tam not alması gerekiyor bu son sınavda. Yoksa bütünlemeler var. Son 2 haftayı elinde coğrafya kitaplarıyla geçirir... Her fırsatta Ömer Ağa'nın karşısına çıkar, sorular sorar. Ama gerçekte kitaplardan bir kelime bile okumamaktadır.

Sınav günü başlar kağıda döşenmeye. Kimine göre maç anlatır, kimine göre aklındaki bir haberi. Sayfa sayfa yazar.

Sınav bitimi kağıtlar teslim edilirken bir punduna getirir ve alır kendi sınav kağıtlarını.

Hemen ertesi gün dayanır kapısına. Hocam okudunuz mu? Ve devam eder tacize. Her fırsatta. “Hocam kaç aldım?” “Hocam...

Hocam...”

Ömer Ağa sıkıntılı. Kağıt yok ortada. Ama, oğlanın 2 haftadır kitaplarla yatıp kalktığını görmüştür. En sonunda açıklar.

“Mete 95 aldın.” “Ama...” der, **“gayretin için ortalamanı hakettiğinden yüksek vereceğim.”**

Peki Mete Akyol ne yapar?

Tabi ki keyifle bir kenara oturmaz.

“Hayır” der.

“Olamaz. Benim hakkım 100. Getirin kâğıdımı kontrol edeceğim...”

Bu ve benzeri onlarca hikayeyi dinledim durdum Talas Tarsus gecelerinde. Kimisi yakıştırama, kimisi bir başkasının, kimisi uydurma, kimi abartı. Tartışma çok.

Ne farkeder.

Hepsi Mete Akyol'un, Hepsi Talas-Tarsus'un...

Bir gazeteci abim değil, babamın abisi bir amcayı değil, bir masal kahramanımı kaybettim ben. Işıklar içinde uyusun...

Tarsus'da gazete haberi için girdiği dilenci kılığındaki resmi

Ve umarım bir gün, bir genç Talas'lı ya da Tarsus'lu toplar bu hikayeleri.

Gerçekten yaşanmış bir Rıfat Ilgaz eseridir o zira...•

Mete Ağabeyim Benim...

Yazan: TURGUT KESKİN

Dünyada kaç kişi senin gibi yaşama sevinci ve sevgi dolu bir insanla hayatı paylaşıp, birlikte çalışma şansı yakalar bilmiyorum.

Yaklaşık 30 yıl önce senle tanışmış olmak hayatımın en büyük şansıydı diyebilirim.

Kimseyi rencide etmemeye gösterdiğin özenin, nezaketin ve duyarlılığınla en sıradan anlarda bile farkındalık yarattığını biliyorum.

Sıkıntıda olan birinin çaresizliğini karşısındakinden daha iyi algılayan olağanüstü “empati” duyguna; yardımının karşısındakini incitmeyecek bir yolunu aradığında-ki çabana birçok kez şahit oldum.

Sevgiyi insanlığa borç olarak kabul eden bir yüreğin vardı.

Mahatma Gandhi'nin sözleriyle,

koşulu olmayan sendeki “*sevgi, “ızdırıp çekse de, hiçbir zaman ne gücenir ne de intikam almaya çalışır”*”dı.

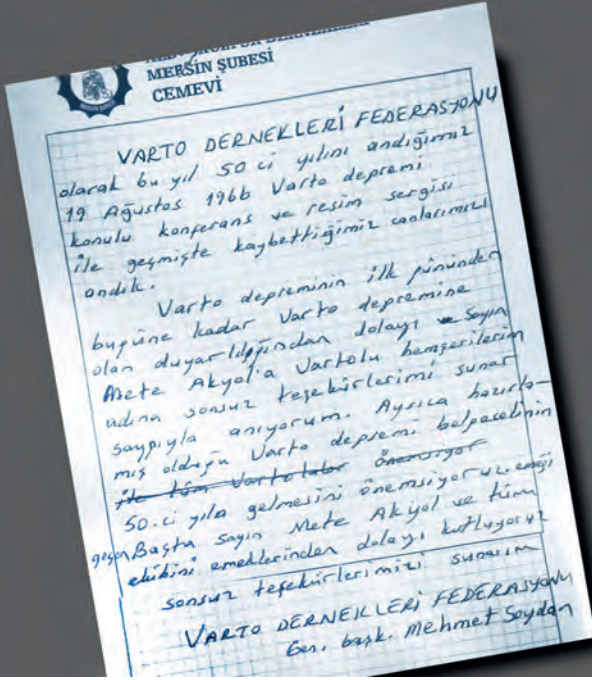
Umudu yitirmemek, denge, tevazu, sabır, insana ve yaşama saygı senin doğal halinde bulunan ve senden yansıyarak hayatlarına dokunduğun herkeste bıraktığın izlerdi... Varlığın herkesin hayrınaydı...

Zor anları umuda ve neşeye çevirebilme yeteneğini, sürekli iyiliği yaşatmaya çalışan bilgeliğini hep hatırlayacağım.

Değerli ailene ve seni seven tüm dostlarına sabırlar dilemekten başka söz bulamıyorum.

Işıklar içinde ol...

Barış'ın notundaki gibi “yerin yüreğimiz” Mete ağabey... •

Vartolular Mete Akyol'u Unutmadılar.

Varto Dernekleri Federasyonu Başkanı Mehmet Soydan, Varto depreminin 50. yılı nedeniyle düzenlenen etkinlikler dolayısıyla Mete Akyol'u anan bir teşekkür notu iletti. Mehmet Soydan'ın zor günlerinde Vartoluların yanlarında olan gazeteci Mete Akyol için yazdığı içtenlikli notun metnini okurlarımızla paylaşıyoruz:

“Varto Dernekleri Federasyonu olarak bu yıl 50'inci yılını andığımız '19 Ağustos 1966 Varto Depremi' konulu konferans ve resim sergisi ile geçmişte kaybettiğimiz canlarımızı andık.

Varto depreminin ilk gününden bugüne kadar Varto depremine olan duyarlılığından dolayı Sayın Mete Akyol'a Vartolu hemşehrilerim

adına sonsuz teşekkürlerimi sunarak saygıyla anıyorum. Ayrıca hazırlanmış olduğu Varto depremi belgeselinin 50. yıla gelmesini önemsiyoruz. Emeği geçen başta Sayın Mete Akyol ve tüm ekibini emeklerinden dolayı kutluyoruz.

Sonsuz teşekkürlerimi sunarım.”

**Varto Dernekleri Federasyonu
Gen. Bşk. Mehmet Soydan**

O Benim İçin Sığınılacak Bir Limandı...

Yazan: FARUK GÜNEY

2000 yılının Aralık ayından bu yana Bütün Dünya dergisine eksiksiz her ay hizmetim oldu. 16 yıl birlikte çalıştığım Hocamı, ağabeyimi, mesai arkadaşımı, aile büyüğümü aniden kaybettiğime hâlâ inanamıyorum.

O benim için sığınılacak bir limandı...

Moralim bir şeylere bozuk olduğunda hemen ilk Hocamı arardım, beni kendime getirirdi. 5 yaşındaki oğlumun yaptığı bir haylazlığı anlatmışım. Buna cevaben eşi Gülçin hanımın telefonda bu sene kar yağmadığından yakındığını duyan Ufuk ağabeyin, annesini mutlu etmek için salonun her yerine tuz döktüğünü, **“Bak anne kar yağdırdım senin için”** dediğini anlatmıştı...

Sadece bir kere bana kızdığını hatırlıyorum, 2 gün aramaya cesaret edememişim. İtiraf edeyim önce Turgut ağabeyi aradım durumu anlattım, **“Tamam ben konuşurum, duruma göre ararsın”** demişti.

Her ayın 10’undan itibaren Yılmaz ağabey ile yazarlardan gelen yazıların düzeltilerini yaparız, daha önce bir tarihte beni aradığını pek anımsamıyorum. Ta ki 3 Kasım 2016 tarihine kadar.

Telefonu açarken **“Yılmaz ağabey beni neden arıyor acaba? Henüz okuması için yazı da gön-**

dermemiştim.” diye düşünmüştüm. **“Faruk, maalesef Mete’yi kaybettik.”**

Sadece üç kelime, bir insanın canını böyle acıtabilirdi.

2016 Aralık sayısı benim için en zor sayı oldu, bazen yazarların yazdıklarına, bazen hocamın “tam gözlerimin içine bakan” fotoğraflarına takıldım kaldım.

Sayfaları kapatıp açtım, bir daha, bir daha...

Onun için bu sayıda dergiye bir şeyler yazmak istedim ama maalesef yapamadım. Beni başışlayın, Onu ben kimseye tarif edemeyeceğim...

***

Ufak bir anı:

Yine bir gün dergi bağlanmış, ben Mete hocamın evindeyim, bir yazının yazar ismini “xxxx” diye yazmışız, hocama sordum,

“Hocam, bu yazının yazarı kim?”

“Etem Loyka” dedi.

“O da kim hocam?”

“Gel” dedi, aynanın karşısına geçtik, **“Bak...”** dedi **“Yeni yazarımızla tanış!”**

Tabii gülüşmeler...

Benim yerim sende ne kadar bilemem ama, senin yerin bende çok başka.

Seni çok özlüyorum hocam...•

Nezaket, Onur, Sevgi ve Saygı. Sonsuza kadar...

Yazan: DENİZ KARA

O aklımın erdiği günden bu yana hepimizin evlerinin her günkü konuğuydu. Ya televizyonda ya gazetede ki köşesinden merhaba derdi. Aileden biriydi tüm Türkiye için.

Henüz ilkokuldayken evimize alınan Milliyet gazetesinin sayfalarındaki satırları ile tanıştık Mete abi ile. Öyle bir üsluba sahipti ki o yaşta bile yazdığı nükte dolu satırları okurken nasıl güldüğümü hatırlıyorum. Gazetede ki “Göz-göze Dizdize” köşelerinden sonra Rahmetli abimiz Ali Orhan Birol’u ebedi yolculuğuna uğurlarken Ankara Kocatepe camiiinde kendisiyle yüzyüze tanıştık. Bu tanışıklığımızda güzel bir dostu kaybetmenin hüznü ve dostumuz Ali Orhan Birol abinin sevgisi vardı ve hep de vardı. Mete Abi, Sevgili Ali Orhan Birol için **“O gerçek bir abiydi, abi kelimesi her anlamıyla onda karşılığını bulurdu, Talas Kolejindeyken hepimize sahip çıkardı.”** demişti.

Mete Abi’yi de tanıdıkça ve yıllar geçtikçe onun tıpkı bu ifade ettiği şekilde “abi” kelimesini sonu-

na kadar hakkettiğini gördüm, tanık oldum.

Gün geçmiyordu ki Mete abiden Ankara’da olacağına dair telefonlar gelmesin. Ben onun yaşında biri için İstanbul-Ankara arasında mekik dokumanın nasıl mümkün olduğunu düşünürken, o bunları çok olağan bir şekilde yapıyordu. Ona baktığımda dostluğun ne olduğunu ve yaşamındaki tüm insanlara ve hayata nasıl sahip olunması gerektiğini öğreniyordum.

O söyledikleri, yazdıkları ve davranışları ile insan olmanın anlamını bilerek yaşıyordu.

Kendini hayata, insanlar için bir şey yapmaya hepsinden önemlisi kendisini mesleğine adanmış bir insandı. Onunla birlikteyken bu halini iliklerinize kadar hissedersiniz. Sohbet ederken sizi dikkatle dinler ve her konuda her konuştuğunuz anda yüzünüze bir İnsanlık rüzgarı çarpardı. Bir memleket sevdası ve müthiş bir Atatürk aşkını da bu sohbetin içinde her zaman hisseder-

diniz. Tüm bunlar konuştuklarının bütününde size öyle bir akar, öyle bir dolar ki içinize... Vatani da, Atatürk'ü de, memleketin hallerini ve meselelerini tekrar sever ve sevdalanırdınız. Onun kullandığı sözcüklerle, Türkçenin ne kadar güzel ve konuşmanın ne kadar ciddi bir iş olduğunu bir kez daha düşünürdünüz. O konuşurken, onun gerçek bir söz ustası olduğunu anlardınız.

O gerçek bir Atatürk sevdalısı olduğunu size yazarken de sizle konuşurken de hissettirirdi. Hem de bunu çoğu zaman görürsünüz. Mete Akyol hayatınızda ise öyle olaylara tanık olurdu ki hangisini anlatmam bilemedim.

Bir gün Ankara yollarında olduğunu, sevgili torunu Barış'la geldiğini ve Barış'a bir söz verdiğini söylemişti. Ankara'ya geldikleri akşam torunu Barış'la tanıştığımda bu Atatürk sevdasını daha iyi anladım. Taa İstanbul'dan kalkıp Ankara'ya gelme nedenleri ve o verilen söz nedir merak etmiştim doğrusu. Ve Mete abi, Ankara'da bulunan bir Atatürk heykeli için geldiklerini söyledi. Sevgili torunu Barış da Atatürk'ün elini tutacaktı.

Mete Akyol, torunları Güneş ve Barış ile Mete Abi bir dede olarak torununa bu sözü vermişti. Ve sevgili Barış'ın fotoğrafını Atatürk'le fotoğrafını çekecekti. Bunca yol o koca yürekli sevgili torunu Barış ve Atatürk'ü için gelinmişti. Varlığını nereye koyacağımı bilemediğim Mete abimden geliş nedenini duyduğumda gözlerim doldu, bir süre ikimiz de konuşmadık.

İşte bir rüzgâr daha çarpmıştı yüzüme. Bu hayatta neler uğruna var olduğumuzu, memleket sevdasını, Atatürk'ü sevmenin büyüklüğünün ne demek olduğunu bir kez daha düşünmek gerektiğini anladım. Bu onun yanında canında bir sevdaydı.

İşte o gün ondan hayatı en küçük ayrıntısına kadar büyük bir ciddiyetle yaşamının ne anlama geldiğini daha iyi öğrendim.

Bu yorulmak bilmeyen cesur insanın elbette bize hayatı boyunca yazdıklarını okuduk, söylediklerini dinledik ve bir çok anı da biriktirdik birlikte.

Sami Kohen'in Mete abiyi anlatırken *“Asansöre ve uçağa bilmekten korkardı. Milliyetin yeni binasına taşındığı zaman bu onun için bir sınav oldu.”* dediği yazıyı okurken, Rahmetli Macide Tanır'ın evine gidişini ve oradaki tek kişilik Asansöre nasıl bindiğini anlattığı gün geldi aklıma. Asansörden korkuyordu ama asıl Macide Tanır'ın evine gittiğinde girişteki panoda yazan şeyi gördüğünde daha çok korkmuştu.

“Böyle korkunç bir şey görmedim” dedi. Panoda eğer Macide Tanır'a bir şey olursa acil aranacak numara olarak bir vakıf adı ve o vakfın numarası varmış. Ve ardından hemen ne yaptığından şöyle bahsetti;

“Bir ömür boyu bu ülkeye, bu insanlara hizmet veren Cumhuriyetin sanatçısı bir kadın ve ona bir vakıftan başka sahip çıkan kimse yok ha, bu memlekette dedim ve hemen kalemimi çıkarıp ilk sıraya ismimi ve telefon numaramı yazdım.” dedi.

Son gününe kadar “o tek kişilik asansöre” binerek Macide Tanır'ı hiç yalnız bırakmadı. Ne korku, ne başka bir şey onun dostlukları için yapacaklarının yanında hiç bir zaman önemli olmadı. O yine her zamanki sahiplenici üslubuyla

hayatını yaşadı. Tıpkı “Cumhuriyet kimsesizlerin kimsesidir.” cümlesini düstur edinmiş olarak yaşayan bir “Cumhuriyet Dervishi” gibiydi benim için. Vatanını, Atatürk'ünü, milletini, bayrağını, insanlarını, yediden yetmişe hep benimsedi ve sahip çıktı. Taa ki son güne kadar.

Öğrendim ki o Ankara yoluna çıkmadan önce Ankara'da göreceği ve görmek istediği tüm dostlarını aramış ya da mesaj atmıştı. *“Ankara'ya geliyorum, gelince inşallah görüşmek kısmet olur.”* demişti, hepimize son söz olarak.

Ben de Tuncay Özkan'ın senin ardından dediğini aynen paylaşıyorum *“Tekrar kavuşuncaya kadar Elveda...”*

Ve şu anda bu yazdıklarımı yanıbaşımdayken okuduğundan hiç şüphem yok Mete abi!

* * *

Kısacık bir anı;

İşyerinde Aynı binada olan Sevgili komşum İsmail Baydaş'la (kendisi Ankara'nın ilk ve tüm ünlülerin ve siyasetçilerin fotoğrafçısıdır) Âşık Veysel'in ölüm yıldönümü nedeniyle sohbet ediyorduk. O kadar güzel bir şey anlattı ki ben de bunu Mete Abi'ye telefonda anlattım. Mete Abiden o her zaman ki nüktedan ve muzip haliyle bir cevap geldi; *“Güzelim sen de bizim aramızda Efes harabelerini gezen turistlere benzedin.”*

Ben Efes harabelerini gezen turist olarak kalmaya razıydım sizin yanınızda.

60 Yıllık Kadim Dost

Yazan: ERKAN ÖZERMAN

Altmış yıllık bir dost, insanın hayatından ölümle çıkmaz, çıkmaz...

Yaşadığı müddetçe de anılarıyla benimle beraber olacak. Ülkemizin efsane gazeteci-yazarlarından biri olan Mete Akyol işte böyle bir dostumdur. Tabiri caizse “kadim dostumdur.”

İnanılmayacak kadar zor günlerde veya neşeli anlarımızda Cumhurbaşkanlığı Köşkü’nden Körler Okulu’na, Sanat Güneşi’nden Anadolu ozanlarına hemen hemen her konuda zirveden, sokakta yürüyen kişilere, ayakta alkışlanan

mega starlardan, hapisane köşelerine düşmüş gençlere kadar taklit edilmesi zor olan bir üslupla onları yazan, en güzel fotoğraflarını çeken, dostumun bir olayını içime hiçbir zaman sindiremedim. Kanal 6’da yapılan Zeynep Özal röportajını, BBC’de yayınlanan Lady Diana röportajı kadar kaliteli yani, her soruyu her teferruatı terbiye çizgisi içinde bir insana nasıl soru sorulacağını ders verir gibi yaptı. Tam not... yani on üzerinden on.

Ne var ki, röportaj yapmayı karşısındakine hakaret etmek, bağırarak, çağırarak ilkelerini be-

nimsemiş birçok zavallının hışımına uğradı. Bu zarafeti anlamayanlar içinde ne yazık ki basın dünyasının popüler isim yapmış kişilerinden de bazı zavallılar çıktı. Ben onlara anlatmaya çalıştım.

BBC röportajında spiker Lady Diana'ya "Yüzbaşı ile ilişkiniz daha ileriye gitti mi?" diye sordu. O da cevap olarak "Evet" dedi. Herhalde "Adamla yattınız mı,

Yaptığı haber ve röportajlar bugün dahi hafızalarımızda yerini koruyan izler bırakmıştır. Her dönemde gazeteci olarak saygınlığını ve tutarlılığını korumuştur.

kalktınız mı, nasıl seks yaptınız" diye soracak hali yoktu. Anlayan için yeterli bir soruydu. Çünkü her şey anlaşılıyor.

Mete Akyol, Zeynep Özal'a hemen hemen her soruyu sordu. Fakat bunu öyle bir üslup ve terbiye içinde yaptı ki; demek ki bunu izleyen ünlü gazeteci arkadaşlarımız da kendi mesleklerinden çok uzaktalar. Veya bugünkü hale gelmemize o gibi insanların anlayışsızlığı sebep oldu. Çünkü artık hiç soru soramaz

hale geldiniz.

İşte bu olay benim Mete Akyol'un hayatında, unutamadığım, meslektaşlarımı suçladığım, hatta biraz daha ileri giderek insanları suçladığım bir olaydır.

Türk basın ve televizyon dünyasının duayeni, Doğan Holding Onursal Başkanı; Mete Akyol için "Farklılık yaratan, usta bir kalemdi. Gazetecilik mesleğine tutku ile bağlıydı. Yaptığı haber ve röportajlar bugün dahi hafızalarımızda yerini koruyan izler bırakmıştır. Her dönemde gazeteci olarak saygınlığını ve tutarlılığını korumuştur. Mesleğine kendi kişiliği ve haysiyetiyle sahip çıkmasını bilmiş ve beni derinden etkilemiştir.

Nur içinde yatsın. Yeni kuşak gazeteciler Mete Akyol örneğinden çok ders alabilirler. Akyol; Türk basın tarihinde yerini almıştır" - sözleri ile verilen yüzlerce beyanat içinde benim gönlümde ilk yeri alan açıklamadır.

Mete hayatta çok şanslıydı. Çünkü onun arkasında, yanında, elini tuttuğu bir Gülçin Akyol vardı. Allah herkese böyle bir eş nasip etsin.

Doktor oğlu Ufuk Akyol "Hiç acı çekmeden, bir anda gitti" dedi. Kendisine "Darısı benim başıma" diyerek cevap verdim.

Sonsuza kadar yatacağı Büyüka-da'da ışıklar içinde yatsın, sonsuza çıktığı bu yolculukta can dostum, nur içinde yatsın. Tanrı'dan rahmet dilerim... •

“Basın özgürlüğü önündeki asıl engel patron baskısıdır”

Usta Gazeteci Mete Akyol, *“Yalnızca Türkiye’de değil, tüm dünyada basın özgürlüğünün önündeki en büyük engel, devletin yasalarından da önce, gazete sahiplerinin tutum ve davranışlarıdır. Siyasal kısıtlamalar, bu engellerin yanında pek büyük bir önem taşımıyor.”* dedi.

10 Ocak 1961... Gazetecilerin çalışma haklarında önemli iyileştirmeler getiren 212 sayılı Yasa’nın yürürlüğe girmesi üzerine, 9 gazete sahibi, yasayı protesto etmek için 3 gün boyunca gazeteleri yayımlama-

Yazarımız Sabriye Aşır’ın Mete Akyol’la yaptığı Bütün Dünya’nın Şubat 2013 sayısında geniş olarak yayımlanan röportajı.

ma kararı aldılar. Ancak gazeteciler de, bu ‘protestoyu protesto etmek’ için önce 10 Ocak 1961 günü yürüyüş yaptılar. Ardından da üç gün kendi gazetelerini yayımladılar. O gazeteciler arasındaki Mete Akyol, 12 Ocak 1961 tarihli Öncü Gazetesi’nde olayı, *“İstanbul’da dokuz gazetenin patronları üç gün gazetelerini basmayacaklar. Hiç kimse de kendilerine “Basın” demiyor.”* fıkrasıyla hicvedecekti...

Bütün Dünya Genel Yayın Yönetmeni Mete Akyol ile gazeteciliğin ‘dünyü’ ve ‘bu gününü’ konuştuk...

● **Gazeteciliğe nasıl ve ne zaman başladınız?**

“İlkokul üçüncü sınıfta okuduğum yıl, bir sınıf arkadaşımın Ordu Gazi İlkokulu'nun ilk duvar gazetesini çıkardık. Gazetemizin adı 'Okul Sesi' idi. Her Pazartesi sabahı gazetemizi okulun giriş koridorunun duvarına asardık; ilk gün baştan sonra kadar okur, öteki günlerde ise gider, gelir, hayran hayran seyrederdik.

Son iki yılda gazeteyi dört arkadaşımın ben çıkarıyordum. Yaz tatilinde Amerikan dergilerinden ilginç haberler çeviriyordum ve bunlar; Ordu'nun köklü gazetesi 'Gürsesi' te, “Çeviren: Mete Akyol” imzasıyla yayımlanıyordu.

Lise öğrenimimi yaptığım Tarsus Amerikan Amerikan Koleji'nde üç arkadaşımın yardımıyla dört yıl süreyle her hafta Pazartesi sabahları, hem de ‘dört ve sekiz sayfalı’ bir okul gazetesi çıkardım. ‘The College Times’ idi adımız.

O yıllarda, Hürriyet gazetesinin Tarsus muhabiri oldum. İki yıl

hem öğrencilik, hem muhabirlik görevi yaptım. Lise son sınıfta, 22 Ocak 1955'te, Hürriyet'te ilk imzalı röportajım yayımlandı.

Ankara'da Ulus gazetesinin çocuk sayfası için öyküler, haftalık Pazar Postası gazetesine de Amerikalı yazarlarından öyküler çeviriyordum. Dünya gazetesinde foto muhabirliği üniversitenin son sınıfında, Milliyet'in Ankara Bürosu'nda çalışmaya başladım.

Bana sorduğunuz soruyu şimdi ben size sorayım: ‘Siz söyleyin, ben ne zaman başlamışım gazeteciliğe?’

● **Mesleğinde 62 yılı geride bırakmış ve halen sürdüren bir usta gazeteci olarak, ‘Gazetecilik nedir’ sorusuna nasıl yanıt verirsiniz?**

“Gazetecilik, bilmeyene öğretmek açısından öğretmenliktir; vatandaş hakkını savunmak açısından savcılıktır; haklı olanın hakkını korumak açısından yargıçlıktır; bir derdini duyurmak isteyeninin konuşan ağzı olmaktır, bir başka kişinin duyan kulağı, gören gözü olmaktır.”

● **Hiç ‘Bu iş acaba bana göre mi’ diye sorguladığınız, vazgeçmeyi düşündüğünüz anlar oldu mu?**

“Tam tersi... Mesleğimi yaparken her zaman, “Tam da bana göre iş” demişimdir hep.”

● **Meslek yaşamınızda sanıyorum pek çok unutamadığınız anı biriktirdiniz. Bunların ilk sırasında hangisi geliyor?**

“On gazeteci arkadaşımın birlikte Kıbrıs'ta, savaş sırasında tutsak alınma anımızı yıllarca

unutmadım. İtiraf edeyim, unutmak da istemedim. Bir de, Celal Bayar'ı evinde beklediği akşam İsmet İnönü'nün sarılıp, beni göğsüne bastırması olayını hiç unutmadım, unutmak da istemedim."

● **Gazetecilikte altın ilkeler nelerdir? Bir gazetecinin başarılı olması için bu ilkelere uyması tek başına yeterli midir?**

"Gazetecilikte tek altın ilke vardır: Kendini kullandırmamak. Bu ilkeyi koruyan bir gazeteci, yalnızca mesleksi onuruna değil, kişisel onuruna da toz konduramaz.

● **Gazeteciliğin zaman içerisinde değişime uğradığını düşünüyor musunuz? İlk yıllarınızdaki gazetecilik yaşamıyla, bugünkü arasında nasıl farklar görüyorsunuz?**

"Değişime uğramak, hemen her alanda olduğu gibi, gazetecilikte de iki yönlü oldu. Değişim hem yozlaşmak, hem gelişme açılarından oldu. Gelişme de iki ayrı alanda gösterdi kendini. Beyinsel gelişme ve teknik gelişme.

Yarım saatte yüz bin baskı yapabilecek baskı makinelerine de sahibiz, yabancı dil bilen, dünya olaylarını o ülkelerin yazarlarının kalemlerinden izleyebilen ve buzdanın su altındaki bölümünü de görebilen gazetecilere de sahibiz.

Hemen her meslekte ya da alanda olduğu gibi, gazetecilikte de değişimin öteki yönü yozlaşmaktır. Gazetecilikteki yozlaşmanın, öteki alanlardaki yozlaşmadan ne ileri giden, ne geri kalan yanı vardır."

● **Size 'Artık bu işin artık tadı kaçtı' dedirten bir olay oldu mu?**

"Sorunuza yanıtım, "Bir olay mı?" diyerek size hayretimi bildirmemdir. Hepimize bu sözü söyleyecek yalnızca bir değil, o denli çok olay var ki her yerde..."

● **AB İlerleme Raporu'nda yer aldığı gibi, Türkiye'de basın özgürlüğü uygulamada kısıtlanıyor mu? Bu konuda ne düşünüyorsunuz?**

"Yalnızca Türkiye'de değil, tüm dünyada basın özgürlüğünün önündeki en büyük engel, devletin yasalarından da önce, gazete sahiplerinin tutum ve davranışlarıdır. Bu tutum ve davranışların sertliği, gazete sahiplerinin sahip oldukları öteki işlerindeki kârlarının yüksekliğiyle düz orantılıdır. Siyasal kısıtlamalar, bu engellerin yanında pek büyük bir önem taşımıyor."

● **Misyon gazeteciliği nedir ve yeni bir şey midir? Yoksa geçmişte de örnekleri var mıdır? Ve misyon gazeteciliği, gazetecilik etiğiyle bağdaşır mı?**

"Misyon sözcüğünün anlamı 'yapılması gereken görev' olduğuna göre, gazetecilik elbette bir 'misyon' mesleğidir. Her vatandaşına eşit eğitim hakkı, sağlık hizmeti, ulusal gelirin hakça paylaşımı sağlayabilmek misyonlarının yeterince yerine getirilemediği ülkelerde 'misyon gazeteciliği', ulusal ve insansal bir görev niteliği kazanır. Ki 'misyon'un böylesi, gazetecilik etiğinin de ötesinde, duyarlı insan olabilme, sorumlu yurttaş olabilme etiğidir.

● **Bugünün Türkiye’inde gazetecilik yapmak zor mu?**

“Bugünün gazetecilik yapmak, elbette zor bir iştir ama... İçinde bulunduğu bu ahval ve şeraite karşın görevini sonuna değin yapabilmek, sorumluluk duygusu taşıyan her gazetecinin ‘birinci vazifesidir.’”

● **Bugün Prof. Dr. Mehmet Haberal’ı da aslında, Başkent Üniversitesi’yle birlikte Bütün Dünya ve Kanal B’nin kurulmasındaki öncülüğüyle bir basın mensubu olarak da kabul edemez miyiz? Diğer yandan da, içerisinde bulunduğu koşulların zorunlu kılması nedeniyle Silivri’de hazırladığı 3 kitabıyla, bir yazar kimliği de kazanmış olmuyor mu?**

“Sayın Haberal’ın ülkemize ve ülkemiz insanına olduğu denli, tüm dünyaya ve insanlığa yaptığı hizmetler, gazetecileri de kendisine hayran bırakacak üstün değerdedir. Gazeteciler, onun hizmetlerinin yarısının da yarısını bile yapabilirlerdi, övünebilecekleri daha anlamlı başarıların sahipleri olabilirlerdi.

“Sayın Haberal, bu çalışmalarıyla bir ‘yazar’ kimliğinden önce, yaşamı boyunca ‘sorumlu bir aydın’ kimliğini, cesaretle yerine getirebildiğini bir kez daha kanıtlamıştır.”

Cezaevindeki haksızlıkları ve yanlışlıkları özellikle Türk kamuoyunun gözleri önüne serdiği kitaplarıyla Sayın Haberal, bu çalışmalarıyla bir ‘yazar’ kimliğinden önce, yaşamı boyunca ‘sorumlu bir aydın’ kimliğini, cesaretle yerine getirebildiğini bir kez daha kanıtlamıştır.

Bu çalışmalarıyla Sayın Haberal, ‘otorite’ karşısında Hipokrat yemininin namusunu unutan kimi meslektaşlarına da, ‘otorite’ altında seslerini yitiren kimi aydınlara da, “günü geldiğinde örnek alabilecekleri” bir örnek aydın varlığı oluşturmuştur.” •

Mete Amcam ile en değerli anılarımdan biri Gülçin Yenge ile birlikte sevgi dolu karşılımları, buluşmanın şerefine değerli bir şampanya patlatmasıdır. Kocaman, içten ve samimi gülümsemesi, yaşam enerjisi ile beni kucakladı. Daha sonra Büyükkada’da evinde eşimle beraber ziyaret ettiğimizde verandanın duvar tarafına ufak bir masa sabitlemekle uğraşıyordu, benden ısrarla yardım etmemi istedi.

İşi istediği gibi bitirdikten sonra masaya imza atmamı istedi, o günkü anımızı belgelemek, ölümsüzleştirmek istiyordu sanki. Tüm yakınlarının, tanıdıklarının hayatında bıraktığı anlamlı izler, anılar ile tüm ailemiz onu sevgi dolu kocaman yüreği ile her zaman hatırlayacağız.

Alan Deniz

Sevgili Mete Hocam...

Her iletinizi özenle sakladığım Harşivimden yıllar önce büyük bir mutluluk ve heyecanla okuduğum 25 Ekim 2000 Tarihli iletinizi buldum ve tam 16 yıl sonra bu kez gözyaşları ile okuyorum.

“Sevgili Nuray,

Sana bundan böyle “Sevgili Nuray Kardeşim” diye hitap etmeyeceğim. Çünkü Bütün Dünya’nın artık yalnızca bir okuyucusu değil, yazarısın da. O nedenle bundan böyle sana da, öteki tüm meslektaşlarıma hitap ettiğim biçimde, adınla hitap edeceğim.

*“Sana ‘hayırlı olsun’ dileklerini ve ‘Mesleğimize hoşgeldin’ selamımı gönderiyorum. Gözlerini öperim, Sevgili Nuray meslektaşım.
Mete Akyol”*

Bütün Dünya çatısı altında tam 16 yıl! Onca yılın her anı belleğimde öylesine canlı ki, sanki daha dün gibi. Oysa akşamları Bütün Dünya okuyarak uyuttuğum beş yaşındaki

küçük kızım şimdi 21 yaşında bir genç kız. Ne çok şey öğrendim sizden bu 16 yılda, ne çok şey paylaştık.

Yalnızca hocam değil, rahatlıkla her an, her konuda arayıp konuşabileceğim, desteğini her an hissettiğim ağabeyim, en güvendiğim dostum oldunuz benim için.

Neden tam da bu ay bilmiyorum ama bir kaç hafta önce dergimizin Aralık sayısı için sizinle ilgili yazmayı düşündüm. Yüreğinizdeki insan sevgisini, hep hayranı olduğum, bitmek tükenmek bilmeyen enerjinizi, sizden mesleğime ve yaşama ilişkin öğrendiklerimi yazmak ve sizi daha bir yakından tanıtmaktaki amacım okurlarımıza. Bu düşünce aynı zamanda gülümsetmişti beni çünkü biliyordum ne diyeceğinizi **“Sağol, sağol Nuraycığım bu güzel düşüncelerin için ama olmaz.”**

Derginin yazarının yayın yönetmenini öven yazı yazması hoş olmaz” diyecek ve gülümseyerek **“Hem ben hâlâ hayattayım, sana iki gün izin, sen yeni bir yazı yaz”** diyecektiniz.

Oysa benim yanıtım da hazırdı **“Hocam, her şeyden önce ben sizi övmüyorum, yalnızca gerçekleri yazıyorum. Sizinle her zaman vurguladığımız gibi Bütün Dünya dergisi, yazarları, okurları, emeği geçen tüm çalışanları ile yüreği sevgi dolu insanlardan oluşan koca bir aile ve ben de ailenin tüm bireylerinin sizi daha yakından tanımalarını istiyorum. Bunu da siz hayattayken yapmak istiyoy-**

Yüreğinizdeki insan sevgisini, hep hayranı olduğum, bitmek tükenmek bilmeyen enerjinizi, sizden mesleğime ve yaşama ilişkin öğrendiklerimi yazmak ve sizi daha bir yakından tanıtmaktaki amacım okurlarımıza.

rum izninizle.” diyecektim. Ama diyemedim... Geç kaldım hocam. Gidişiniz öyle ani oldu ki, sanki sahip olduğum tüm sözcükleri de alıp götürdünüz.

Sizi sayfalarca anlatmayı düşünürken şimdi tkandım sevgili hocam. Yazamıyorum. Yazıyorum, siliyorum, tekrar yazıyorum, tekrar siliyorum. Sanki telefonumun çalmasını ve **“Nuraycığım, bu ay dergi baskıya erken gidecek, yazını iki gün içinde gönderirsen iyi olur.”** demenizi bekliyorum. Ah bir çalsa... Ah bir kez daha sesinizi duysam ve **“Hocam, dün gece kötü bir kâbus gördüm”** diye size yokluğunuzu anlatsam.. Oysa sevenleriniz ve sevdiklerinizle uğurladık sizi sonsuzluğa. Bağışlayın sevgili Mete hocam, sayfalarca yazmaya gücüm yok şu anda. Bildiğim tek şey var, bir ay öncesine dek ölümlüydünüz, şimdi ölümsüz oldunuz. Sevginizin, insanlığınız, ilkeleriniz, öğretilerinizle hep var olacaksınız yaşantımda.

İşiklarla uyuyun... •

Mete Ağabey'in Anısına...

Rahmetli Mete ağabeyle bundan Ron sene önce, çok hoş bir rastlantı sonucu tanışmıştım. O günden beri de bana verdiği görevi, yani; Bütün Dünya Dergisinde yazmak görevimi sürdürüyorum. Tanışmamızdaki hoş rastlantıyı kısaca anlatmak isterim:

O sıralar internetteki yahoo edebiyat gruplarından birinde bir yazımı paylaşmıştım. Yaşamımın neredeyse tamamını geçirdiğim Kuzguncuk'un altmışlı yıllarında, sahip olduğumuz çok dinli, çok kültürlü ve çok dilli yaşantıyı kaybedişimiz üzerine hayli hüznü bir yazıydı. Yetmişli yıllardan itibaren başka ülkelere göç etmek zorunda kalan Yahudi, Rum ve Ermeni arkadaşlarımızı, komşularımızı anmıştım o yazıda. Gitmelerinin ardından onları bir daha hiç göremediğimiz için yazarken duygusallığım ağır basmıştı. Bu yazım internette çok

döndü dolaştı, yurtdışından bile yorumlar geldi. Chicago'dan yazan eski İstanbullu bir Rum vatandaşımızı ve Tel Aviv'den sevgilerini yollayan eski bir Yahudi komşumuza anımsıyorum bunlar arasında. Çok küskünlerdi ve onlar da benim gibi eski günleri özleyenlardı.

Derken bir sabah telefonum çaldı. Bütün Dünya Dergisinden arayan bir hanım, telefon numaramı, ilk romanlarımı yayımlayan yayınevinden aldığını söyledi ve ekledi:

"Yayın Genel Yönetmenimiz Mete Akyol, internetteki yazınızdan çok etkilendi ve sizinle tanışmak istiyor."

Mete Akyol, yazılarını senelerce takip ettiğim duayen bir gazeteciydi. Benimle tanışmak istediğini duyduğum anda yerimde duramaz halde geldim. Ertesi gün kalbim sevinçle çarparak Ataşehir'deki ad-

rese gittim. Ofisten içeri girdiğimde sıcacı bir gülümsemeye karşıladı beni: **“Hoşgeldin Mehmet Bey kardeşim.”**

O günden sonra da hep, **“Mehmet Bey kardeşim”** diye hitap etti bana. Bu beni çok mutlu ediyordu. Kısa bir sohbetten sonra derginin devamlı yazarı olmamı teklif etti. Ben de sevinçle kabul ettim. Onun gibi bir duayenle çalışmak, dergisinde yazmak bir nimetti benim için.

“Seni kıskandım doğrusu, böyle değerli bir insanla tanışyorsun, senelerce gazetede ki köşesini okudum.”

O gün, değerli eşi Gülçin Hanım aşure pişirmiş, bana ikram etti. Afiyetle yerken Mete ağabey yutkunarak bakıyordu. **“Siz yemiyor musunuz?”** diye sordum. Perhizde olduğunu söyledi.

Sonraki on sene boyunca yazılarımı hiç geciktirmeden düzenli yolladım, düzeltmeler için bana geri döndü, bazen unuttur, ve bir telaş içinde arardı: **“Mehmet bey kardeşim, dergi haftaya çıkıyor, sizin yazı hâlâ gelmedi.”**

Oysa çoktan yollamış olurdum. Böyle zamanlarda hiç uzatmadan bir kez daha iletirdim yazımı.

Bir seferinde, bir arkadaşıyla ziyaretime geldiler. Kuzguncuk

sahilinde oturup kahve içtik, fotoğraflar çektik. Onlardan ayrıldıktan sonra eve dönerken mahalleden tanıdığım bir adam yanıma geldi. **“Az evvel birlikte olduğun kişi, gazeteci Mete Akyol’du değil mi?”** diye sordu. Onayladım. Bunun üzerine: **“Seni kıskandım doğrusu, böyle değerli bir insanla tanışıyor sun, senelerce gazetede ki köşesini okudum.”** dedi. Göğsüm kabarak eve döndüm.

Son olarak, vefatından kısa bir süre önce telefonda konuşmuş-tuk. 3 Kasım sabahı, bir yazı için arayacaktım. Gözüm televizyona takıldı, vefat haberi veriliyordu. Yüreğim daraldı. Çok kötü oldum...

Bir konuda kendime kızıyorum. Mete ağabey gibi yakın tarihimizin en önemli olaylarına şahit olmuş, çok önemli devlet adamlarıyla tanışmış ve pek çok sırra vakıf olduğuna inandığım bir duayenle daha fazla vakit geçirebilir, ondan çok daha fazlasını öğrenebilirdim. Olmadı ne yazık ki. Büyük bir fırsatı kaçırdım. Son pişmanlık fayda etmiyor. Yine de onunla tanışmış ve birlikte çalışmış olmaktan büyük bir onur duyuyorum. O, on sene boyunca hep, Mehmet Bey kardeşiydim. O duru sesi hala kulaklarımda: **“Şu an trafikteyim, Mehmet Bey kardeşim. Eve gidince bilgisayarımı açıp hemen seni ararım.”**

Mete ağabeyi rahmetle ve saygıyla anıyorum. İyi ki o yazımı internete koymuşum. O sayede tanışmış olduk. •

Atatürk'ün manevi oğlu Abdürrahim Tuncak, Prof. Haberal ve Mete Akyol

Kanal B'de yayımlanan Bilmek Gerek adlı programında "Haberal Masası" ile

Yakın dostu Devlet Sanatçısı Macide Tanır'la

Bütün Dünya'yı birlikte yayımlamaya başladığı İnkılap Yayınevi'nin bir odasında gazeteci arkadaşları Reşit Aşçıoğlu ve Hüseyin Fındık'la

YAZILARINDAN SEÇMELER

Biz Tutsak Olduk, Rum Tutsak Kurtuldu

Gazetecilik ve aktörlük arasında, bir “mesleksel ortaklık” vardır.

Gazetecilerin de, aktörlerin de, görevleri gereği “kendilerini içinde buldukları durum”, gerçekte onların mesleksel kaderi değil, mesleklerinin doğal yaşantısıdır.

“Kral” olarak görevini yaptığı sahnede, bir gece sonra görevini “uşak” olarak sürdüren aktörle, görevini gereği dün Cumhurbaşkanıyla aynı masada yemek yiyen, ertesi gün ise dilenciler kampında bağdaş kurup, dilencilerle konuşan gazetecinin mesleksel ortaklığı, işte bu zıtlıkları, “mesleğin doğal yaşantısı” olarak benimsemeleridir.

Kıbrıs’ta İkinci Barış Harekâtı’nın son günü, on gazeteci arkadaşıyla birlikte Rumlara esir düştüğümüz an, bu olayın da mesleksel bir kader değil, mesleği-

*Bu yazı
Mete Akyol’un
“Yazamadıklarım”
adlı kitabından
alınmıştır.*

mizin doğal bir yaşantısı olduğunu kabullendim.

Lefkoşe’ye gitmek üzere bindiğimiz bir özel minibüsü Rum Ulusal Muhafız askerleri, Kaymaklı bölgesinde, kum torbalarından yaptıkları bir barikatın önünde durdurmuşlardı.

Elleri stenli on beş Rum, bir anda minibüsün çevresinde halka oluşturdular. Ellerimizi başımızın üstünde kenetledikten sonra, birbirimizle konuşmadan, tek tek aşağı inmemize izin verdiler.

Rum Ulusal Muhafız askerleri, biri yanımıza geldi, öteki on dördü

ise, beş altı adım karşımızda bir dizlerini yere dayadılar ve tetiğine dokunulduğunda saniyede kimbilir kaç mermi atan stenlerini üzerlerimize doğrultarak nişan aldılar.

Tetiğe dokunmak için, komutanlarının “Ateş” komutunu bekliyorduk.

“Komutan” durumundaki kişiyi öteki on dört askerden ayıran tek değişik görüntü, onun omuzlarında birer yıldız olmasıydı.

Komutan da, dünyanın hiçbir ülkesinin askerinde görülmeyecek denli uzun saçlıydı. Öteki on dört askerin birkaçı gibi onun da sakalları vardı. Üniforması da, öteki askerlerin üniformaları gibi, üzerinden dökülüyor görüntüsü veriyordu. Omuzlar düşük, pantolon paçaları yerlerdeydi. Komutunu bekleyen

---

Kendinden “Ateş” komutu bekleyen askerleri yerine, bize İngilizce bir komut verdi: “Yüzünüzü duvara çevirin ve ellerinizi havaya kaldırıp, avuç içlerinizi duvara dayayın.”

---

on dört asker gibi komutan da, bu üniformasıyla, Şarlo'nun kamera karşısındaki görüntüsünü anımsatıyordu.

Kendinden “Ateş” komutu bekleyen askerleri yerine, bize İngilizce bir komut verdi:

“Yüzünüzü duvara çevirin ve ellerinizi havaya kaldırıp, avuç içlerinizi duvara dayayın.”

Komutanın bu buyruğu karşısında, yüzümüzü kuzu kuzu duvara çevirip, havaya kaldırdığımız ellerimizin avuç içlerini de kuzu kuzu duvara dayamamız, kurbanlık koyunlar örneği, ölümü boyun eğerek karşılamaktan başka bir anlama gelmiyordu.

Hiçbirimizin ise, kolay kolay ölmeye niyetimiz yoktu.

“Tebrikler, bravolar sana kahraman teğmen” dedim. **“Silahsız on bir gazeteci öldürtün diye sana bir madalya verirler artık.”**

Teğmen bir adım geri çekildi ve karşımızdaki on dört sten namlusu yetmiyormuş gibi, bir de kendi silahını çekti, üstüme doğrulttu:

“Kes sesini” diye bağırdı. **“Tek kelime daha konuşmanız yasaktır.”**

Teğmenin bu son çıkışı karşısında, biz on bir gazeteci birbirimize bakiştık, göz kırptık. Ve başladık bir ağzıdan şarkı söylemeye.

Teğmen, bu kez üstümüze yürüdü:

“Kesin sesinizi diyorum size” diye sesinin tüm gücüyle bağırdı.

Ok yaydan çıkmıştı artık. Arkadaşlarının tercümanlığını yapmanın verdiği alışkanlıkla, tümü adına yine ben karşı koydum:

“Yargılandıktan sonra idam edilen bir kişiye bile son isteği

sorular” dedim.

“Bırakın da, yargılanmadan ölüme giden bizler, son isteğimizi yerine getirelim beri.”

Teğmen bu sözlerden bir şey anlamadı:

“Son istek ne demek?” diye sordu. **“Ölüme gümek ne demek?”**

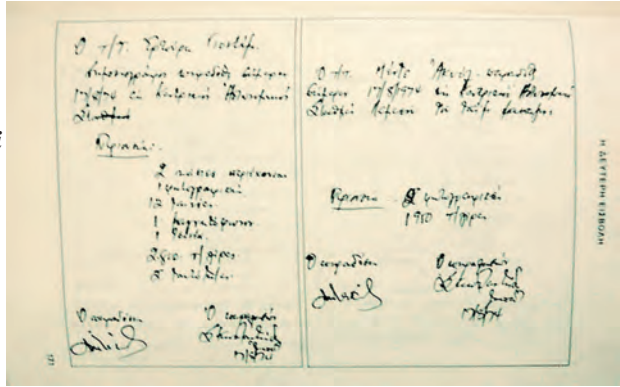
Beş altı adım ötedeki silahlıları işaret ettim: **“Bak”** dedim. **“Hepsi hazır, bekliyor. Biz de yüzümüzü duvara çevirdik mi hazır olacağız, değil mi?”** Teğmen, sinirli bir biçimde gülmeye başladı: **“Biz sizi öldürecek değiliz ki”** dedi. **“Üstünüzde silah olup olmadığını kontrol edeceğiz. Onun için duvara dönmenizi istiyoruz.”**

TRT kameramanları Ertürk Yöndem ve Ziya Ergun’un ayakları dibinde, film kameraları duruyordu.

“İşte bizim silahlarımız bunlar” dedim. **“Birkaçımızda da fotoğraf makinesi var. Ayrıca hepimizde birer ikişer tane de tükenmez kalem var. Başka silah yok bizde.”**

Bir buçuk mangal askerin komutanı teğmenle bu tartışmayı yaptığımız sırada, bol tüylü bir süs köpeği ayaklarımızın önünden geçti.

“Gördün mü köpeği?” diye hırsıyla sordu teğmen. **“Sırtındaki tüyleri sapsarı. Sizin jetlerin dunkü bombardmanı sırasında yandı**

Mete Akyol ve Türk tutuklulara ait zabıt tutanağı

onun bu tüyleri.”

Sakin sakın gülümsedim:

“Dün gece ateşkes ilan edildi” dedim. **“Savaş bitti sayılır. Şu köpek bir savaşı birkaç tüyü sararak atlattığına göre talihli sayılır. Hatta şu anda yaşadığına göre, sen de talihli sayılırsın.”**

Teğmen başımı iki yana salladı:

“Hayır, hiç de sandığın kadar talihli çıkmadım bu işten” dedi.

Sesindeki sertlik bir anda yok olmuş, onun yerine bir yumuşaklık gelmişti sesine.

Aynı yumuşaklıkla sürdürdü konuşmasını:

“Ben, Limasol’da belediye memuruyum” dedi. **“Okuyamadım, onun için sadece basit biri olarak kaldım. Tüm yaşamımı, kardeşimi okutup, onu yetiştirmeye harcadım. Annemiz, babamız, biz küçükken ölmüşlerdi. Kardeşimin annesi de, babası da ben oldum. Onu büyüttüm, ben okuttum, ben**

yetiştirdim.”

Teğmen, konuşmasının bu yerinde durdu. Sonra sesindeki yumuşaklık yok oldu, yine sert bir sesle bağırmaya başladı:

“Biliyor musun ki, o kardeşim şimdi sizin elinizde esirdir” dedi. **“Daha yirmi bir yaşında bir çocuktur, o. Ve şimdi sizin elinizde esir...”**

Yine sakın sakın sordum:

“Adı nedir kardeşinin?” dedim. Teğmen, saf saf yanıtladı sorumu: **“Stelyo”** dedi.

Cebimden kâğıt kalem çıkardım, kendisine uzattım: **“Nasıl yazılır bilmiyorum”** dedim. **“Şuraya Stelyo’nun adıyla birlikte, soyadını da yazıver.”**

Teğmen, uzattığım kâğıdı kalemi almadı, yüzüme dik dik baktı:

“Kardeşimin adını, soyadını ne yapacaksın?” diye sordu hayretle **“Niçin yazayım sana onun adını?”**

Kâğıdı kalemi yine uzattım:

“Yaz şuraya, gerisine karışma” dedim ve ekledim:

“Biz ne zaman serbest bırakılırsak, bir gün sonra da bil ki, kardeşin serbest bırakılacaktır. Tamam mı?”

Ne demek istediğimi anlayamadığı, yüzündeki ifadeden belli oluyordu:

“Yani, buradaki Türk Ordusu Komutanını tanıdığını mı söylemek istiyorsun?” diye sordu. **“Tanıyor musun onu?”**

“Hayır.”

“Onu tanıyorsan, hiçbir şey yapamazsın. Çünkü bütün yetki,

onun elinde.”

Kıbrıs’ta, Türk Barış Kuvvetleri Komutanı Korgeneral Nurettin Er-sin’in, daha önce MİT müsteşarlığı görevinde bulunduğunu bilen öteki arkadaşlarıma dönüp, gülümsedim ve tümüne birden göz kırptıktan sonra, teğmene döndüm:

“Biz onu tanımayız amma” dedim. **“O bizi çok iyi tanır.”**

Teğmen, arkadaşlarıma ve bana bir süre merakla baktı:

“Sizler gerçekten çok önemli kişiler misiniz?” diye sordu.

“Esağfurullah” diyecek zaman değil, tabii. **“Öyleyiz”** dedim.

“Burada gördüğün on bir kişinin tümü de, Türkiye’de çok önemli kişilerdir.”

Teğmen, elimdeki kâğıdı kalemi aldı, kardeşinin adını, soyadını yazdı.

“Lefkoşe’de, Saray Karakolu’nda bulunuyor” dedi. **“Esir alındıktan sonra, oraya hapsettiler.”**

Kardeşinin adını, soyadını yazdığı not defterimi cebime koyarken, teğmen küçük bir uyarıda bulundu:

“Sen şu sayfayı defterden yırt ve çorabının içine sakla” dedi. **“Sizi birazdan, Yunan Alayı’ndan bir albaya teslim edeceğiz. Bakarsın üstünüzü filan ararlar da, bu kâğıdı bulurlar. Benim için iyi olmaz, sonra.”**

Bir saat kadar sonra gelen bir albaya tek tek teslim edildik ve Yunan Alayı’na mensup subayların saklandıkları bir okulun bahçesine götürüldük.

Oradan da, bir cezaevi arabasına

Mete Akyol serbest bırakıldığı gece Türk basınındaki arkadaşlarına başından geçenleri anlatıyor.

bindirilip, gece yansı Limasol Cezaevi'ne gönderildik.

Limasol Cezaevi'ndeki tek kişilik hücrelerimizde altı gün hapis kaldık ve sonra da Lefkoşe'ye götürülüp, Ledra Palas'ın bitişiğindeki bir okul binasında, gece yarısı Kızıl Haç mensuplarına teslim edildik.

Kızıl Haç mensupları bizi Lefkoşe'nin Türk kesimine getirdiler. Türkiye Büyükelçiliğine teslim ettiler.

Sıcak bir duş alıp, bir haftadır döşek yüzü görmeyen vücutlarımızı yataklarımıza attık.

Sabah uyandığımızda, bizi otelin giriş katında karşılayan Türk görevliler, bir an önce bir araya gelip, hazırlanmamızı söylediler.

“Barış Kuvvetleri Komutanı'mız Korgeneral Sayın Nurettin Ersin, sizi makamında kahvaltıya bekliyor” dediler. “Kahvaltudan sonra, helikopterlerle Adana'ya gideceksiniz.”

Girne-Lefkoşe arasında Boğaz adı verilen mevkideki Türk Barış Kuvvetler Karargâhı'nın kapısında karşıladı bizi Korgeneral Nurettin Ersin.

Taze sütlü nefis bir kahvaltı yaptık orada. Nurettin Paşa, eliyle tek tek hepimize çikolata ikram etti.

Başımızdan geçenleri hepimiz parça parça anlatırken, Nurettin Ersin Paşa'ya, kendisinden bir isteğimiz olacağını söyledim.

“Tam bir hafta önce bizi yakalayan manganın komutanı teğmene bir söz verdik Sayın Paşam” dedim.

“Kardeşi, bizde esirmiş. Burada, Saray Karakolu’ndaymış. Teğmen, yakalandığımız sırada bize yardımcı oldu, insanca davrandı. Biz de ona, kardeşini serbest bıraktıra-cağımıza söz verdik. Acaba lütfeder de, bu sözü verdiğimiz kişi karşısında bizi mahcup duruma düşmekten kurtarır mısınız?”

Korgeneral Nurettin Ersin, makam odasındaki görevlilerden birine emir verdi:

“Bana İzzet Binbaşı’yı bulun” dedi.

Komutanın emir subayı olduğunu tahmin ettiğimiz İzzet Binbaşı, birkaç saniye sonra komutan odasına girdi.

“Emredin, komutanım” dedi.

Nurettin Ersin Paşa, kendisine verdiğim kâğıdı, İzzet Binbaşı’ya verdi.

“Burada, Stelyo Lenan diye bir kişinin adı var” dedi. **“Saray Karakolu’na telefon edin, benim emrimdir, derhal serbest bırakılsın bu çocuk.”**

İzzet Binbaşı, birkaç dakika sonra geri döndü:

“Saray Karakolu’yla temasa geçtim, komutanım” dedi. **“Bu kişi, iki gün önce Adana Cezaevi’ne gönderilen esirler arasındaymış.”**

Nurettin Ersin Paşa, yeni bir emir verdi:

“Bana Adana’yı bulun” dedi.

Karargâhın bahçesinde iki helikopter, harekete hazırды.

Helikopterler bizi Boğaz’dan aldılar. Akdeniz’i geçirdiler. Ana-

mur’un üzerinden doğuya dönüp, sahili otuz kırk metre yükseklikten izleyerek Mersin’e ve Adana’ya geldik. Oradan bizi uçakla Ankara’ya getirdiler, evlerimize, ailelerimize kavuşmamızı sağladılar. Akşam evde birkaç dostla, televizyonda haberleri izliyorduk.

Spiker, günün haberleri arasında bir de şu haberi okudu:

“Adana Cezaevi’ndeki Rum esirler arasında bulunan yaşlı bir din adamı, gerek yaşlı olması ve gerek din adamı olması nedeniyle bugün serbest bırakılmış ve Kıbrıs’a götürülerek Rum yetkililerine teslim edilmiştir. Adana Cezaevi’nden bugün ayrıca, Stelyo Lenan adlı 21 yaşında bir öğrenci de, bir iyi niyet belirtisi olarak serbest bırakılmış, Kıbrıs’a götürülerek, Rum yetkililere teslim edilmiştir.”

Evimde o akşam ailemin tüm bireyleri ve birçok dostumla birlikte izlediğim haberlerin tam bu yerinde kendimi tutamadım, içine gömülürcesine oturduğum koltuktan fırlayıp, televizyona doğru uzandım ve **“Sağol, Paşam”** diye bağırdım.

Çevremdeki sevenlerim topluluğundan tek kişi de, **“durup dururken niçin böyle bağırdın?”** diye sormadı bana. Sadece gözümün ucuyla karımı gördüm.

Benim bu hareketimi kuşkuyla izleyen dostum Hıncal Uluç’a, yavaş seste açıklama yapıyordu:

“Sinirleri çok bozuk...” diyordu. **“Birkaç gün süreyle duymazlıktan, görmezlikten gelmemiz gerekecek galiba, böyle hallerini...”** •

Kardeşleriyle birlikte
(üstten 3 resim)

Komando kıyafetiyle
(sağ üstte)

Annesiyle röportaj
yaparken (altta)

Viyana'da tren garında
(altta)

Ağabeyim Mete

Yazan: YILMAZ AKYOL

Hayatım boyunca onu sevdim, saydım ve başarılarından hep gurur duydum. Benden üç yaş büyüktü. Annemin kucagında

beni ilk gördüğünde **“Büyüsün, ben onu dondurma yemeye götüreceğim”** demiş. Bu sözünü yaşamı boyunca yerine getirdi; beni daima kolladı, korudu, ağabeylik yaptı.

Büyüdükçe ilgi alanlarımız farklılaşmaya başlamıştı. O edebiyata, ben ise teknik konulara ilgi duyuyorduk. İlkokulumuzun yakınında bir matbaa vardı. Mete, okuldan çıkınca o matbaaya gider, çarşıda dağıtılacak el ilanlarının dizgisine/baskısına yardım ederdi. Ben ise bahçemizde kurulu meteoroloji ölçüm cihazlarındaki değerleri

okurdum, annem de onları şifreler ve Ankara’ya telgraf ile gönderirdi. Annemiz matematik öğretmeni idi. Aynı zamanda Ordu’da Meteoroloji temsilcisiydi. İkinci Dünya Savaşı günleriydi ve meteorolojik bilgiler askeri sır olarak değerlendiriliyordu.

Ordu’daki çocukluk günlerimizde ikimiz çok eğlenirdik. Evimizin bahçesinde çeşitli ve nadide meyve ağaçları vardı. Babam meyveleri

Mete Ağabeyim ve ben çocukluk günlerimizde

koparmamızı yasaklamıştı. Mete'yle ben de ağaçlara tırmanıp, meyveleri dalından koparmadan, ısrarak yerdik. Böylece babamızın sözünü tutmuş olurduk. Öte yandan büyüklerimizin haberi olmadan kaçamak yapıp denize girdiğimizde annemiz sırtımızı yalayıp foyamızı meydana çıkarırdı.

Mete 1947'de Talas Amerikan Ortaokuluna yatılı öğrenci olarak gitti. Onu bir daha dokuz ay sonra görebildik. Yıl içinde iki kez ikişer haftalık tatil olmasına rağmen Talas'tan Ordu'ya gelip gitmek olanaksızdı. İki yıl sonra ben de Talas'a gittim. 11 yaşındaydım. O yaşta evden uzaklara gitmek, ancak dokuz ay sonra eve dönebilmek bana hiç zor gelmedi, çünkü ağabeyim Mete yanımdaydı. İkinci yılının sonunda Mete lise için Tarsus Amerikan Koleji'ne gitti. Oradan

11 yaşındaydım. O yaşta evden uzaklara gitmek, ancak dokuz ay sonra eve dönebilmek bana hiç zor gelmedi, çünkü ağabeyim Mete yanımdaydı.

da yardımına yetişiyordum.

Bir gün Türkçe öğretmeni şimdi anımsamadığım bir konuda araştırma yapıp kompozisyon yazmamızı istemişti. 10 gün sonra teslim edecektik. Kompozisyonum iyi olmadığı için Mete'ye mektup yazdım ve yardımını istedim. Bir hafta geçmemişi ki iki sayfalık bir yazı geldi Tarsus'tan. O ödevden 8 aldım.

Mete Ağabeyimle
delikanlılık günlerimizde

Talas'tan sonra ben de liseyi Tarsus'ta okudum. Yatılı okul günlerimin sorunsuz geçmesinin başlıca nedeni Mete'nin yanımda olmasının verdiği güvendi. Tarsus'tan 1956 yılında mezun oldum ve Temmuz ayında Mete'yle okulumu desteklediği bir organizasyonla Almanya'ya uluslararası gençlik çalışma kamplarına gittik. Ayrı şehirlerdeydik. Dönüşümüz maceralı oldu. Darmstadt'tan Marsilya'ya gidecek, oradan Akdeniz seferini yapan Ankara vapuru ile İstanbul'a gelecektik. Paramız

çok kısıtlı olduğu için İsviçre’de Lozan’a kadar trenle gelebildik. Yolun geri kalan kısmını otostop ile gitmeye karar verdik. Geceyi ikişer Frank vererek gençlik otelinde kaldık. Sabah sırt çantalarımızla şehir dışına doğru yürürken yanımızda bir kamyonet durdu ve direksiyondaki yaşlı adam bize binmemizi işaret etti. Kamyonet 1930 lu yıllardan kalmaydı ve her tarafı açıktı. Hava da çok sıcaktı. Yaşlı adam birkaç kez bizimle sohbet etmek istedi ama fransızcadan başka dil konuşmadığı için anlaşılmadık. Her seferinde biz de “no franse, no franse” diyorduk. Sadece Cenevre’ye gitmek istediğimizi anlatabilmişti. Mete de, ben de İngilizce biliyorduk, Almanca da anlıyorduk, ama Fransızca’mız yoktu. 1940 lı yıllarda Mefkûre ablamız Ankara’da Gazi Eğitim Enstitüsünde Fransızca okuyordu. Bir yaz tatilinde bize Fransızca birşeyler öğretmesini istemiştik. O da **“bugün hava çok sıcak”** anlamında **“ojur dui il fe tre şo”** yu öğretmişti. Yazılışını bilmememize karşın okunuşunu ezberlemiştik ve her fırsatta tekrarlardık. Aramızda parola gibi birşey olmuştu.

Otostop yaptığımız o gün de Leman Gölü boyunca saatte 40 km hızla o güzel havanın keyfini çıkarırken yaşlı şoförümüz eliyle gömleğini silkeleyerek havanın sıcak olduğunu belirtmeye çalıştı. O anda Mete de şoföre dönerek sakince ve mükemmel fransız şivesiyle **“vuiy mösyö, ojur dui il fe tr şo”** der demez o sakın, şirin yaşlı adam

çok kızdı. Anlamadığımız bir sürü laf etti ve yol boyunca bir daha ağzını açmadı. Ta ki şehir girişindeki **“Geneve”** levhasını görene kadar. Levhanın önünde aracı durdurdu ve bizi indirdi. Bu olayı son günlerine kadar aramızda hep andık.

78 yıllık kardeşliğimiz boyunca tek bir kez bile birbirimizi incitmeden sevdik ve saydık.

Sürpriz yapmayı severdin sevgili ağabeyim, ama bu hiç olmadı. Seni çok özleyeceğim. Nurlarda yat. •

SEVGİ VE SÜNGÜ

Mete Akyol için

*Önce insan
Sevgisi de var
süngüsü de
Sevgisi mehteri
aşmış, hep ileri
Sınırsız coğrafya,
derin tarih
“İçinizdeki
çocuğu yaşatın”
demiş bilge*

Bunun ki anaokulu:

*Kızlar gülyanak
Oğlanlar kıvrıcık saçlı
Kenara çekilip susması küskünlük değil
Muzurlığa hazırlık
Hangi çocuğu ayağa kaldırsa
Dakika başı vukuat
Dikkat! Bir yerlere iğne batıracak
Süngüsü kıdemli bir diplomat
Ortalıkta görünmez pek
Sevinci gözünden taşar, gözlüğüünü
aşar
Hayat hep yeni buluşmalara hazırlık...*

ISA KÜÇÜK

Mete Amcam İçin

İki yaşından itibaren, Lise'den mezun olana kadar Ankara'da Mete Amcam, Halalarım, Kuzenle-

rim, Babaannem ve Dedem'le aynı apartman binasında büyüdüm. Bu dönemdeki anılarım kimliğimin temelini önemli bir parçasıdır.

Mete Amcam Kıbrıs savaşında düşman eline esir düştüğü zaman ne kadar üzüлüp endişelendiğimiz aklıma ilk gelen hatıramdır. Mete Amcamın muhteşem resim çektiğini ve devamlı çok çalıştığını bili- rim. Evindeki duvarlarda gözümü alamadığım ilginç tablolar ve kendi çektiği resimler hala zihnimde sanki dün gibi net!

Mete Amca'mın sevgi ve

mutluluk dolu karakteri eşim ve çocuklarımla beraberken hepimize mutluluk ve şenlik verirdi. Kendisi tamamen pozitif enerji kaynağıdı. Oğullarım küçükken yaptığı şaka- laşmalar, hele yemek istemedikleri yemeği oyunlarla onlara yedi- rebilmesi inanılmaz ve çok tatlıydı! Devamlı şaka veya oyunlarıyla

hepimizi güldürürdü!

Mete Amcam o kadar güçlü bir karakterdi ki, bir gün bu dünyadan aramızdan ayrılabilceğini düşünemezdik. Maalesef o an hiç beklemediğimiz bir günde geldi.

Sevgili Mete Amca'cığım, sizi tekrar görüp sohbet etmeyi, şaka- laşmayı çok özleyeceğiz, fakat siz bizim benliğimizde, mutlu hatırala- rımızda yaşamaya devam edecek- siniz.

Sonsuz hürmet ve sevgilerimizle,
*Zeynep, Rob, Tamer, Emre,
Mete, Emily*

“Atatürk’ün, “Birinci vazifen” sözcükleriyle başlayan “Türk bağımsızlığını ve Türk Cumhuriyeti’ni sonsuza değin korumak ve savunmak” görevi, bu topraklar üzerinde, bu sınırların kucağında yaşayan herkesin, hergün, her yerde ve her koşulda kesinlikle yerine getirmesi gereken görevidir.

Bu görev hepimizin, ulusal ve insansal bir görevi olduğu denli, ulusal ve insansal bir borcumuzdur da...”

Mustafa Akıncı

ISSN 1301-7608

9 771301 760320